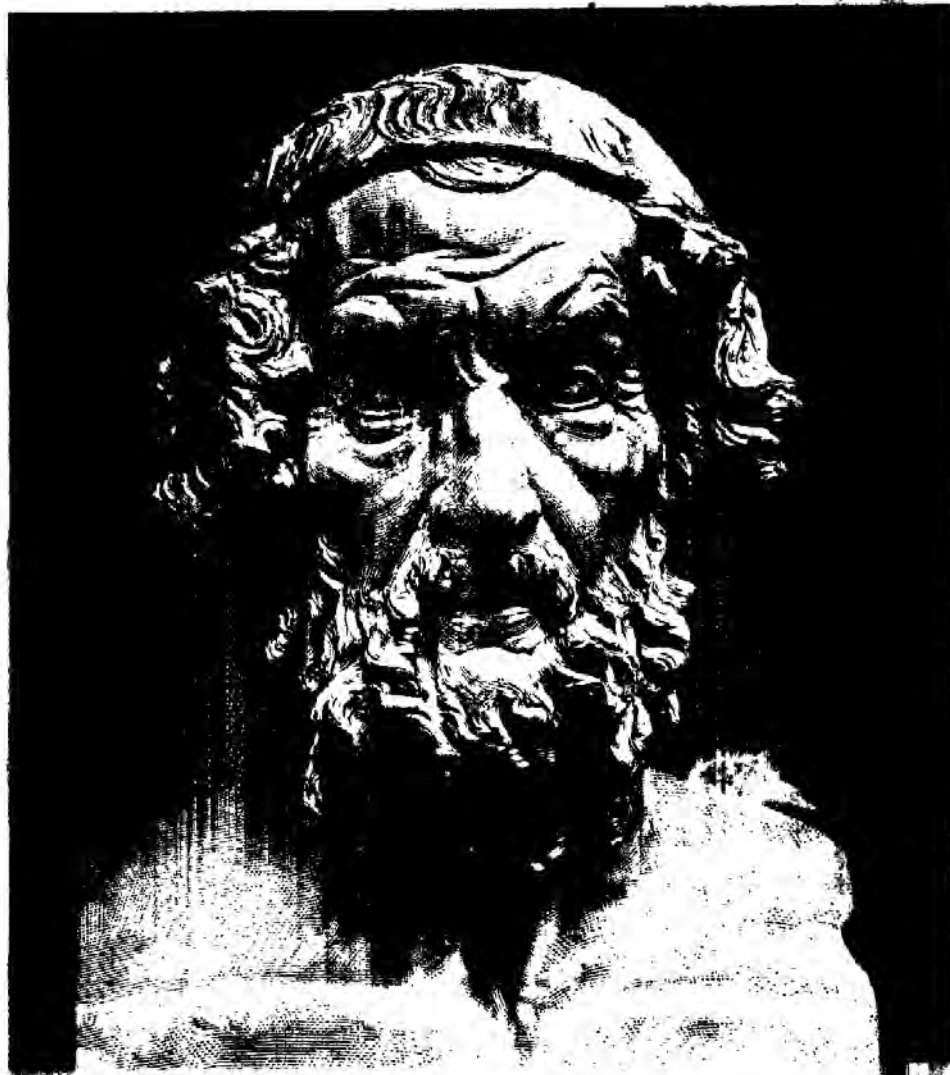

Β
ΤΟΥ ΛΙΛΑΣΚΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΕΥΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΜΗΡΟΣ
Ὁ Παιδαγωγὸς τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: Ξενοφώντος 15α τ.τ. 118
ΤΗΛΕΦ. 236547 - 221316

1922 - 1945

ΕΤΟΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ 1922

Ένωσις

των άπανταχοϋ του Κράτους
νομίμως ύφισταμένων Διδασκαλικών Συλλόγων
καί των Διδασκαλικών Συλλόγων
των έν τη Άλλοδαπή Έλληνικών Κοινοτήτων

Άνεγνωρισμένη

ύπό του Πρωτοδικείου Άθηνων
διά της ύπ' άριθ. 754/1946 Άποφάσεως του
ώς αύτη έτροποποιήθη
διά των ύπ' άριθ. 7363/46, 10508/48, 3716/51,
4711/66 και 570/69 άποφάσεων

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Πρόεδρος	Χ. Λάμπρου
Α'. Αντιπρόεδρος	Κ. Καρπούζης
Β'. »	Δ. Καρέτσης
Γεν. Γραμματεϋς	Ν. Λύκος
Ειδ. »	Γ. Στουρνάρας
Ταμίας	Ν. Ζαρωνάκης
Μέλος	Γ. Άποστόλου
»	Α. Βασιλείου
»	Ν. Νικηφορίδης

**ΜΗΝΙΑΙΑ
 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ
 ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
 ΕΛΛΑΔΟΣ**

•
 Ἄριθμὸς ἀδείας Κυκλοφορίας
 18764/Γ τοῦ 1954

Ἐπιμετριοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως

•
ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ
 ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
 ΕΚ ΜΕΛΩΝ
 ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

•
ΑΘΗΝΑΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1969
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

•
ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 1-2
ΕΤΟΣ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

•
ΓΡΑΦΕΙΑ
 Ξενοφώντος 15α - ΑΘΗΝΑΙ (118)
 ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Διεύθυνσις - Σύνταξις 236547
 Διαχείρισις - Διεκπαιραίωσις 221316

•
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐτήσιαι προπληρωτέαι

ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ	Δρχ.	60
ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΦΟΡΕΙΩΝ	»	100
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δολ.	3
Δι' αεροπορικὴν ἀποστολὴν προστίθενται διὰ τέλη	Δολ.	1
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ	Δρχ.	5

Διοικήσεως

Κρίσεις καὶ σχόλια.....σελις 3

Ἴσοκράτους

Παλαινετικοὶ λόγοι » 4

Κ. Μαλούκου

Μηχανοποιήσις τῆς ἐκπαιδεύσεως » 6

Εὐρ. Σούρλα

Προβλήματα τοῦ λαϊκοῦ Σχολείου
τῆς Ἑπαίθρου..... » 8

Βασ. Ἀναστασοπούλου

Τὸ παιδαγωγικὸν ἦθος..... » 11

Ν. Χριστοπούλου

Ἐποπτικὰ ὄργανα ἐκ πλαστικῆς
ὕλης..... » 14

Ἄντ. Δελώνη

Ἡ μνήμη τοῦ 40..... » 16

Παιδαγωγικὰ Συμπεράσματα

(ἀπὸ τὸ συνέδριον Ἐπιθ/τῶν Δημ.
Ἐκπ/σεως Ζ'. Γενικῆς Ἐκπ/κῆς
Περιφερείας) » 19

Μιχ. Μιχαλοπούλου

Ἡ ἀναδιοργάνωσις καὶ ὁ ἐκσυγ-
χρονισμὸς τῶν παιδαγωγικῶν
Ἀκαδημιῶν » 23

Σπ. Εὐαγγελοπούλου

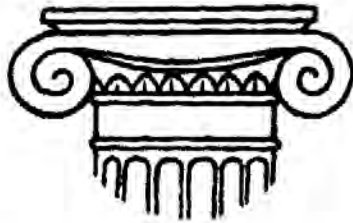
Ἡ συμβολὴ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ
προσανατολισμοῦ εἰς τὴν ἀνάπτυ-
ξιν καὶ πρόοδον τῶν ἐπαγγελμάτων » 27

Κριτικὴ τοῦ βιβλίου » 31

**LA TRIBUNE
 PROFESSIONELLE
 DE L'INSTITUTEUR**

Publication
 mensuelle
 de la Fédération
 Grecque des
 Instituteurs

Xenophontos rue 15a (118) Athènes - Grèce

Ἡ σκιά τοῦ Ὀμήρου

Ἐλαμπε ἀχνὰ τὸ φεγγαράκι, εἰρήνη
Ὀλην, ὄλη τῆ φύση ἀκινητοῦσε,
Καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ἔρημη τὴν κλίνη
Τ' ἀηδόνι τὰ παράπονα ἀρχινοῦσε,
Τριγύρω γύρω ἡ νυχτικὴ γαλήνη
Τὴν γλυκυτάτη κλάψα ἠχολογοῦσε.
Ἀπάντεχα βαθὺς ὕπνος μὲ πιάνει
Καὶ ὀμπροστά μου ἕνας γέροντας μοῦ ἐφάνη,

Στὸ ἀκρογιάλι ἀναπαύονταν ὁ γέρος.
Στὰ παλαιὰ τὰ ροῦχα τὰ σχισμένα
Γλυκὰ γλυκὰ τὸ φύσημα τοῦ ἀέρος
Τ' ἀριὰ μαλλιά του σκόρπαιε τ' ἀσπρισμένα
Κι' αὐτὸς εἰς τὸ πολύαστρον τοῦ αἰθαίρος
τὰ μάτια ἐστριφογύριζε σβησμένα,
ἀγάλι γάλι ἐσηκώθη ἀπὸ χάμου
Καὶ ὡσὰν νάχε τὸ φῶς του ἦλθε κοντά μου

Διονύσιος Σολωμὸς

«... Πρέπει να βοηθήσετε και ως διδάσκαλοι και ως Ιεραπόστολοι εις την προσπάθειαν αναγεννήσεως και αναμορφώσεως τῆς γενικῆς νοοτροπίας τῶν μελῶν τῆς πολιτείας μας. Πρέπει να βοηθήσετε εις τὴν ἀνάπλασιν τῆς νοοτροπίας τῶν Ἑλλήνων με εὐθύνην καὶ συναίσθησιν τοῦ δικαίου...».

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κρίσεις καὶ Σχόλια

Η ΝΕΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ὡς πρῶτον στόχον ἐν τῇ ἀναγεννητικῇ προσπάθειᾳ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἐπεσήμανεν αὕτη τὴν Παιδείαν. Καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς χρονοτριβῆς ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀναδιάρθρωσιν αὐτῆς διὰ ἑλληνοπρεπῆ παιδευσιν τῶν νέων ἐπὶ νέων ἐκπολιτιστικῶν καὶ κοινωνικῶν βάσεων, ὥστε οὗτοι νὰ καταστούν οἱ, φύσει καὶ διανοίᾳ, ἄξιοι ἀπάγονοι προδιαγράφοντες τὴν ἔθνικὴν πορείαν.

«Τὸ ὀδεῦον σχολικὸν ἔτος — ἐτόνισεν εἰς Δ.Ο.Ε., κατὰ τὴν 17ην Ὀκτωβρίου, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος — εἶναι ἔτος ἐκ βᾶθρων νέου προγραμματισμοῦ καὶ νέας διαρθρώσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως γενικῶς».

Ἡ ἀρχὴ νέας Ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους ἔγινε γνῶριμη εἰς τοὺς Ἐκπαιδευτικούς τῆς Χώρας μας διὰ τοῦ νέου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος καὶ τῶν βάσει τούτων ἐκδοθέντων καὶ δωρεὰν χορηγηθέντων εἰς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις βοηθητικῶν βιβλίων. Εἶναι ἐκτὸς τῶν σχολείων πλέον ὁ ἀναχρονισμὸς καὶ αἱ συνέπειαι τούτου. Ὁ μαθητὴς διδάσκεται σήμερον μεθοδικῶς ὕλην μαθημάτων ἀπαραίτητον εἰς τὴν σύγχρονον ζωὴν καὶ ἀπλίζεται διὰ γνώσεων καὶ δεξιότητων ἀλλὰ καὶ ἑλληνοπρεποῦς ἥθους καὶ ἀγωγῆς, ὥστε μ' ἐμπιστοσύνην νὰ προσβλέπουν εἰς αὐτὸν καὶ οἱ γονεῖς καὶ ἡ ὥριμος γενικῶς ἡλικία τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου τῆς πατρίδος μας. Τὰ βοηθητικὰ βιβλία, ἐργαλεῖον ἀπαραίτητον εἰς χεῖρας τῶν μαθητῶν ἐξεδόθησαν δι' ἐφέτος δοκιμαστικῶς ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἐφαρμογῇ τοῦ Ν. Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος. Καὶ ἀφοῦ ἐπισημανθῶν τὰ λάθη καὶ σφάλματα καὶ ὡς πρὸς τὴν ὕλην, ἐκλογὴν καὶ διάρθρωσιν αὐτῆς καὶ ὡς πρὸς τὴν ὠφελιμότητα καὶ μεθοδικότητα καὶ προσαρμογὴν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις (ψυχολογικὰς — παιδαγωγικὰς) τῆς παιδικῆς ἡλικίας χάριν τῆς ὁποίας ἐκδίδονται, θὰ ἐκδοθῶν τὰ νέα καὶ ὀριστικὰ πλέον

βοηθητικὰ βιβλία πρὸς χρῆσιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι οἱ πρὸς τοῦτο ἀρμόδιοι τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας θὰ πρέπει διὰ τῆς ἰδίας διαδικασίας, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρω, νὰ μεριμνήσουν καὶ διὰ τὴν ἐκδοσιν καὶ χορήγησιν βοηθητικῶν βιβλίων εἰς τὰς Γ', Δ' τάξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδ' ὅπως ὑπολείπονται ἢ δὲν πρέπει νὰ ὑπολείπωνται — εἰς ἀναγνωστικὴν καὶ ἀφομοιωτικὴν ἰκανότητα.

Ἡ νέα διάρθρωσις τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας, ἡ δημιουργία νέων ἀπαραίτητων θέσεων ἐν αὐτῷ καὶ ἡ τοποθέτησις τῶν πλέον καταλλήλων ἐκπαιδευτικῶν ὡς προϊσταμένων ἢ μὴ εἰς τὰς θέσεις αὐτάς, δηλοῖ ὅτι τὸ Κράτος εὐρίσκει εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἐκ βᾶθρων «ἐπαναστατικῆς» τοποθετήσεως καὶ ἐπισκοπήσεως τῶν ὀντικειμένων τοῦ Ὑπουργείου ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Παιδείας καὶ τῶν λειτουργῶν τῆς.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜῸ
Ἰδιοκτῆτης — Ἐκδότης

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
ὁδὸς Ξενοφώντος 15α τ.τ. 118

Δ/θυτῆς Συντάξεως : ΧΑΡ. ΛΑΜΠΡΟΥ
Πρόεδρος Δ.Ο.Ε.

ὁδὸς Ξενοφώντος 15α Τ. Τ. 118

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου : ΠΑΝ. ΑΣΣΑΝΑΣ
ὁδὸς Διστόμου 23 - Ν. Φιλαδέλφεια

Στοιχειοθεσία — Ἐκτύπωσις

Τυποτεχνία Ο ΛΟΓΟΣ

ὁδὸς Λένορμαν 205 (τ. τ. 210)

«...Καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων δνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἑλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντα...»

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

Πρὸς Δημόνικον

ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ

(Ἀποσπάσματα)

Διόπερ ἡμεῖς, οὐ παράκλησιν εὐρόντες, ἀλλὰ παραίνεσιν γράφαντες, μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρῆ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι, καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι, καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν, καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν

ΕΠΙ Τῷ ΝΕῶ ΣΧΟΛΙΚῷ ΕΤΕΙ

Ἡ Διοίκησις τῆς ΔΟΕ συναισθανομένη βαθέως τὰς ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύναις τὰς ὁποίας κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἐπωμίζεται ὁ Κλάδος ἐναντι τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς ἀναγεννητικῆς προσπάθειαις τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν τομέα καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς ὅπως ἀναγάγῃ τὸ Περιοδικὸν τοῦτο εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς τοῦ διδασκάλου, ἐθεώρησε σκόπιμον ὅπως, ἀντὶ ἰδικῶν τῆς συμβουλῶν καὶ προτροπῶν, παραθέσῃ ἀποσπάσματα ἐκ τῆς πρὸς Δημόνικον παραινέσεως τοῦ Ἰσοκράτους.

Καὶ πιστεύει ἡ Διοίκησις, ὅτι οἱ συνάδελφοι ἐνστερνιζόμενοι τὰ κηρύγματα τοῦ μεγάλου Παιδαγωγοῦ τῶν προγόνων μας, θὰ δυνηθῶσι νὰ γαλουχήσωσι τὴν νέαν γενεάν μὲ ἀξίας ἀκαταλύτους καὶ ἰδέας αἰωνίου κύρους αἵτινες ἐλάμπρυνον μὲν τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἐξακολουθοῦν δὲ νὰ κατευθύνουν τὸν νοῦν καὶ τὴν σκέψιν ἡμῶν τῶν νεωτέρων. Μὲ ὁδηγόν, λοιπόν τὰς παρακαταθήκας αὐτάς, εἰς τὸ βαρὺ, θεάρεστον καὶ ἐπιπικρον ἔργο μας, ἅς γαλουχήσωμεν τὰ παιδιὰ μας καὶ ἀναβαπτίσωμεν αὐτὰ μὲ τὰ νάμματα τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου.

βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνον τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν ἢ οὐδὲν κτήμα σεμνότερον, οὐδὲν βεβαιότερον ἐστί.

Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτήσις, οἷς ἂν ἀκιδῆλως ἐν ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ, μόνη μὲν συγγρασκει, πλούτου δὲ κρείττω, χρησιμώτερα δὲ εὐγενείας ἐστί· τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα, δυνατὰ καθιστῶσα· τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερά, θαρσαλέως ὑπομένουσα· καὶ τὸν μὲν ὄκνον φόγον, τὸν δὲν πόνον ἔπαινον ἡγουμένη.

Διόπερ ἐγὼ σοι πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἂν μοι δοκοῖς ἐπιτηδευμάτων πλείστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμήσαι.

Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, μὴ μόνον θύων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένων.

Τίμα τὰ δαιμόνια αἰεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως·

Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἷους ἂν εὖξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σου τοῦ παιδῆς.

Μῆτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μῆτε λόγον μετὰ θράσου ἀποδέχου·

Ἄ ποιεῖν αἰσχρὸν, αὐτὰ νόμιζε μὴδὲ λέγειν εἶναι καλόν. Ἐβίζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν, ἀλλὰ σύννουν.

Ἦγού μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν, κόσμον, αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τούτοις γὰρ ἔπασιν δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος.

Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ· τοὺς δὲ γονεῖς τίμα· τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου· τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἡδονὰς θύρευε, τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἀριστον, ἐνευ δὲ τούτου κάκιστον.

Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοῖς, εἰ φαίνοιο

τοιαῦτα μὴ πράττων, ἀ τοῖς ἀλλοῖς ἢ πράττωσι ἐπιτιμῶς. Ἐὰν ἡ φιλομαθής, ἔση πολυμαθής.

Ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν, ἀκούσαντα χρήσιον λόγον μὴ μανθάνειν, καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαμβάνειν.

Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοῖαν.

Ἦγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθάκατον.

Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους.

Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορος.

Ἦδέως μὲν ἔχει πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις.

Τὰς ἐντεύξεις μὴ πυκνάς ποιῶ τοῖς αὐτοῖς, μὴδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν πλησμονὴ γὰρ ἀπάντων.

Ἦφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρὰν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης.

Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων, ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας.

Προσῆμαιν ἡγοῦ τοῖς πονηρεῖς ὀπισθεῖν, ὡσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν.

Ὅρκον ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχρὰς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ κινδύνων μεγάλων διασώζων.

Ἔνεκα δὲ χρημάτων μὴδένα θεὸν ὁμῶς, μὴδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλης.

Μὴδένα φίλον ποιῶ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις.

Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν, μὴδένα φίλον ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν.

Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἐκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας, καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωσίας.

Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν αἰσθητὰ φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής.

Ἦγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτήσιν, ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν.

Μὴδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη, καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

Τοὺς ἀγαθοὺς εὐ ποιεῖ· καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη.

Μῖσει τοὺς κολακεύοντας, ὡσπερ τοὺς ἐξαπατώντας.

Γίγνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικός, ἀλλὰ μὴ σεμνός.

Ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι· θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν.

Ἦγοῦ τὴν παιδεῖαν τοσοῦτῳ μείζον εἶναι

τῆς ἀπαιουσίας, ὅσῳ τα μὲν ἀλλὰ μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὐτὴ δὲ μόνῃ καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ, ὃν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτῳ τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν.

Οὓς ἂν βούλη ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθὸν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελλόντας· ἀρχὴ μὲν γὰρ φιλίας, ἔπαινος, ἔχθρας δέ, φόγος.

Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα.

Ἦγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δὲ ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν.

Εἰς ἀρχὴν κατασταθεῖς, μὴδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν.

Παρασκεύαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχειν.

Μᾶλλον ἀπεδέχου δικαίαν πενίαν, ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσοῦτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τα μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἢ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παροσκευάζει.

Μὴδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων· ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας.

Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει.

Πειρῶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φιλόπονος, τὴν δὲ ψυχὴν φιλόσοφος.

Πᾶν ὅ,τι ἂν μέλλης λέγειν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἢ γλώττα προτρέχει τῆς διανοίας.

Νέμιζε μὴδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὐτ' εὐτυχῶν ἔση περιχαρῆς, οὔτε δυστυχῶν περίλυπος.

Μᾶλλον εὐλαβοῦ φόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν.

Τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἢ πεπρωμένη κατέκρινε· τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν, ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσις ἀπένειμε.

Εἰ δὲ δεῖ, θνητὸν ὄντα, τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγοῦμαι κάκεινους ἐπὶ τοῖς οικειστάτοις μάλιστα δηλώσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἦρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας (ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι,

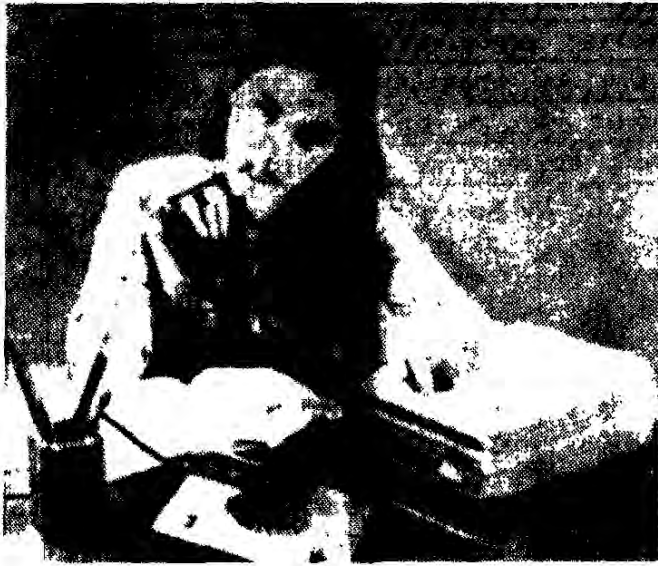
καὶ πάντες πιστεύουσι), τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ διὰ τὴν κα-

κίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς σκεῖν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν,

ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ χρήσιμα λαμβάνουσαν, οὕτω χρὴ καὶ τοὺς παιδεῖας ὀρεγομένους,

μὴδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. Μόλις γὰρ ἂν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἀ-

μαρτίας ἐπικρατήσειεν.

ΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ὑπὸ κ. Κ. Μαλούκου, Ἐκπαιδ. Συμβούλου

Εἰς τὴν Χώραν τῶν Ἰδεῶν, εἰς ἣν μέτρον πάντων χρημάτων θεωρεῖται ὁ «ἄνθρωπος», αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν «μηχανοποίησιν» τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν «βιομηχανίαν» τῶν γνώσεων συναντοῦν πολλὰς ἀντιδράσεις.

Αἱ ἐπιφυλάξεις καὶ ἡ ἐφεκτικότης τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἔναντι τοῦ νέου ρεύματος τῆς μηχανοποίησεως τῆς Διδασκαλίας δὲν εἶναι βεβαίως ἀδικαιολόγητοι. Τὰ ὀπτικοακουστικά μέσα, ὅπως καὶ τὰ ἀκατάλληλα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰκονογραφημένα, ἐλεύθερα ἀναγνώσματα, ἀντὶ νὰ διευκολύνουν καὶ νὰ βοηθοῦν τὸν Διδάσκαλον εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῆς αἰσθητοποίησεως καὶ τῆς ἀναγεννητικῆς καὶ μορφωτικῆς μεταπλάσεως τῶν γνώσεων, ὑποκαθιστοῦν, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, αὐτόν, μὲ πολλὰς καὶ σοβαρὰς τὰς ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ἀπορροούσας δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις.

Ἐξ ἄλλου καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα σχολεῖα, τὰ διαθέτοντα στοιχειώδη ὀπτικοακουστικά μέσα, δὲν γίνεται συστηματικὴ καὶ ἐπωφελῆς χρῆσις τῶν μέσων τούτων, ἐπαληθευομένου τοῦ καὶ ἄλλοτε διατυπωθέντος ἰσχυρισμοῦ μας, καθ' ὃν τὸ δυσκολώτερον πρᾶγμα δὲν εἶναι ἡ ἐξέυρεσις καὶ ἐξασφάλισις τῶν ἀπαραιτήτων ὑλικῶν προϋποθέσεων καὶ μέσων τῆς διδασκαλίας, ἀλλ' ἡ σκόπιμος, ἔλλογος καὶ ἐπωφελῆς χρῆσις αὐτῶν.

Παρὰ ταῦτα καὶ παρ' ὅλων, ὅτι, εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἡ μόρφωσις ἀποβλέπει περισσότερον εἰς ὑλικοὺς σκοπούς, εἰς τὴν μετάδοσιν δηλαδὴ πολλῶν γνώσεων καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν ψυχοπνευματικὴν, διὰ τῶν γνώσεων, καλλιέργειαν, ἐν τούτοις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παρίδωμεν τὴν

σημασίαν καὶ τὴν συμβουλήν τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων εἰς τὸ ἐν γένει σχολικὸν ἔργον ἰδίᾳ κατὰ τὴν σημερινὴν περίοδον τῶν «βιομηχανικῶν γνώσεων» καὶ τῶν ἐκπληκτικῶν, τῶ ὄντι τεχνολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων.

Ἡ εὐρεῖα διάδοσις καὶ χρῆσις τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων ἀκόμη καὶ τοῦ, εἰς τὸ στάδιον τοῦ πειραματισμοῦ, εὕρισκομένου συστήματος τῆς διὰ «μηχανῶν διδασκαλίας» εἰς ἄλλας Χώρας, ἔχει ἀποδειχθῆ λίαν ἐπωφελῆς καὶ ἀποτελεσματικὴ, ἰδίᾳ ὅταν ὁ ρόλος καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ Διδασκάλου εἰς τὴν μορφωτικὴν μετάπλασιν τῶν γνώσεων δὲν περιορίζονται.

Οὐδεὶς ἐξ ἄλλου δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν σημασίαν τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν αἰσθητοποίησιν καὶ τὴν πληρεστέραν κατανόησιν τῶν προσφερομένων γνώσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν, ἐξατομίκευσιν τῆς διδασκαλίας. Σήμερον εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ὅλων τῶν βαθμίδων παρατηρεῖται εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μία σοβαρὰ καὶ πολλαπλῶς ἀσύμφορος ἀντινομία. Ἐνῶ ἡ μορφή τῆς σχολικῆς ἐργασίας εἶναι ὁμαδική, καλλιεργούσα τὸ μαζικὸν πνεῦμα, ἀπεναντίας ἡ σχολικὴ ζωὴ εἶναι πενιχρά, ἀτομικὴ καὶ ἐστερημένη ὁμαδικῆς δράσεως καὶ συνεργατικότητος.

Τὰ ὀπτικοακουστικά ὅμως μέσα διευκολύνουν τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν ὁμαδικὴν δρᾶσιν, παρέχοντα ἐν ταύτῳ καὶ τὴν δυνατότητα τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς ἐκάστου μαθητοῦ εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τῆς ἀποτελεσματικῆς πρακτικῆς του ἀσκήσεως.

Τὰ μέσα ταῦτα περιλαμβάνουν: 1) μίαν μεγάλην ποικιλίαν διδακτικοῦ — ἐποπτικοῦ ὑλικοῦ, μὴ προβαλλομένου (φωτογραφίας, διαγράμματα, εἰκόνας, προπλάσματα, διάφορα δείγματα καὶ ἀντικείμενα, ὄργανα πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων κτλ.). 2) Ὑλικὸν προβαλλόμενον (προβολεῖς διαφανειῶν, ἀντικειμένων, σκηνῶν ζωῆς κτλ.). 3) Ὑλικὸν συσκευῶν ξένων γλωσσῶν καὶ ραδιοφωνίας καὶ τηλεοράσεως. 4) Ἀπλὰ μηχανήματα ἐλέγχου τοῦ βαθμοῦ τῆς «κατανόσεως» ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν καὶ 5) προβολεῖς, ὀπτικὰς συσκευάς, ὀπτικὰ μαγνητόφωνα, σύστημα κλειστικῆς τηλεοράσεως καὶ ἠλεκτρονικῶν ἀκουστικῶν ὑλικῶν τοῦ εργαστηρίου καὶ τῶν αἰθουσῶν διδασκαλίας.

Ἀντιλαμβάνεται τις πόσον ἐπωφελῆς εἶναι ἡ χρῆσις τῶν ἀνωτέρω μέσων, ἰδίᾳ τῆς 5ης παραγράφου, διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων ὅλων τῶν βαθμίδων καὶ ἰδιαίτερωσ διὰ τοὺς φοιτητὰς, οἵτινες παρακολουθοῦν σήμερον κατὰ ἑκατοντάδας εἰς τὴν αὐτὴν αἴθουσαν τὴν ἀπὸ καθέδρας θεωρητικὴν, κατὰ κανόνα, διδασκαλίαν.

Πέρα ὅμως τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων, περὶ ὧν ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος καὶ περὶ τῆς σημασίας τῶν ὁποίων οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίρρησις, εὕρσκεται ἤδη εἰς τὸ στάδιον τοῦ πειραματισμοῦ καὶ ἡ διὰ «μηχανῶν διδασκαλίας», ἥτις ἀποτελεῖ τὸ πλέον προκεχωρημένον βῆμα πρὸς τὴν ἀτομικὴν διδασκαλίαν.

Ἡ «μηχανή» διδασκαλίας δίδει εἰς τὸν μαθητὴν ὁδηγίαν, μὲ τὴν βοήθειαν, ἢ χωρὶς τὴν βοήθειαν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογισμῶν. Αἱ μηχαναὶ διδασκαλίας χωρὶς ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστὰς ἔχουν ὑπερβῆ τὸ στάδιον τοῦ πειραματισμοῦ εἰς ξένας Χώρας (Η.Π.Α., Ἰαπωνίαν κ.ά.).

Πάντως εἰς τὴν μηχανοποίησιν τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ διαδραματίσῃ μελλοντικῶς σπουδαῖον ρόλον ὁ ὑπολογιστής, ὁ ὁποῖος θὰ παρουσιάσῃ διάφορα προβλήματα, θὰ ἀναλύῃ τὰς ἀντιδράσεις καὶ ἀπαντήσεις τοῦ σπουδαστοῦ, θὰ προβαίνει εἰς διάγνωσιν τῶν ἱκανοτήτων του καί, ἀναλόγως, θὰ παρέχῃ εἰς αὐτὸν καταλλήλους ὁδηγίας. Χαρακτηριστικὸν τοῦ συστήματος τούτου εἶναι ὁ ταυτόχρονος ἔλεγχος ὄλων τῶν μελῶν μιᾶς ὁμάδος, μὲ προσαρμογὴν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐκάστου σπουδαστοῦ πρόδον.

Γενικῶς, ἐκ τῶν προεκτεθέντων, συνάγεται, ὅτι τὸ θέμα τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων καὶ τῆς χρήσεως τῶν τεχνολογικῶν ἐπιτευγμάτων εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν εἶναι ἄκρως σοβαρὸν καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἐπείγον. Δι' ὃ καὶ δεόν νὰ γίνῃ σχετικὸς προγραμματισμὸς ἐγκαίρως. Ὁ ἐφοδιασμὸς τῶν σχολείων ὄλων τῶν βαθμίδων μὲ ὀπτικοακουστικὰ μέσα δεόν νὰ προωθηθῇ τὸ ταχύτερον. Ἀλλὰ καὶ τὸ σύστημα μεταδόσεως μικροκυμάτων δεόν νὰ ἐπεκταθῇ καὶ νὰ μεταδίδῃ μεγάλην ποικιλίαν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων.

Δύναται ἐπίσης νὰ μελετηθῇ τὸ θέμα τῆς σταδιακῆς ἀποκτίσεως ὑπὸ τῶν Σχολείων (κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τῶν Πανεπιστημίων καὶ τῶν σχολικῶν συγκροτημάτων) ἰδίων δεκτῶν τηλεοράσεως, ὁπότε τὰ πραογράμματα θὰ καταρτίζονται τῇ συνεργασίᾳ τοῦ διδακτικοῦ καὶ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν καὶ ἀναγκῶν λειτουργίας τῶν σχολείων.

Ἐπὶ τούτοις ἐνδείξει, ὅτι ἡ μηχανοποίησις τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς μερικὰς Χώρας θὰ προχωρήσῃ κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη μὲ γιγαντιαία βήματα.

Ὁ ἐγκαίρως καὶ παρ' ἡμῖν προγραμματισμὸς κρίνεται, φρονούμεν, ἀπαραίτητος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς σὺν τῷ χρόνῳ μύσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν εἰς τὴν σημασίαν τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων καὶ τῶν μηχανῶν καὶ πρὸ παντός εἰς τὴν καλὴν χρῆσιν αὐτῶν, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ὑπερβολῶν, τῆς ὑπερεκτιμήσεως ἐξωτερικῶν τύπων καί, πρὸ παντός, τῆς ὑποκαταστάσεως τοῦ Διδασκάλου ἀπὸ τὰ μηχανικὰ ταῦτα μέσα.

Βεβαίως θὰ εἴμεθα ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου, ἐὰν δὲν παραδεχόμεθα, ὅτι τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς Παιδείας μας παραμένει νὰ εἶναι ἡ ἐξασφάλισις κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον π ρ ο σ ω π ι κ ο ὦ, ἐπαρκῶς ἀριθμητικῶς καὶ ποιοτικῶς, καὶ κατὰ δεύτερον τοιοῦτον καταλλήλων Δ ι δ α κ τ η ρ ί ω ν.

Ἡ μὴ παράλληλος ὁμοῦ μελέτη καὶ προώθησις καὶ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων, ἀποτελεῖ ἀσυγχώρητον ὀλιγωρίαν.

Τὰ ὅσα εἴπομεν διὰ τὴν γενικὴν παιδείαν ἰσχύουν κατὰ μείζονα λόγον διὰ τὴν Τεχνικὴν καὶ Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαίδευσιν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται σήμερον, σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου, εἰς χεῖρας τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Δι' ὃ καὶ ἀποφεύγομεν ν' ἀναφερθῶμεν εἰς τὸν ἐργαστηριακὸν ἐξοπλισμὸν τῶν σχολείων τῆς ἐκπαιδεύσεως ταύτης.

Θὰ περιορισθῶμεν μόνον νὰ τονίσωμεν καὶ ἐπισημάνωμεν τὸ ἐπείγον τῆς ὁργανώσεως καὶ τοῦ προγραμματισμοῦ τοῦ τομέως αὐτοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὰ βασικὰ καὶ σπουδαῖα προβλήματα τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἐξασφάλισις καταλλήλου καὶ ἐπαρκῶς διδακτικοῦ καὶ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ, ὁ προγραμματισμὸς τῶν ἀπαραιτήτων, κατὰ περιοχάς, σχολῶν καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ἐτῶν φοιτήσεως καὶ τῆς διδακτέας ὕλης ὥστε αἱ Τεχνικαὶ καὶ Ἐπαγγελματικαὶ Σχολαὶ τῆς Χώρας μας νὰ εἶναι καὶ ν' ἀναγνωρισθοῦν ἰσότιμοι τῶν ὁμοιοτύπων Σχολῶν τῶν Χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Τὸ θέμα, ὡς ἐτονίσσαμεν καὶ πρὸ διετίας, ἐπείγει καὶ πρέπει, μέχρι τοῦ 1974, αἱ Σχολαὶ μας, ἀνεγνωρισμένα, ὡς ἰσότιμοι τῶν ἀντιστοίχων, κατὰ βαθμίδας, Σχολῶν τῶν Χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, νὰ προπαρασκευάζουν τεχνικοὺς καὶ ἐπαγγελματίας, δυναμένους νὰ ἐξασφαλίζουν ἐργασίαν καὶ νὰ προσλαμβάνονται εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, δημοσίας καὶ ἰδιωτικᾶς, τῶν Χωρῶν αὐτῶν.

Προβλήματα του Λαϊκού Σχολείου της Ύπαιθρου

ὑπὸ ΕΥΡΙΠ. ΣΟΥΡΛΑ Παιδαγωγοῦ

«Οἱ χωρικοὶ ἀπέμειναν οἱ τελευταῖοι βάρδοι
τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ὑπαίθρου» ΣΟΥΡΛΑΣ.

«Πολλοὶ μιλοῦν γιὰ τὰ προβλήματα τοῦ λαϊκοῦ Σχολείου τῆς ὑπαίθρου, δυστυ-
χῶς ὅμως, δὲν κατώρθωσαν ἀκόμη νὰ ἐρμηνεύσουν τὴν οὐσίαν των, ἀλλὰ βλέπουν
μονάχα τὸ καθαρῶς ἐξωτερικὸν καὶ ἐκεῖνο ποῦ προσπίπτει στὰ μάτια τους».

Ἔτσι, προλογίζει κάποιον ἄρθρον του, γύρω ἀπὸ τὰ προβλήματα τοῦ λαϊκοῦ Σχολείου τῆς
ὑπαίθρου, ὁ Βιεννέζος Συνάδελφος Heywang.

Τὸ λαϊκὸν Σχολεῖον τῆς ὑπαίθρου εἶναι βεβαίως πρωταρχικὰ κι' αὐτὸ Σχολεῖον,
ἀλλ' εἶναι παρὰ ταῦτα Σχολεῖον τοῦ χωριοῦ, καὶ ὡς τοιοῦτον πέρνει τὴν
μορφήν ἐκείνην ποῦ τὸ ξεχωρίζει ἀπὸ τὸ λαϊκὸν Σχολεῖον τῆς
πόλεως.

Γίνεται ὅμως αὐτὴ ἡ διάκρισις, προκειμένου καὶ περὶ τῶν ἐπὶ μέρος
προβλημάτων ποῦ ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν Μόρφωσιν καὶ Ἀγωγήν τῶν παιδιῶν τοῦ
χωριοῦ, ἢ μήπως, οὔτε τὰ προσφερόμενα μορφωτικὰ ἀγαθὰ, οὔτε ἡ ἀτμόσφαι-
ρα ἢ Πατριδογνωστικὴ, οὔτε αἱ μορφές τῆς διδασκαλίας, διαφέρουν
ἀπὸ τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν λειτουργισμὸν τῶν λαϊκῶν Σχολείων τῶν πόλεων;

Ἐπὶ πλέον:

Ἡ Ἐπιθεώρησις τῶν Σχολείων τῆς ὑπαίθρου καὶ τοῦ
ἔργου τῶν διδασκόντων στὸ χωριό, πρέπει νὰ κρίνεται ἀρὰ γε μὲ τὰ
ἴδια κριτήρια, μὲ τὰ ὁποῖα ἀντικρύζεται ἡ ἐργασία τῶν διδασκόντων εἰς τὰς πόλεις;

Ἴδου Παιδαγωγικὰ ἐρωτήματα πρὸς συζήτησιν καὶ
ἔρευναν.

Ἄς δώσωμε ὅμως τὸν λόγον εἰς τὸν ὡς ἄνω διακεκριμένον Ἐκπαιδευτικὸν νὰ
μᾶς μιλήσῃ χτυπητὰ καὶ σύντομα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πείρας του.

Ἔτσι δὲ θὰ εἴμεθα ὀπλισμένοι καλύτερα γιὰ νὰ καταλήξωμε καὶ σὲ πραγματικὰ
παιδαγωγικὰ συμπεράσματα.

Ἄς τὸν ἀκούσωμε λοιπὸν μὲ τὴν ἐπιβεβλημένη μορφήν κατανοήσεως.

II

Ὁ κόσμος τοῦ χωριοῦ δὲν εἶναι ὁ κόσμος ἐνός Faust τοῦ Goethe ἢ τῆς
ἐνάτης Συμφωνίας τοῦ Beethoven, ἀλλ' εἶναι ὁ κόσμος:

Τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ,

Τοῦ λαϊκοῦ χοροῦ,

Ὁ κόσμος τοῦ παραμυθιοῦ,

Ὁ κόσμος τοῦ θρύλου,

Ὁ κόσμος τῶν λαϊκῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

Καθῆκον συνεπῶς τοῦ πολιτισμένου κόσμου, καὶ τῶν μορφωτικῶν ἐγκαταστάσεων τῆς πολιτείας, εἶναι ἡ διατήρησις εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν, εἰς τὴν πατρίδα τῶν χωρικῶν, τῶν προμάχων αὐτοῦ τοῦ λαϊκοῦ μας πολιτισμοῦ ὄχι μονάχα τῆς διατηρήσεως τοῦ λαϊκοῦ μας πολιτισμοῦ, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τῆς φωτεινῆς προβολῆς τοῦ καὶ τῆς συνειδητοποιήσεως τῆς μεγάλης ἀξίας του.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πρωταρχικὴ ἐπιβεβλημένη φροντίς ἐκ μέρους τῆς πολιτείας.

Ἀπὸ τῆς καθαρῶς δὲ Παιδαγωγικῆς πλευρᾶς πρέπει ἐπίσης νὰ κατανοηθῆ καὶ νὰ συνειδητοποιηθῆ ὅτι τὸ περιβάλλον τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς ὑπαιθρου γενικά, ἐπηρεάζει σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ψυχικὴν διαμόρφωσιν τοῦ χωριατόπαιδου.

Τὸ χωριατόπαιδο εἶναι βεβαίως φτωχότερο ὑπὸ ἔποψιν γλωσσικῆν, ἐν συγκρίσει μὲ τὸ παιδί τῶν πόλεων, καίτοι κατέχει μίαν ψυχικὴν εἰκόνα ἐνὸς καλυτέρου καὶ καθαρωτέρου κόσμου, τοῦ κόσμου δηλαδὴ τῆς Πατριδογνωστικῆς του ἀτμοσφαιρας, ἡ ὁποία τοῦ ἐξασφαλίζει ἓνα ὑπόστρωμα ἀνώτερον ἀπὸ ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖον βομβαρδίζει καθημερινὰ τὸ παιδί ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν πόλεων καὶ τῶν μεγαλοπόλεων.

Ἐπὶ πλέον:

Πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ ἐργασία μὲ τὴν ὁποίαν τόσον προῶρως ἐθίζεται τὸ χωριατόπαιδο, ἐπιτρέπει σὲ πολλὰς περιπτώσεις νὰ εἶναι τοῦτο ὠριμώτερον ἀπὸ τοὺς συνομηλίκους τοῦ τῶν πόλεων.

Ἐν τέλει δέ:

Πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ τόσον σπουδαίου ρόλου διὰ τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν ἐγκλείουσα σεξουαλικὴ ὠριμότης, ἡ ὁποία ἐμφανίζεται ἀργότερον εἰς τοὺς ἐφήβους τοῦ χωριοῦ παρά εἰς τοὺς ἐφήβους τῶν πόλεων, ἀποτελεῖ ἐπίσης καὶ αὐτὴ ἓνα σημαντικὸν σημεῖον οὐσιώδους διαφορᾶς μεταξὺ ἐφήβου χωριοῦ καὶ ἐφήβων τῶν πόλεων.

Αὐτὲς καὶ ἀκόμη καὶ ἄλλες ψυχικὲς διαφορᾶς εἶναι ἐκεῖνες ποὺ προσδιορίζουν αὐτοδικαίως τὴ μορφή τῆς ἐργασίας στὸ σχολεῖο τῆς ὑπαιθρου, τόσον ὑπὸ ἔποψιν ἐπιλογῆς ὕλης, ὅσον καὶ ὑπὸ ἔποψιν μορφῶν ἐργασίας.

Ἐπὶ παραδείγματι:

Ἐπὸ ἔποψιν ὕλης:

Ἡ βραδύτερη ὠριμότης τοῦ χωριατόπαιδου ἐπιβάλλει, ὅπως, ὕλικὸν ποὺ τὰ παιδιὰ τῶν πόλεων, σὲ ὠρισμένη χρονικὴ περίοδον τῆς ἐξελίξεώς των εἶναι κατάλληλον, ἀντιθέτως, γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ εἶναι διὰ τὸ ἴδιον χρονικὸν διάστημα ὕλικὸν προῶρως εἰσαγόμενον εἰς τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα ὡς μορφωτικὸν ἀγαθόν.

Εἰς ἄλλας δὲ περιπτώσεις καὶ ἀντιθέτως Δηλαδή:

Ἐπὸ ἔποψιν ὕλης: Ὑλικὸν ποὺ σὲ παιδιὰ τῶν πόλεων δημιουργεῖ ἐνθουσιασμόν, σὲ νηφάλια παιδιὰ τοῦ χωριοῦ ἀποκρούεται.

Οὐσιεδέστερα ὁμως εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν μορφή τῆς ἐργασίας.

Δηλαδή:

Ἡ αὐτενέργεια καὶ ἡ ἐπίδρασις τοῦ Σχολεῖου ἐργασίας πέρνουν ἄλλην ὄψιν οὐσιώδη εἰς τὸ σχολεῖον τῆς ὑπαιθρου, παρά εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πόλεως.

Ἐν τέλει:

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία γιὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς φοιτήσεως τοῦ παιδιοῦ στὸ σχολεῖο, ἢ συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐποπτικὴ διδασκαλίαν, εἶναι τελείως διάφορος εἰς τὸ λαϊκὸν σχολεῖον τῆς ὑπαίθρου παρὰ εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πόλεως, δεδομένου ὅτι αἱ παραστάσεις τῶν παιδιῶν τοῦ χωριοῦ εἶναι ἀπείρως σαφέστεραι καὶ περισσότερες ἀπὸ ἐκεῖνες μὲ τὶς ὁποῖες εἶναι ὠπλισμένον τὸ παιδί τῶν πόλεων, καί τοι φτωχότερες ὑπὸ ἔποψιν γλωσσικοῦ θησαυροῦ.

Ἴδου... οὐσιώδεις καὶ βασικὲς ἀπόψεις τῆς οὐσίας τοῦ σχολείου τῆς ὑπαίθρου.

Ὅποιος ὁμως δὲν ἔχει ἐρμηνεύσει αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις, δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ εἰσηγηθῆ καὶ λύσεις ποὺ νὰ φέρουν τὸ ἐπιβεβλημένον μορφωτικὸν ἀποτέλεσμα.

Οἱ νόμοι οἱ ξεχωριστοὶ ποὺ διέπουν τὴν λειτουργίαν τοῦ λαϊκοῦ Σχολείου τῆς ὑπαίθρου προσδιορίζοντας βεβαίως παιδαγωγικῶς, ἀποφασιστικὸν ὁμως ρόλον παίζει τὸ ἀντίκρουσμά των στὴ διδασκαλία σχετικὰ μὲ τὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν τῆς ὑπαίθρου».

III

Ἐτελειώσαμε...

Ὁ Βιεννέζος Συνάδελφος ἔθιξε ἓνα λεπτόν πρόβλημα, ποὺ κατ' ἀρχὴν βεβαίως δὲν εἶναι ἄγνωστον καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μας ἐκπαιδευτικὴν πραγματικότητα, ἀλλ' ὡς λύσεις παρ' ἡμῖν ὑπάρχει ὁ ὁδοστρωτῆρ μεταξὺ παιδιῶν χωριοῦ καὶ πόλεως, τόσον εἰς τὰς διατάξεις τῶν Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων ὅσον καὶ εἰς τὰς μεθόδους διδασκαλίας, καὶ ἀσφαλῶς γύρω ἀπὸ τὴν ἐσφαλμένην αὐτὴν τακτικὴ καὶ προοπτικὴ, μᾶς καλεῖ ὁ Βιεννέζος Συνάδελφος γιὰ μιὰ καινούργιαν ὁδοιπορίαν.

Στὴν ὁδοιπορία ὁμως αὐτὴ τὴν καινούργια πρέπει νὰ ἀντικρουσθῆ καὶ ἡ ἐπὶ νέων βάσεων ἐπιθεώρησις τοῦ ἔργου τῶν δασκάλων τῆς ὑπαίθρου καὶ ὄχι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ὁδοστρωτῆρος.

Δύσκολος βεβαίως ὁδοιπορία.

Ἐρωτᾶται ὁμως:

Ποῖον ἔργον ἐδημιούργησε σταθμὸν ἀναγνωρίσεως;

Χωρὶς τὴν πάλην τὴν Παιδαγωγικὴν;

Χωρὶς τὸν πειραματισμόν;

Χωρὶς τὸν ἐνθουσιασμόν;

«Τὸ Παιδαγωγικὸν ἦθος»

ὑπὸ τοῦ κ. **Βασ. Ἀναστασοπούλου**
μετ/ντος διδ/λου τοῦ 6/θεσίου Δημ.
Σχολείου Καπαρελίου - Θηβῶν.

Τὸ δόγμα τῆς ἀπλῆς θεωρίας τῆς γνώσεως χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς γνώσεως δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Παιδαγωγικῆς, ὅπως καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἠθικῆς. Εἰς τὴν Παιδαγωγικὴν θεωρίαν, γνώσις καὶ πράξις συνυφαίνονται καὶ συναιροῦνται εἰς «Παιδαγωγικὸν ἦθος». Ἡ παιδαγωγικὴ θεωρία προῆλθεν ἐκ τῆς παιδαγωγικῆς πράξεως καὶ αὕτη τότε μόνον ἔχει ἀξίαν, ὅταν δύναται νὰ ἔχη πρακτικὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὰ ἀνὰ πάσαν στιγμὴν παρουσιαζόμενα παιδαγωγικὰ προβλήματα. Παρήλθεν ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Διδακτικὴ ἦτο ἄθροισμα διδακτικῶν παραγγελμάτων καὶ συνταγῶν, ἀπευθυνόμενων εἰς τὸν διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς αὐτὰς ἄνευ ἐπιγνώσεως.

Σήμερον, ὅτε καὶ διὰ τὰ κατ' ἐξοχὴν πρακτικὰ ἐπαγγέλματα ἀποδίδεται ἰδιαίτερα σημασία εἰς τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν, δὲν εἶναι ἀνεκτὸν ὁ διδάσκαλος, ἄσκων ἀνώτερον, ἡγετικὸν καὶ πνευματικὸν λειτούργημα, νὰ ἐνεργῇ ἀσυνειδήτως ὡς τυφλὸν ὄργανον, ἐξωθεν καὶ ἄνωθεν κινούμενον. Ἡ παιδαγωγικὴ ἐνέργεια ἔχει πάντοτε ἠθικὸν χαρακτήρα, ἡ δὲ ἠθικὴ εἶναι δυνατὴ μόνον ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει συνειδησις τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐθύνης, δηλαδὴ ὅπου ὑπάρχει «παιδαγωγικὸν ἦθος».

Καὶ εἰς μὲν τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῆς UNESCO, (Παρίσιοι 10.12.1948), ἡ Δῆλωσις τῆς περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, διακήρυττεν ὡς κοινὸν πρὸς ἐπίτευξιν ἰδεώδεις ὅλων τῶν λαῶν καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν ὅτι :

«1. Τὸ ἄτομον ἔχει καθήκοντα ἔναντι τῆς κοινότητος, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ μόνῃ ἀποβαίνει δυνατὴ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ πλήρης ἐξέλιξις τῆς προσωπικότητός του.

2. Κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων του καὶ κατὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἐλευθεριῶν του ἕκαστος ὑπόκειται εἰς περιορισμούς, τοὺς καθορισθέντας ἀπὸ τὸν Νόμον, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀναγνώρισις καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἄλλου καὶ νὰ ἰκανοποιῶνται αἱ ὀρθαὶ ἀπαιτήσεις τῆς Ἠθικῆς, τῆς Δημοσίας τάξεως καὶ τῆς γενικῆς εὐημερίας εἰς τὴν Δημοκρατικὴν κοινωνίαν».

Ἐπωμιζόμενος τὴν πραγμάτων τῶν βαρυτάτου παιδευτικοῦ ἔργου, ὁ διδάσκαλος τῆς ἐποχῆς μας, ὀφείλει εἰς πάσαν στιγμὴν τῆς μικρᾶς ἢ ἐκτεταμένης, τῆς ἀπλῆς ἢ συνθέτου παιδευτικῆς ἐνεργείας διὰ τὴν δημιουργίαν «παιδαγωγικοῦ ἦθους» νὰ πιστεύῃ : 1) Εἰς τὰ λόγια τοῦ Ἑλβετοῦ φιλοσόφου A. Vinet:

«Θέλω τὸν ἄνθρωπον κυρίαρχον τοῦ ἑαυτοῦ του, διὰ νὰ δύναται οὕτω νὰ ἐξυπηρετῇ καλλίτερον τοὺς ἄλλους» καὶ 2) Εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν σεβασμὸν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ συναίσθηματος τῆς εὐθύνης τῶν πράξεων τῆς ἔναντι τῶν ἄλλων.

Εἰς δὲ τὸ Παιδαγωγικὸν Συνέδριον τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως Περιφερείας Θηβῶν, τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποιήθη τὴν 5ην Ἰουνίου 1969 εἰς Θήβας, ὁ Νομάρχης Βοιωτίας κ. Ἀναστάσιος Λεβίδης καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῆς ὡς ἄνω Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας κ. Χρυσόστομος Ἀνδρέου εὐρημονέστατοι κήρυκες ὑπερφῶν καὶ ἀφθίτων διδαγμάτων καὶ παραγγελμάτων, παραινέσεων καὶ ὑποθηκῶν ἑλληνικῆς πνοῆς καὶ ὑφῆς καὶ διδάσκαλοι τῶν ἀγνοτέρων καὶ ὑψηλοτέρων ἐθνικῶν φρονημάτων καὶ ἰδεῶν, φιλόστοργοι καὶ συνετοὶ τροφοὶ εὐγενεστάτων ἐθνικῶν παλμῶν, διὰ τοῦ λαμπροῦ καὶ ἀσβέστου πυρὸς τῆς προσωπικότητός των καὶ δι' ἀδαμαντίνης καὶ πολυτίμου ὕλης δημιουργίας «Παιδαγωγικοῦ ἦθους», ἔδωσαν εἰς τοὺς Συνέδρους διδάγματα παιδαγωγικοῦ, ἀνθρωπιστικοῦ καὶ ἠθικοῦ χαρακτήρος καὶ κατέστησαν ἀδιάσειστα καὶ ἀκατάλυτα τὰ θεμέλια τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς ἐν τῇ Περιφερείᾳ ταύτῃ. Ἀναφερόμενοι εἰς τὰ ἐπίκεντρα σημεία τῶν ἀναπτυχθέντων ἐν τῷ Συνεδρίῳ θεμάτων : «Ποῖα τὰ βασικὰ γνωρίσματα ἐνὸς καλοῦ διδασκάλου» καὶ «Ἡ ὁργάνωσις τῆς σχολικῆς ζωῆς», διὰ συντόμου περιγραφῆς καὶ διασαφήσεως, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, κατέληξαν ὁ μὲν πρῶτος εἰς τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ πάσαν παιδευτικὴν, κοινωνικὴν, ἀνθρωπιστικὴν καὶ ἠθικὴν ἐνέργειαν, ἡ ὀρθὴ τοποθέτησις, ἀνάπτυξις καὶ ἐφαρμογὴ τῶν ἀξιών τῆς «ἐλευθερίας καὶ δεσμεύσεως» τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν οἰκογενειακὴν, σχολικὴν καὶ ἐν γένει κοινωνικὴν ζωὴν καὶ ὅπου λαμβάνει χώραν τὸ φαινόμενον τῆς ἀγωγῆς ὁ δὲ δεῦτερος ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς διδασκάλους τοῦ Συνεδρίου, δι' ἐμπνεύσεως, βαθείας σοφίας, ἀμάχου καὶ ἀνυπερβλήτου λεκτικῆς χάριτος καὶ δεινότητος, καθώρισε τὰ ὄρια ψυχικῆς ἐπαφῆς μεταξὺ διδασκάλων καὶ μαθητῶν, εἰς πάσαν παιδευτικὴν ἐνέργειαν, διὰ τῆς μεστής εἰς περιεχόμενον, μεγίστης σπουδαιότητος εἰς ἀνθρωπιστικὴν ἀξίαν καὶ αἰώνιου παιδευτικοῦ κύρους φράσεως : «Οἱ μαθηταὶ δίνουν τς χέρι τους, δῶστε τὴν καρδιά σας». Οὕτω ἐκ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν λαμβάνει ὁ διδάσκαλος ἔναντι τῶν ἀνωτέρω ἀξιών ἐξαρτᾶται τὸ «παιδαγωγικὸν ἦθος».

Ἡ ὑπαρξίς τοῦ «παιδαγωγικοῦ ἦθους» ἀποδεικνύεται καὶ ὅταν ὁ διδάσκαλος ἐνεργεῖ καὶ διδάσκει ὄχι καθ' ὑπόταξιν τῶν «σοφῶν» παιδαγωγῶν καὶ τῶν ἀνευθύνων παραγγελμάτων οἰασθήποτε παιδαγωγικῆς καὶ μεθοδικῆς κατευθύνσεως, ἀλλ' ὑπευθύνως ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας του, κινούμενος ἐλευθέρως ἐντὸς τοῦ εὐρυτάτου παιδαγωγικοῦ ὀριζοντος, ὅπου ἄνθρωπος - φύσις - πολιτισμὸς συναπαρτίζουν μίαν ἐνιαίαν καὶ ἀδιάσπαστον παιδαγωγικὴν ὁλότητα. Οὐδὲν μέλος τῆς παιδαγωγικῆς ταύτης ὁλότητος δύναται ν' ἀποσπασθῆ καὶ νὰ ἐξετασθῆ κεχωρισμένως καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅλου. Ἡ παιδευτικὴ ἐνέργεια ἀποβλέπει πάντοτε εἰς τὴν πραγμάτων ὠρισμένων σκοπῶν καὶ οἱ σκοποὶ οὗτοι μόνον ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς προσδιορίζονται, ὁ ὁποῖος πάλιν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς φυσικοῦ καὶ πνευματικοῦ ὄντος, τελούντος εἰς διαρκῆ ἐπικοινωνίαν μὲ τὴν φύσιν καὶ τὸν πολιτισμὸν. Ἡ παιδευτικὴ ἐνέργεια συνεπῶς προσδιορίζεται πάντοτε ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἰδιαιτέραν νομοτέλειαν τῶν πολιτιστικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται πρὸς μὀρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπὸ τὴν ἐπαφὴν τοῦ διδασκάλου μετὰ τῶν τροφίμων, διὰ τῶν ὁποίων συνυφαίνεται τὸ «παιδαγωγικὸν ἦθος».

Ἡ Διδακτικὴ, ὡς ἀπλή τεχνικὴ τῆς ἀγωγῆς δὲν εἶναι ἀνεκτὴ πλέον, ὄχι μόνον διότι καταρρίπτει τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδευτικὸν λειτουργημα τοῦ παιδαγωγοῦ εἰς τὴν θέσιν ἐνὸς «βαναύσου» μηχανικοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι ἀδύνατος καὶ ἀκατανόητος ὡς παιδευτικὴ ἐπιστήμη.

Ὁ ἀείμνηστος Διευθυντὴς μου Π. Κοροντζῆς εἰς σχετικὸν ἄρθρον (Ε.Β.Δ. 1957), ἔγραφε :

«Πρέπει ν' ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰς παλαιὰς φροκαταλήψεις καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν εἰς ὠρισμένα Παιδαγωγικὰ εἶδωλα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ κυριώτερον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ διδακτικὴ μηχανοκρατία καὶ τὰ μεθοδολογικὰ ζητήματα ἐν γένει, τὰ ὅποια παρουσιάζονται ἀπὸ μίαν ἐκλαϊκευμένην Παιδαγωγικὴν ὡς καταλαμβάνοντα τὴν ὅλην ἔκτασιν τῆς Παιδαγωγικῆς, ἐνῶ πράγματι εἶναι ἐντελῶς δευτερεύοντα ζητήματα διὰ τὴν σοβαρὰν ἐπιστήμην τῆς Παιδαγωγικῆς».

Καὶ εἶναι ἀλήθεια, ὡσάκις εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς διδακτικῆς ἐνεργείας ἀποδίδεται ὑπερβολικὴ, σχεδὸν μαγικὴ δύναμις, πρόκειται περὶ ἐκτροπῆς καὶ καταπτώσεως τῆς παιδαγωγικῆς σκέψεως εἰς μίαν χαμηλὴν τεχνολογικὴν βαθμίδα. Ἐκ τῆς παιδαγωγικῆς ταύτης ἐκτροπῆς προέρχεται ἡ ψευδὴς πίστις εἰς τὴν «καλὴν» διδακτικὴν μέθοδον, ἡ ὁποία συνήθως παρουσιάζεται «νέα» καὶ προσηρμοσμένη εἰς τὴν ἐκάστοτε ἐπικρατοῦσαν παιδευτικὴν κατεύθυνσιν, ἀντὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως εἰς τὸ «Παιδαγωγικὸν ἦθος» τοῦ διδασκάλου καὶ τὴν

καλὴν ἀγωγὴν, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ «Παιδαγωγικοῦ ἦθους» τοῦ τροφίμου.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε ὁ καλὸς ἢ κακὸς δημιουργός. Ἡ εὐαγγελικὴ ἀλήθεια «τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον» ἔχει ἀπόλυτον κύρος. Ὁ ἔχων «Παιδαγωγικὸν ἦθος διδάσκαλος γνωρίζει νὰ εὐρίσκη πάντοτε διεξόδους καὶ νὰ ἐκλέγη ἐκάστοτε τὸν ὀρθὸν τρόπον καὶ δρόμον τῆς ἀγωγῆς. Καὶ ὁ δρόμος οὗτος συνήθως δὲν σημειώνεται εἰς τὸν χάρτην, τὸν ὁποῖον συνθέτει ἐκ νεκρῶν στοιχείων καὶ ἀφηρημένων γενικῶν ἐνοιῶν ἢ Γενικὴ καὶ Εἰδικὴ Διδακτικὴ, ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκπορεύεται, ὡς μορφοποιὸς δύναμις, ἀπὸ τὴν ὅλην ζωντανὴν προσωπικότητα τοῦ διδασκάλου, ὁ χαρακτήρ τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ μυστικόν, ἀπρόσιτον εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἀδελφώνεται εἰς μίαν δικαίαν ἐπὶ τῆς γῆς διαβίωσιν, οὐ μόνον κατὰ τὸ δόγμα «ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσεις», ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ «δυναμικόν» «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἐξετάζονται τὰ προβλήματα, τὰ ὅποια παρουσιάζονται κατὰ τὴν διδακτικὴν ἐργασίαν εἰς τὸν διδάσκαλον τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ὁ ὁποῖος πιστεύει εἰς τὴν ρῆσιν τοῦ Ἱεράρχου Ἰωάννου Χρυσόστομου: «τῆς τέχνης ταύτης τοῦ διδάσκειν οὐκ ἔστιν ἄλλη μείζων, τί γὰρ ἴσον τοῦ ρυθμίσει ζωὴν καὶ διαπλάσει νέαν διάνοιαν».

Σήμερον, ὁ διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος διακρίνεται διὰ τὸ «παιδαγωγικὸν τοῦ ἦθος», μὲ κάποιαν δυσπιστίαν καὶ κριτικὴν διάθεσιν ἀντιμετωπίζει τὰ ξένα δόγματα καὶ τὰ ξένα διδάγματα, τὰ ὅποια εἰσάγονται τόσον ἀφθόμως ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὥστε νὰ μὴ δύναται τις νὰ τὰ παρακολουθήσῃ καὶ διακηρύσσονται μὲ τόσην ἀκρισίαν, ὥστε ν' ἀμφισβητήται τὸ κύρος τῆς Παιδαγωγικῆς Ἐπιστήμης, ἡ ὁποία ἐμφανίζεται μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μόδας καὶ τῆς προπαγάνδας.

Ἡ πρόοδος ὁμοῦ τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει καὶ ἡ Παιδαγωγικὴ, δὲν εἶναι τόσον ραγδαία ὅσον ἐμφανίζεται. Αἱ θεμελιώδεις παιδαγωγικαὶ ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν τὸ «Παιδαγωγικὸν ἦθος», εἶναι τόσον παλαιαί, ὅσον ὁ Πλάτων, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον τὸ φαινόμενον τῆς ἀγωγῆς ἐν τῷ συνόλῳ καὶ κατὰ βάθος ἐμελέτησεν, ἀλλὰ καὶ ὠρισμένας ἀρχὰς τοῦ Νέου Σχολείου ἐδίδαξεν. Ἡ νέα παιδαγωγικὴ κίνησις δὲν παραβλέπεται, ἀπλῶς διότι εἶναι νέα, ἀλλ' ὑποβάλλεται εἰς μίαν κριτικὴν ἐξέτασιν ἀπὸ Ἑλληνικῆς καὶ κοσμοθεωρητικῆς σκοπιᾶς καὶ γίνεται δεκτὴ μόνον, ὅταν ἀφ' ἐνὸς μὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν ἰδικὴν μας, τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Παιδαγωγικὴν, ἡ ὁποία ἔχει μακρὰν καὶ γόνιμον παράδοσιν καὶ θεωρεῖ τὴν ἀγωγὴν ὡς κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸν φαινόμενον πρὸς δημιουρ-

γίαν «παιδαγωγικού ήθους» και είναι συνυφασμένη με την φύσιν του ανθρώπου και του Έλληνοχριστιανικού πολιτισμού.

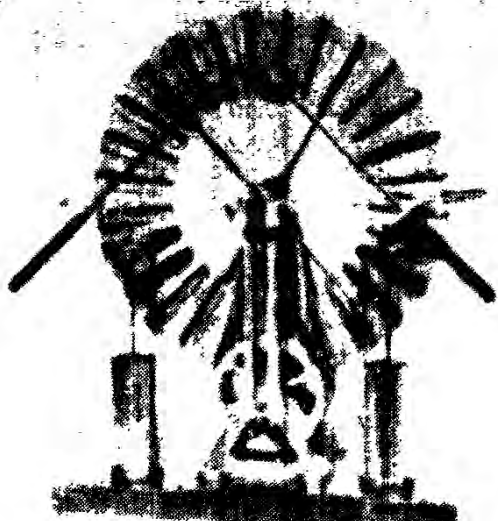
Αναγνωρίζομεν τὰς προόδους τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ κυρίως τὴν ἀκμὴν τῆς ἐξελικτικῆς Ψυχολογίας, ἡ ὁποία πράγματι εἶναι νέα ἐπιστήμη καὶ ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων διεφώτισε τὸν ρυθμὸν τῆς ἐξελίξεως τοῦ γιγνομένου ἀνθρώπου καὶ μεγάλως ἐβοήθησε τὸν διδάσκαλον εἰς τὸ ἔργον του, ἀλλ' εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδομεν οὐσιώδη σημασίαν, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι κατὰ πᾶσαν διδασκαλίαν ὁ νεαρὸς μαθητὴς ἔρχεται εἰς ἐπικοινωνίαν με μορφωτικὰ ἀγαθὰ διαφόρου φύσεως. Τὰ μορφωτικὰ ταῦτα ἀγαθὰ ἔχουν μορφοποιὸν δύναμιν μόνον,

ὅταν γίνῃ, ἀφ' ἐνὸς μὲν, αὐτενεργὸς κατὰκτησις καὶ οἰκαιοποίησις τούτων ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅταν ὑπάρχῃ ψυχικὴ ἐπαφὴ μεταξύ διδασκάλου καὶ μαθητοῦ διὰ τοῦ «Παιδαγωγικοῦ ἠθους» αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου γνώσις, τῆς φύσεως καὶ τῆς θέσεως τοῦ μαθητοῦ ἐναντι ἐκάστου μορφωτικῷ ἀγαθοῦ. Ἡ πραγμάτωσις τῶν ἀνωτέρω εὐρίσκεται εἰς τὴν πίστιν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ διακατέχῃ τὸν διδάσκαλον ὅτι! «Ἡ σωτηρία ἐνὸς ἀνθρώπου εἶναι θεάρεστον ἔργον, ἀλλ' ἡ διαπαιδαγώγησις ἐνὸς παιδιοῦ σώζει πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος μας» καὶ αὕτη στηρίζεται καὶ δημιουργεῖ τὸ «Παιδαγωγικὸν ἠθος».

«Ἄνθρωπος δέ, ὀρθῆς μὲν παιδείας καὶ φύσεως εὐτυχοῦς τυχῶν, θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῶον γίγνεσθαι φιλεῖ, μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφέν, ἀγριώτατον, ὅποσα φύει γῆ»

(Πλάτωνος : Τίμων).

Ἐποπτικά Ὀργανα ἐκ πλαστικῆς ὕλης

ΕΥΘΥΜΙΟΣ Ν. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀντιπρόεδρος Διδ. Συλλόγου Φθιώτιδος

Κατόπιν τῆς ἐπαγγελίας τοῦ ἡγέτου τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ Πρωθυπουργοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλου, καθ' ἣν τὸ 1969 θεωρεῖται «Ἔτος Παιδείας», ἐν συνδυασμῷ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπουργείου «περὶ ἀλλαγῆς τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως», αἰσθανόμενος ἑαυτὸν, ἀπλοῦν διάκονον εἰς τὸν Μέγαν Ναὸν τῆς Παιδείας παραθέτω κατωτέρω σκέψιν τινά, ἐκπηγάζουσαν ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν Σχολείων, κυρίως, τῆς ὑπαίθρου, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ ἐποπτικά μέσα διδασκαλίας, ἅτινα εἰς τὰς προθήκας τῶν περισσοτέρων Σχολείων σήμερον, εὐρίσκονται εἰς ἐλαχιστότατον βαθμὸν ὑπάρξεως, ἂν ὄχι εἰς τελείαν ἀνυπαρξίαν.

Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν, αἱ πάσης φύσεως πλαστικαὶ ὕλαι, ἔχουν κατακλύσει καὶ τὴν πλέον πτωχὴν καὶ ἀπομεμακρυσμένην καλύβην, ὑπὸ μορφὴν ἀντικειμένων καθημερινῆς οἰκιακῆς χρήσεως, εἶναι ἀνεπίτρεπτον νὰ παραμένουν μακρὰν τῶν Σχολικῶν αἰθουσῶν, καθ' ὅσον δύναται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐξ αὐτῶν ἐποπτικά ἀντικείμενα διὰ τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας, τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς καὶ τῆς Γεωγραφίας νὰ διανεμηθῶσι εἰς τὰ Σχολεῖα ὁλοκλήρου τῆς χώρας καὶ διὰ τῆς χρησιμοποίησεώς των νὰ ἐπιτευχθῆ τεράστιον κέρδος εἰς τὸν τρόπον διδασκαλίας τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων.

Τὰ μέχρι σήμερον χρησιμοποιούμενα ἐποπτικά μέσα διδασκαλίας τῶν ὡς εἴρηται μαθημάτων, περιορίζονται εἰς μερικὸν ἀριθμὸν εἰκόνων καὶ χαρτῶν καὶ εἰς τὴν καλὴν φαντασίαν διδασκόντων καὶ διδασκομένων, καθ' ὅσον τὰ ὑπ' αὐτῶν παρουσιαζόμενα ἀντικείμενα, ἀπεικονίζονται ὑπὸ δύο διαστάσεις, μὲ ἀποτέλεσμα ἢ κατανόησιν των νὰ μὴν εἶναι πλήρης ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ἐὰν ὅμως παρουσιασθῆ εἰς τοὺς μαθητὰς ἀντικείμενον ἔχον τρεῖς διαστάσεις, ἐξετάζεται παρ' αὐτῶν τῆ συμμετοχῇ περισσοτέρων αἰσθήσεων, μὲ ἀποτέλεσμα καὶ τελειότερα νὰ εἶναι ἢ κατανόησιν του καὶ ἔτι μακροχρόνιος ἢ ἀνάμνησιν του.

Τοιαῦτα ἀντικείμενα, ἐκ πλαστικῶν ὕλων, δύναται νὰ κατασκευασθῶσι, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα :

α') Διὰ τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας, δύναται νὰ κατασκευασθῶσιν ὑπὸ κλίμακα ὁμοίαν, ἀναγλύφως, οἱ χάρακι τῶν περιοχῶν, εἰς ἃς ἔλαβον χώραν αἱ νικηφόροι μάχαι ὄλων τῶν περιόδων τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἔθνους μας, ὁ ἱερὸς βράχος τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Ὀλυμπία, οἱ Δελφοί, ἢ περιοχὴ τῆς Σπάρτης κ.ἄ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ καταστή δυνατὸν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ παρουσιασθῆ ζωηρότερον εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ὁ ἀντισυμμοριακὸς ἀγὼν, διὰ τῆς ἐπιδείξεως καὶ ἐξετάσεως τῶν πεδίων τῶν μαχῶν εἰς Γράμμον, Βίτσι καὶ ἄλλαχού.

β') Διὰ τὸ μάθημα τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἅπαντα τὰ φυτὰ καὶ ζῶα τῆς πατρίδος μας, τῶν θερμῶν, τῶν εὐκράτων καὶ τῶν ψυχρῶν χωρῶν, εἰς φυσικοὺς χρωματισμοὺς καὶ διὰ τῆς συγκριτικῆς κατασκευῆς, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, πρὸς ἓνα, ἐκ τῶν πλέον γνωστῶν, ζῶων ἢ φυτῶν τῆς πατρίδος μας. Τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ, εἰς σχετικὴν τινα μεγέθυνσιν, ὥστε νὰ δύναται οἱ μαθηταὶ νὰ παρατηροῦν εὐχερέστερον ταῦτα. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, ὁ σκελετός, ἡ κεφαλὴ, τὰ διάφορα ὄργανα εἰς φυσικὸν μέγεθος.

γ') Διὰ τὸ μάθημα τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς δύναται νὰ κατασκευασθῶσι τὰ τρία πέμπτα τῶν ὑπ' αὐτῆς διδασκουμένων, καὶ

δ') Διὰ τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας δύναται νὰ κατασκευασθῆ ὁλόκληρος ὁ χάραξ τῆς Ἑλλάδος ἀναγλύφως, ὑπὸ κλίμακα 1 : 200.000, ὅστις νὰ εἶναι καταλλήλως τεμαχισμένος κατὰ Νομούς, οὕτως ὥστε νὰ ἐπιδεικνύεται κατ' ἀρχὰς ὁλόκληρος καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τῆς ἀναλύσεως, νὰ λαμβάνηται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ἓν τεμάχιον - Νομός, νὰ διδάσκηται καὶ διὰ τῆς συνθέσεως νὰ παρουσιάζηται βαθμηδόν, τὸ γεωγραφικὸν διαμέρισμα καὶ ἐν

συνεχεία όλόκληρος ή Πατρίς μας. Έπίσης, δύναται αναλόγως να κατασκευασθῶσιν οί χάρ-
ται τῶν Ἡκείρων, ὡς καί ή υδρογείος, ἅπαντα δέ εἰς φυσικούς χρωματισμούς.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα πρὸς κατασκευὴν ἀντικείμενα, θὰ κατασκευασθῶσιν
προοδευτικῶς καὶ διὰ τῆς κλιμακώσεως ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητά των.

Ἡ ἀντιμετώπισις τῆς ὅλης δαπάνης τούτων, δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπι-
βαρίνσεως, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ κρατῆται κατ' ἔτος ποσὸν τετρακοσίων (400) δραχ.
ἐκ τῆς κατ' αἴθουσαν χορηγομένης κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν γενι-
κῶν ἀναγκῶν τοῦ Σχολείου, καὶ νὰ συγκεντροῦται τούτο ὑπὸ τομeloῦς ἐπιτροπῆς, ἀπο-
τελουμένης ἐξ ὑπαλλήλων τῆς Διευθύνσεως Ἐποπτικῶν Ὁργάνων τοῦ Σεβαστοῦ Ἐπισημοῦ.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, θὰ καταρτίξῃ πίνακα ἀπάντων τῶν πρὸς κατασκευὴν ἀντικειμένων,
κλιμακωμένων ἐν αὐτῷ ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητός των, θὰ προκηρύσῃ διαγωνισμὸν
κατασκευῆς φόρμας αὐτῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ, διὰ προκηρύξεως καὶ πάλιν μειοδοτικῶν διαγω-
νισμοῦ μεταξὺ τῶν βιομηχανιῶν πλαστικῶν εἰδῶν, θὰ χωρῆ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν κατα-
σκευασθέντων προτύπων, πρὸς κατασκευὴν ἀντικειμένων, ἀριθμοῦ, ἀναλόγου πρὸς τὸ ὕψος
τῆς δαπάνης αὐτῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων χρημάτων.

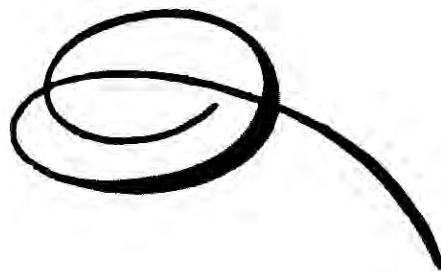
Πρὸς τούτους ή ἀναλαμβάνουσα τὴν κατασκευὴν ἀντικειμένων βιομηχανία, δεσμευομένη
ὑπὸ δρου τῆς προκηρύξεως τῆς δημοπρασίας, θὰ ὑποχρεοῦται νὰ ἀποστέλλῃ ἰδίαις δαπάναις
συσκευασμένον ἀριθμὸν ἐξ ἐκάστου εἶδους ἀντικειμένου, ἴσον πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Σχο-
λείων τῆς δυνάμεώς της, εἰς τὴν ἔδραν ἐκάστης Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας τῆς χώρας.
Τὸν ἀριθμὸν τούτον θὰ γνωρίζῃ αὕτη διὰ καταστάσεώς της, ή τομελῆς ὡς ἄνω ἐπιτροπῆ.
Ἐκάστη δὲ Ἐκπαιδευτικὴ Περιφέρεια θὰ διανέμῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντικειμένων εἰς ἑκα-
στον Σχολεῖον τῆς δυνάμεώς της, καθ' ὅμοιον, πρὸς τὸν τῆς διανομῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους
παρεχομένων βιβλίων, τρόπον.

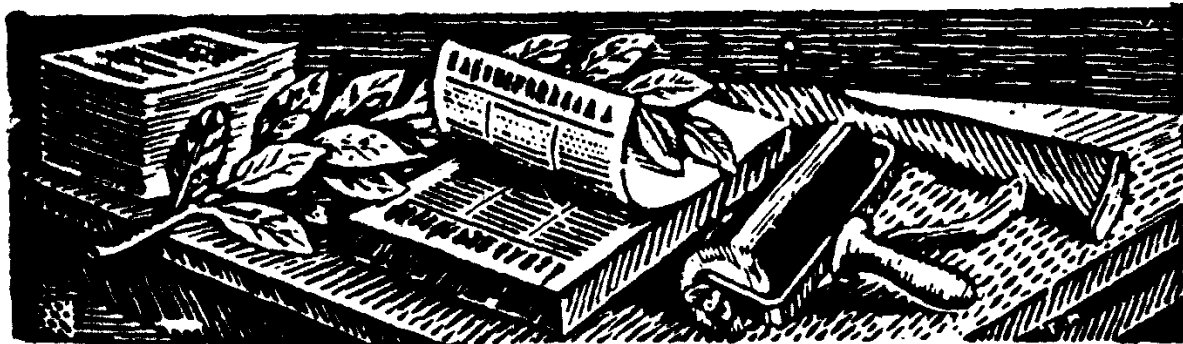
Ὅττω θὰ καταστῆ ἐπὶ τέλος δυνατὸν νὰ πληρωθοῦν ἐποπτικῶν ὀργάνων, αἱ κεναὶ προ-
θῆκαι, ἀπάντων τῶν Σχολείων τῆς χώρας, μὲ χαμηλὸν καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιβαρύνσεως
τῶν τε Σχολείων καὶ τοῦ Κράτους.

Εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ υἱοθετηθῆ ὑπὸ τοῦ Κράτους ή ὡς ἄνω ἀναφερομένη ἐνέργεια
τρίν ή περιέλθῃ αὕτη εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον, ὅποτε ή ζημία δι' ὅλα τὰ Σχολεῖα θὰ
εἶναι μέγιστη.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ Ν. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἄντιπρόεδρος Διδ. Συνλόγου Φθιώτιδος

«... Οὐ οἱ ἀεικές, ἀμυνομένω περι πάτρης τεθνάμεν' ἀλλ' ἄλοχός τε σὸν
καὶ παῖδες ὀπίσσω, καὶ οἶκος καὶ κλῆρος ἀκήρατος...»

ΟΜΗΡΟΣ

Ἡ μνήμη τοῦ 40

ὑπὸ ΑΝΤ. ΔΕΛΩΝΗ Διδ/λου

Τὴν ἱστορία τούτη πρέπει νὰ εἶσαι ὄρι-
μος γιὰ νὰ τὴν ἱστορήσῃς. Εἶν' ἀπ' αὐτοὺς
τοὺς μύθους, τοὺς ξομπλιασμένους μὲ κό-
μπους ἀστεριῶν, πού κάθεσαι τὰ βράδια στ'
ἀνοιχτὰ παράθυρα τῆς ψυχῆς σου καὶ τοὺς
σιγοτραγουδάς. Ἡ ἱστορία αὐτὴ ἔχει μιὰ
ἄλλη γεύση στοὺς ἀρμούς της, μιὰν ἄλλην
ὀμορφιά, ἓνα πλούτο, καταδικό της. Πρέπει
νὰ εἶσαι μνημένος στὰ μεγάλα μυστήρια τῆς
φυλῆς γιὰ νὰ μπορῆς νὰ τὴ διηγείσαι, δίχως
ἄλλο.

Δὲ μπορεῖς νὰ τολμᾷς — δὲν πρέπει —
ἂν δὲν ἔχῃς νιώσει τὸ πυρωμένο ρίγος τοῦ
λαοῦ σου στὰ σπλάχνα, ἂν δὲν περπάτησε
στὶς φλέβες σου τὸ πέλμα τοῦ Θανάτου,
ἴν δὲν ἔξυσε τὴν πόρτα τῆς καρδιάς σου τὸ
ἔρωτρό του νύχι.

Μὰ ὅλοι ἐσεῖς, ὅλοι ἐμεῖς,
ταιριάζει, ὅταν ἔρχεται ἡ ἅγια τούτη ὥρα,
νὰ πηγαίνουμε τὶς ψυχές μας στὰ ψηλαλώνια
τοῦ στοχασμοῦ καί, λιτὰ, μὲ λόγια διάφανα,
νὰ ἱστοροῦμε τὸ μῦθο τούτο, ἀρχίζοντας μὲ
τοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ :

Ἐμεῖς,

καθένας ἀπὸ μᾶς,

κρατᾷμε μέσα στὴ γροθιά μας

τοὺς κινητήριους ἱμάντες τοῦ σύμπαντος.

Μὰ τώρα, πᾶμε νὰ ἰδρῦσουμε τὰ ὄνειρα,
νὰ ἱστοροῦμε τὸ μῦθο τούτο, ἀρχίζοντας μὲ
τάξει ἢ πεθυμιά μας... οἱ μνήμες ἀνοι-
γουν κιάλας τὰ μάτια τους στὸ ἅγιο φῶς,
ἀνυπόμονα τὰ φτερά μας θηρεύουν τὸ ρίγος
τῶν μεγάλων πτήσεων. Πᾶμε!

★

1940... Ὀκτώβρης... Μέσα στὸν φθινο-
πωρινὸν ἀγέρα κωδωνοκρουσίες φωτιᾶς γλεί-

φουν τὸ δέρμα τῆς πατρίδας μας. Ὑπερ-
φίαλος κατακτητὴς ἀφήνει στὴν πόρτα μας,
ξημερώνοντας πρωινὸ τῆς 28 τοῦ Ὀκτώβρη,
μιὰν ἀγκαλιά ὀδύνη κι ἀπορίες, μιὰν ὀρμα-
θιὰ σπαραγμὸ στὰ πρεβάζια μας, ἀφήνει τὸ
δίλημμα τοῦ μεγάλου ΝΑΙ ἢ τοῦ μεγάλου
ΟΧΙ νὰ λικνίζεται νωχελικὰ ἀγνάντια στὴ
συλλογὴ μας, νὰ προσμένῃ ἀπάντηση καὶ
δικαίωση.

Τί πρέπει ν' ἀπαντήσουμε στὸ δαίμονα
τοῦτο πού караδοκεῖ τὴ λευτεριά μας, μὲ
ποιὸ λόγο πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουμε «τοὺς
Λαιστρυγόνες καὶ τοὺς Κύκλωπες»; Εἶν'
ἄρκετὸ τό...

Κι' ἂν πρέπει νὰ πεθάνουμε γιὰ τὴν
Ἑλλάδα

Θεῖα εἶν' ἡ δάφνη, μιὰ φορὰ κανεῖς
πεθαίνει...;

Σωτὸς εἶν' ὁ λόγος μὰ μακρὺς κι ἀτέ-
λειωτος κι ὥρα δὲν ἔχουμε, οἱ βάρβαροι
χτυποῦν τὴν πόρτα. Ἡ μήπως ἡ μεγαλόπρε-
πη Παλαιολόγεια ἀπάντηση ταιριάζει στὶς
στιγμές «τὸ δὲ τὴν Πόλιν παραδοῦναι οὔτε
ἔμὸν ἔστι...»; Ἡ πάλι τὸ λιτὸ κι ἐπιγραμ-
ματικὸ «Μολὼν λαβέ», σπαρτιακὴ γυμνὴ
λεπίδα ἀξιοπρέπειας στὴν ὑπερφίαλη Περ-
σικὴ σάρκα;

Μὰ τίποτ' ἀπ' ὅλα αὐτά... κι ὅλα μαζὶ
ταιριασμένα σὲ μιὰ ἐκπυροσκόρπηση φωτιᾶς,
μὲ μιὰ ἀνάσα, μ' ἓνα φῶς, τόσο φῶς πού ἡ
γυμνὴ λέξη ἰχνογράφησε τὴν πορεία τοῦ Ἐ-
θνους στὸ διάστημα μὲ βήματα πυρωμένα κι
ἀνεξίτηλα : Ο Χ Ι...!

Τούτη ἡ χώρα εἶν' αὐτὴ πού ἀκόμα δὲν
τραγοῦδησε τὸ τελευταῖο τῆς τραγούδι γιὰτὶ

πάντα μέσα της κλείνει με στοργή και φρόνηση μιὰ Δεύτερη Παρουσία, μιὰ Ἀνάσταση, μιὰ Φωτιά, πάντα θά 'χη μιὰ χούφτα νιάτα νὰ στήση γιὰ σημάδι τόλμης ἀστείρευτης. Καθαρή κι εὐκίνητη κάθε γενιὰ ξέρει νὰ λήη μεγαλόφωνα ΟΧΙ στὸ σκοτάδι πού τὴν ἀπειλεῖ.

Σὲ μιὰ τέτοια χώρα πού ζοῦμε εἶναι ἱεροσυλία νὰ περνᾶς κοντόφθαλμος ἴσκιος καὶ στέρφος, εἶναι κρίμα νὰ γεννιέσαι. Τούτος ὁ ἥλιος πού περιφέρει τὴν παντοδύναμη ἀγνοιά του στοὺς οὐράνιους λειμώνες καὶ σοὺ στεγνώνει τὶς κλειδώσεις, τούτη ἡ θάλασσα πού μὲ τὴν ὀριζόντια παλινδρόμησή της παίζει παράξενα παιγνίδια στὶς μυστικὲς σπηλιές τοῦ κορμιοῦ σου, ὄλα σὲ καλοῦν στὸν μεγάλο ὄρκο...

Πρωῖνὸ φθινοπωρινό, 28 τοῦ Ὀκτώβρη, χρόνος τὸ 1940. Ἑλληνας στὸν Ἑλληνα δίνει τὸν ὄρκο γραμμένο στ' ἀκροκλώναρα τῆς καρδιάς του, γραμμένο στὸ αἷμα πού τρέχει σὲ μάτια καὶ σὲ γέλιο, χαρακωμένο στὰ φωτεινὰ πρόσωπα τῶν ἐλπίδων. Ἑλληνας φτὸν Ἑλληνα δίνει τὸν ὄρκο εἰπωμένο μὲ μιὰ μόνο λέξη συλλογῆς καὶ ἐσωτερικῆς λύτρωσης, μὲ μιὰ συμπυκνωμένη αἰωνιότητα καμωμένη ἀπὸ σάρκα κι' ἀπ' ὄνειρο, ἀπὸ ἱστορικὴ εὐθύνη κι ἀνάγκη.

Στὰ μέλη μας τότε αἰσθανθήκαμε τὴ μυστικὴ φρίκη τῶν μελλούμενων θανάτων νὰ κατακυλιᾶ ὡς τὴν πηγὴ μας καὶ νὰ μᾶς ἀναστατώνει. Μείναμε ὅμως ὀλόρθοι! Οἱ ἀστερισμοὶ τῆς σιωπῆς καὶ τῆς γνώσης γιὰ ὅ,τι θά 'ρχόταν σελάγιζαν στὶς κόχες τῶν ματιῶν μας, ὅμως ἀκλόνητοι σταθήκαμε! Ἡ αἰωνιότητα ἔπλαθε τὴν κάθε στιγμή κι ἡ κάθε στιγμή αἰωνιότητα ἔπλαθε, ὄρθια κολῶνα κι ἀγίασμα στὸ χάος. Στὶς μεγάλες κατὰσπρες παραλίες ἐμπιστευθήκαμε τὰ ξανθὰ σὰν τὸ σταρόσπειρο ὄνειρά μας, στὰ χιονισμένα μαλλιά τῶν βουνῶν μας κρύψαμε τὴν ὀδύνη μας κι ἕνα λάβαρο τετράπηχο, ἕνα φλάμπουρο θέλησης κι ἀποφασιστικότητας ὑψώσαμε, τραγουδώντας μὲ φωνὴ καθάρια κι' ἀντρίκια ἕνα τραγούδι θρησμβικὸ πού δὲν τὸ χώραγε ὁ οὐρανός, δὲν τὸ ἀντεχε ἡ ψυχὴ μας, τὸ πλήθαινε ἡ ἀγανάκτηση καὶ γινόταν τρόμος καὶ θανατικὸ γιὰ τὸν ἐχθρό. Γιατὶ ἐμεῖς, γιατί ἐσεῖς, γιατί ὅλη τούτη ἡ γενιὰ κάνει πράξη, τούτες τὶς ἀλλόκοτες στιγμές, τὸ στίχο πού λέει :

Κι ἤπια ἀπὸ δυνατὰ κρασιά, καθὼς πού πίνουν οἱ ἀντρείοι τῆς ἡδονῆς... Ἡ χώρα τούτη —παλιὰ μοῖρα— σὲ κατακτᾶ κι ὅταν ἀκόμα σφαδάζει πάνω στὴ χλωμὴ γῆ. Ἡ χώρα τούτη δὲν κατακτιέται μὲ λόγους ὑπερφιάλους, δὲν πουλιέται στὸ πρῶτο πλάνο χαμόγελο τοῦ κατακτητοῦ. Τὴ χώρα τούτη πρέπει νὰ 'σαι ὄριμος γιὰ νὰ τὴ γευτῆς καὶ πρέπει νὰ περπατήσης μὲ δάκρυα πικρὰ πάνω στὰ κόκκαλά της καὶ μὲ γόνατα πληγιασμένα νὰ σκύψης καὶ νὰ πιῆς τὸ αἷμα της.

Ἕνα ἄλλο γεγονός πού στέκεται μετέωρο καὶ σταθμὸς εἶναι τὸ ΟΧΙ. Ἕτσι λιτό, ἔτσι διάφανο σὰν ὠργισμένη γροθιά στὸν ἥλιο τοῦ καταμεσήμερου σημαδεύει τὴ ρότα μας σὰν αὐθύπαρκτου ὀργανισμοῦ στὴν ἱστορία τῆς πέτρας καὶ τοῦ λόγου, στὴ μυθολογία τοῦ αἵματος πού κάρπισε λουλούδια χινοπωρινὰ στὸν τόπο τούτο, τὸ ΟΧΙ αὐτὸ σημαδεύει τὴν ἀνέκκλητη ἀπόφαση γιὰ σωσμὸ ἢ γιὰ χαμό, γιὰ πράξεις πού μέσα τους κυφορεῖται τὸ Ἀπόλυτο. Σημαδεύει ἀκόμα πῶς συνθηκολόγησι καμμιά δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ πρὸς καμμιά κατεύθυνση ὅσο σ' αὐτὴ τὴν τεφρὴ γῆ ὑπάρχει ἔστω κι ἕνα μόριο αἵματος ἐλληνικοῦ, ἔστω κι ἕνα ἀκροκλώναρο βασιλικοῦ ἀνθισμένου.

Ὁ πόλεμος τοῦ 40 δὲν σταμάτησε μὲ τὸ ΟΧΙ. Ὅχι βέβαια. Τὸ ΟΧΙ δὲν στάθηκε ἀπλὰ μιὰ ἀπάντηση ἢ ἕνα ὄροσημο ἱστορικὸ. Ἐγίνε αὐτόματα ἕνας ρυθμιστικὸς παράγοντας ἀνάσας γιὰ τὴν νικημένη Εὐρώπη, ἔγινε ἕνας μοχλὸς ἱστορικῶν ἀνακατατάξεων, καθὼς, μὲ τὴν ἀπρόσμενη ἀλλαγὴ πού ἔδωσε στὸν πολεμικὸ τροχό, ἔλλαξε πολλὰ ὑπερφίαλα σχέδια, πολλὰ ἔλλαξε, πολλὰ... Ἡ Εὐρώπη κι ὁ κόσμος ὅλος, βλέποντας τὴν Ἑλλάδα νὰ μάχεται, βγήκε στοὺς γαλάζιους δρόμους τῆς ἐλπίδας φορώντας στὴν κομβιοδόχη τὸ λουλούδι τῆς ἀξιοπρέπειας, ἔνωσε πάλι μιὰ ζωὴ, τὴ ζωὴ!

Παράλληλα ὁ λαὸς μας, χωρὶς νὰ χάση τίποτε ἀπὸ τὰ θεμελιακὰ χαρακτηριστικὰ τῆς γενιάς μας —πίστη στὸ Θεὸ καὶ στὴν Ἑλλάδα—, αὐτὸς ὁ περιούσιος λαός, ἀνέβηκε στὸ Γολγοθὰ του μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ φρόνηση, ἀπλώσε μιὰ παλάμη χῶμα πάνω στοὺς νιόσκαφτους τάφους καὶ πάνω κεῖ οἰκοδόμησε τὰ ὄνειρά του. Σημάδεψε ἔτσι τὴν παρουσία του στὸν ἱστορικὸ χῶρο κι ἔγινε τὸ κηρύκειο τῆς παγκόσμιας λευτεριάς.

Ὁ λαὸς μας συνέτεινε, ὅσο λίγοι λαοί, στὸ ἱστορικὸ γίγνεσθαι, ἔγινε ἡ βίγλα ἀπ' ἀνατολὴ σὲ δύση κι ἀπὸ βορρὰ σὲ νοτιὰ, πού μὲ πύρινες ἐξάρσεις ἀντίστασης ἐσωτερικῆς καὶ φθορᾶς τῶν κατακτητῶν, ἀνιστοροῦσε κι ὑπενθύμιζε πῶς... Τολμᾶ καὶ θέλει νὰ βαδίζει μόνον ὅποιος ἔχει τὴν ἱστορία του μὲ τὸ αἷμα του γραμμένη...

Μᾶς μένει ἡ μνήμη, μᾶς μένουν κάτι σταυροὶ χορταριασμένοι στὰ ψηλὰ ξάγναντα, κάτι σπασμένες κνήμες καὶ κομμένα χέρια στὶς μεγάλες παρελάσεις. Μείναμε μεῖς, σκιῆς σκιῶν ἡρώων, παιδιὰ κι ἀγγόνια μιᾶς γενιάς ἀπόκοτης κι ἐξωπραγματικῆς, τόσο πού ἀπορούμε πῶς βρισκόμαστε ριζωμένοι σ' αὐτὸ τὸ χῶμα. Μείναμε μεῖς νὰ φυλάμε τὶς θερμοπύλες τῆς Φυλῆς καὶ ὑψώνουμε νὰ δείξωμε σ' ἐχθροὺς καὶ φίλους τὴ λιοψημένη γροθιά μας πού κλείνει τὸ σπέρμα κάποιου ἄλλου ΟΧΙ. Ἄν χρειαστῆ !

★

Κι ὁ δάσκαλος ἔδωσε τὸ δικό του μερίδιο.

Ταυμένος στο μεγάλο σκοπό προχώρησε μέχρι την έσχατιά της Ώραιας Πράξης, τόλμησε τὰ ἀτόλμητα, ρούφηξε τὸ ποτήρι τῆς μεγάλης δοκιμασίας μέχρι τὸ τέλος κι ἔφτιαξε κι αὐτὸς μιὰ σπιθαμὴ ἐλπίδα πού τῆς ἔδωσε τῆς σάρκας του τ' ἅγιο αἷμα, τοῦ πνεύματος τὸν ἅγιο μόχθο, τῆς ψυχῆς του τὸ νόστο γιὰ ὅ,τι ὠραιότερο κουβαλᾷ μέσα του : τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Θεό!

Κι ὁ δάσκαλος τοῦ 40 πῆρε τὸ γυλιό του καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ μέτωπο. Ώραία κι ἀκατάλυτη μορφή, ἀποχαιρέτησε μάννα, γυναίκα, ἀδέλφια, μαθητὲς καὶ ξεκίνησε νὰ μιλήσῃ τῆ γλώσσα τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς λευτεριάς. Ἔβαλε κι ὁ δάσκαλος ἓνα λιθαράκι ἀξιοπρέπειας στὴν παναθρώπινη προσπάθεια γιὰ λευτεριά, γιὰ τιμὴ, γιὰ ἀνθρωπιά. Κόμπτοι δάκρυα κι αἷμα δικό του ἀνθισαν κι ἔγιναν λουλούδα κι ἀστερισμοί, ἔγιναν ὄνειρο καὶ φῶς!

Μνήμη ἀκέρια μέσα μας κυκλοφορεῖ ἢ

μορφή τοῦ δασκάλου τοῦ 40. Εἴμαστε μέσα στὶς φλέβες του ὅπου κυλᾷ τὸ αἷμα του καὶ τὸ αἷμα μας. Εἴμαστε μέσα στὰ ὄνειρά του γιατί εἶναι δικά μας τὰ ὄνειρά του, ἢ Ἑλλάδα εἶναι κι ὁ Θεός, ἢ πίστη του εἶναι πού μᾶς συνέχει, ὁ κόματός του ὁ ἱερός εἶναι πού καθαγιαίνει κάθε μας πράξη καὶ λόγο, ἢ δίψα του γιὰ φῶς εἶναι καὶ δική μας δίψα.

Κι ὁ δάσκαλος ἔδωσε μιὰ παλάμη σάρκα καὶ φῶς γιὰ ν' ἀναπνέουμε σήμερα λεύτερα. Ὁμνύουμε στὴν ἅγια του ψυχὴ καὶ κοινωνοῦμε ἀπὸ τὰ χεῖλη του περηφάνεια κι ἀξιοπρέπεια, τιμὴ καὶ πίστη, κοινωνοῦμε Θεὸ κι Ἑλλάδα!

Ἡ χώρα τούτη ἔχει τὸ προνόμιο ἀπὸ τῆ μοίρα νὰ στέκεται μέσα στὸ χωροχρόνο ἀλώβητη κι ὠραία, ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸ προνόμιο νὰ γεννοβολᾷ ἥρωες καὶ δασκάλους. Κι ἂν οἱ ἥρωες δὲν εἶναι δάσκαλοι, ὅμως οἱ δάσκαλοι εἶναι ὅλοι ἥρωες!

«Τῆς Τρεμπεσίνας τὰ ἔλατα, πὺ εἶδαν τῆ φωτιὰ
Κι' ἔνωσαν τὴν ἀφάνταστη τοῦ αἵματος κρεπάλη,
Γέρνουν σὲ φύσημα βοριὰ κυττώντας τὸ νοτιὰ,
Κάποιους φαντάρους μήπως δοῦν πὺ νὰ ξανάρθουν πάλι».

Δ. Γιαννουκάκης

Ἦγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος οὐχ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. Διαφέρει δὲ τί; ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων τὸν τῆς εἰμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει, ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδειν δουλεύουσιν ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη τοῦ θανάτου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Παιδαγωγικά συμπεράσματα

ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ Ζ' ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Τὴν 29ην καὶ 30ὴν Μαΐου 1969, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς κ. Κ. Μαντᾶς συνεκάλεσεν εἰς Πάτρας συνέδριον Ἐπιθεωρητῶν πρὸς συνειδητοποίησιν τῶν προβλημάτων τῆς Περιφέρειας τοῦ καὶ χάραξιν ἐνιαίας ὀδηγητικῆς γραμμῆς.

Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ συνέδριον ἔλαβον χώραν αἱ ἀκόλουθοι εἰσηγήσεις :

- α) «Ἄρχαι καὶ κατευθύνσεις τοῦ συγχρόνου Ἑλληνικοῦ Σχολείου».
- β) «Ἡ κοινοτικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἐπιμόρφωσις τῶν ἐνηλίκων ἀρχίζει ἀπὸ τὴν παντοειδῆ ἡγεσίαν».
- γ) «Πῶς δύναται νὰ καταπολεμηθῇ ἡ γραφειοκρατία τῶν Γραφείων, ὥστε οἱ Ἐπιθεωρηταὶ νὰ ἐπιδοθῶσιν ἀπερίσπαστοι εἰς τὸ κυρίως ἐποπτικὸν καὶ ὀδηγητικὸν ἔργον τῶν».
- δ) «Ἡ ἐπιθεώρησις τῶν Σχολείων».

Ἐπὶ τοῦ πρώτου ὡς ἄνω θέματος, ὅπερ ὁ Ἐπιθεωρητὴς Α' περιφέρειας Πατρῶν κ. Κ. Μουζακίτης ἀνέπτυξεν ἐπιτυχῶς καὶ ἐμπειριστατωμένως, διετυπώθησαν τὰ κάτωθι πορίσματα :

Ἡ μελλοντικὴ πολιτιστικὴ πρόοδος τοῦ Ἑθνους μας ἐξαρτᾶται :

1. Ἀπὸ τὴν συνείδησιν τῆς Ἱστορίας μας καὶ τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης μας διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ἱστορικοῦ μας βίου.
2. Ἀπὸ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὴν μικρὰν καὶ μεγάλην Πατρίδα μας καὶ τὴν ἀφοσίωσιν μας εἰς τὴν ἐργασίαν, ἐν πνεύματι συνεργασίας μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ
3. Ἀπὸ τὴν τήρησιν τῶν αἰώνιον καὶ ἀπόλυτον κῦρος ἔχουσῶν ἀξιών τῆς ζωῆς.

Αἱ ἀρχαὶ καὶ κατευθύνσεις τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς Παιδείας εἶναι :

- α) Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ συναισθήματος τῆς φιλοπατρίας, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰ Ἐθνικά μας σύμβολα, ἡ γνῶσις τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος, ἐξωτερικῶν καὶ τυχόν ἐσωτερικῶν καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν προφύλαξις καὶ τέλος ἡ αὐτοθυσιά διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Πατρίδος, τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλληνοπαίδων, μὲ τὸν μεγαλύτερον δυνατὸν θαυμασμὸν πρὸς τὸ μέγα παρελθὸν τῆς Πατρίδος τῶν, καὶ μὲ τὴν ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀποστολὴν καὶ τὸ μέλλον αὐτῆς, νὰ στρέφουν τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς ὑψηλοὺς ἀ-

γῶνας οἱ ὅποιοι ἔκριναν τὴν ὑπαρξιν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ὡς τοῦτο συνέβη μὲ τὸ ἱστορικὸν ὁρόσημον τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

β) Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ἡ ἠθικοποίησις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ συναισθήματος τῆς ἀγάπης πρὸς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους μὲ βάση τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου.

γ) Ἡ πειθαρχημένη κοινωνικὴ συνείδησις πρὸς κοινῶς παραδεδεγμένας Ἀρχὰς ἢ ἀξίας τῆς ζωῆς (Δικαιοσύνη, Ἀλήθεια, Ἐλικρίνεια, Εὐσυνειδησία, καθήκον κλπ.) ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ὁμαλὴν προσαρμογὴν τοῦ εἰς τὸ Κοινωνικὸν Περιβάλλον.

δ) Ἡ εἰσαγωγή καὶ μῆσις τῶν παιδῶν εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰς διαφόρους ἐφευρέσεις, μὴ ἐξαιρουμένων καὶ τῶν διαφορῶν οικονομικῶν προβλημάτων, ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν κλπ.

ε) Ἡ τόνωσις τοῦ ὑπερτάτου θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας, ὡς πρωταρχικοῦ κυττάρου τῆς Κοινωνίας καὶ ἡ γνῶσις τῶν ὄρων ἀνδρσκρατοῦς ζωῆς καὶ εὐτυχισμένου οἰκογενειακοῦ βίου.

στ) Ἡ μῆσις τῶν νέων εἰς τὸν τεχνικὸν πολιτισμὸν, ὥστε μὲ τὴν κατανόησιν τοῦ νὰ δύναται νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν διατήρησιν καὶ περαιτέρω ἀνάπτυξιν τοῦ.

ζ) Ἡ παρακολούθησις τῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου, διὰ τῆς συνεχίσεως ὀργανωμένης ἐξωσχολικῆς ζωῆς διὰ τοῦ Προσκοπισμοῦ, Ὀδηγισμοῦ κ.τ.λ., ἵνα μὴ ἀφίενται οἱ νέοι ἔρμαια τοῦ πρώτου τυχόν ἀναρχικοῦ «διαφωτιστοῦ».

η) Ἡ ἀνάπτυξις τῶν συμπαθητικῶν συναισθημάτων ἀλληλοβοηθείας, ἀλληλεγγύης καὶ συνεργατικότητος καὶ ἡ καταπίεσις τῶν ἐγωϊστικῶν τάσεων καὶ ροπῶν, διὰ τῆς καλλιέργειας ὁμαδικοῦ πνεύματος καὶ ὑποταγῆς τοῦ ἀτόμου εἰς τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου.

θ) Ἡ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν συστηματικὴν ἐργασίαν, χωρὶς νὰ παραμελῶνται αἱ ἀθλοπαιδιαὶ καὶ αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις.

ι) Ἡ φροντίς μας διὰ τὴν σταθερὰν ὑγείαν τῶν μαθητῶν μας ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἐξασφάλισις ὑγιεινῶν ὄρων διαβιώσεως (τροφῆς, ἐνδύμασις, κατοικίας) διὰ τῆς συνεργασίας μας μετὰ τῶν γονέων τῶν, διότι ἡ ὑγεία

είναι ή βάσις μιᾶς εὐρώστου κοινωνίας, ἀλλὰ καί τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου.

ια) Ἡ καλλιέργεια τῶν κοινωνικῶν συναισθημάτων τῆς εὐγενείας, τῆς εὐπροσηγορίας καὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς συμπεριφορᾶς πρὸς ὄλους, δίδοντας πρῶτον τοῦ διδασκάλου τὸ παράδειγμα τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἐν ἐξελίξει εὐρισκομένην προσωπικότητα τῶν μικρῶν μαθητῶν του.

ιβ) Ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ δέουσα ἐκτίμησις πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν Πατέρων μας ἦτις εἶναι γλῶσσα τῶν Θεῶν κατὰ τὸν Κικέρωνα καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν γραφῆ οἱ πνευματικοὶ μας θησαυροί, παραλλήλως μὲ τὴν κατανόησιν τῶν λαϊκῶν μας θησαυρῶν.

ιγ) Ἡ ἐκμάθησις τῶν δεξιότητων τῆς ἀναγνώσεως, γραφῆς καὶ λογιμοῦ, ἦτις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν κατάρτησιν τοῦ πολιτισμοῦ, μὲ ἀπώτερον θεβαίως σκοπὸν τὴν καλλιέργειαν τοῦ συναισθήματος, τῆς κρίσεως, τοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ ἤθους γενικῶς.

ιδ) Ὁ ὑπερτονισμὸς τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, τῶν ἡρώων τοῦ Ἔθνους μας, τῶν Ἐθνικῶν Ἐυεργετῶν, τῶν Σωτήρων τῆς ἀνθρωπότητος (Παστέρ, Φλέμγκ) καὶ ἡ συναδέλφωσις τῶν λαῶν διὰ τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ τοῦ μεγάλου κηρύγματος τοῦ Ναζωραίου.

★ ★

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου θέματος, ὕπερ διεξήλθεν ἐπιτυχῶς ἐπὶ ἐπιστημονικῆς ἄμα καὶ πρακτικῆς βάσεως, ὁ Ἐπιθεωρητὴς Β' Περιφερείας Ἀγρινίου κ. Κ. Θεοδοσόπουλος, διετυπώθησαν τὰ κάτωθι πορίσματα :

1. Ἡ ἐπιμόρφωσις καὶ ἡ Κ. Α. δὲν εἶναι πολυτέλεια καὶ μοντερισμὸς, οὔτε οὐτοπία. Εἶναι ἀνάγκη τῆς ζωῆς, διότι ἡ «μόρφωσις δὲν τελειώνει εἰς τὰ σχολεῖα οἰασδήποτε βαθμίδος».

2. Τὰ πνευματικὰ Κέντρα διαφόρων μορφῶν καὶ ὀνομασιῶν, ἀποτελοῦν τὰ μόνιμα σχολεῖα τῆς ζωῆς καὶ ὅπου συνεχίζεται ἡ μάθησις ἐκεῖ βελτιώνεται καὶ ἡ ζωὴ.

3. Ὁ θεσμὸς τῆς ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α. ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα ἑνὸς συγχρόνου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος.

4. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α. ἀρχίζει ἀπὸ τὴν παντοειδῆ ἡγεσίαν, διότι ἀπ' ἐνὸς οἱ ἴδιοι ἔχουν ἀνάγκην συνεχοῦς ἠθικῆς, ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς βελτιώσεως, ὡς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἀποδόσεως, ἀπ' ἑτέρου ἡ προσέλκυσις τοῦ κοινοῦ ἀπαιτεῖ ἡγέτας μὲ γνώσεις, πίστιν, συνέπειαν καὶ ἰκανότητα νὰ συντονίζουσι, νὰ συνεργάζωνται καὶ νὰ λαμβάνουσι πρωτοβουλίας.

5. Ἡ προώθησις τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α. εἰς τὴν χώραν μας ἀπαιτεῖ ἐθνικὴν κινητοποίησην καὶ συντονισμὸν τῶν ὑπαρχόντων φορέων.

6. Τὸ Ἐπιμορφωτικὸν Παιδαγωγικὸν Συμβούλιον ἀποτελεῖ φυσιολογικὸν καὶ βασικὸν φορᾶ εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς συνεχοῦς ἐκπαιδεύσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ διδάσκαλοι ὄλων τῶν βαθμίδων ἐκπαι-

δεύσεως συνδεδεμένοι ἀμέσως καὶ ψυχολογικῶς μετὰ τοῦ πληθυσμοῦ, καλοῦνται διὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α. νὰ διαδραματίσουσι οὐχὶ μόνον τὸν ρόλον τοῦ δ)λου τῆς τάξεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ «λαομορφωτοῦ», ὁ ὁποῖος ρόλος θὰ ἐπεκτείνῃ τὸ ἔργον του εἰς τὸ Μεγάλον Σχολεῖο τῆς Ζωῆς.

Οἱ Ἐπιθεωρηταὶ Ἐκπαιδεύσεως, ὡς ὀδηγοὶ ἡγετῶν, δύνανται νὰ διαδραματίσουσι ρόλον σημαντικὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α.

7. Ἡ ἰδέα τῆς Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α. ἀποτελεῖ τὴν πρακτικὴν ἔκφρασιν τῆς προσπάθειας τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως μὲ σύνθημα : «Ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος μὲ ἀλλαγὴν νοοτροπίας καὶ συλλογικὴν προσπάθειαν ὄλων τῶν Ἑλλήνων καὶ πρωτίστως τῆς παντοειδοῦς ἡγεσίας».

● Ἐνδεικτικοὶ στόχοι τοῦ Ἐπιμορφωτικοῦ Παιδαγωγικοῦ Συμβουλίου εἰς τὸν θεσμὸν τῆς Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α. :

1. Ὁργάνωσις ἐπιμορφωτικῶν ἐκδηλώσεων διὰ κινητοποίησης τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῆς χώρας.

2. Ἐνταξίς τῶν μαθημάτων Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α. εἰς τὸ ὀργανικὸν πρόγραμμα τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τῶν Διδασκαλειῶν Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Πρακτικὴ ἀσκήσις τῶν σπουδαστῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων ἐπιμορφώσεως.

3. Ὁργάνωσις σχετικῶν σεμιναρίων εἰς Τοπικὸν Περιφερειακὸν καὶ Ἐθνικὸν ἐπίπεδον, μὲ συμμετοχὴν ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἄλλων μορφωτικῶν παραγόντων.

4. Παροχὴ συγκεκριμένων ὀδηγιῶν πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς διὰ τὴν καλλιτέραν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν Κέντρων Ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α.

5. Ὁργάνωσις ἐπιμορφωτικῶν ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν μὲ ὀμιλίαν ἐκπαιδευτικῶν καὶ συζητήσεις μεταξὺ μορφωτικῶν παραγόντων.

6. Παραγωγή καταλλήλων ὀπτικο - ἀκουστικῶν μέσων δι' ἐπιμόρφωσιν.

7. Ἐκδοσις ἐκλαϊκευμένων φυλλαδίων (ἀγωγῆς πολίτου, θεμάτων ὑγιεινῆς, τουρισμοῦ, ἐκλαϊκευσις τῆς σοφίας τῶν προγόνων μας) κτλ.

8. Ἐπαφὴ μὲ διεθνεῖς ὀργανώσεις δι' ἀνταλλαγὴν πείρας καὶ ὑποβοήθησιν τοῦ ἐπιμορφωτικοῦ ἔργου τῶν ὀργανώσεων ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας.

9. Ἐπιμόρφωσις στελεχῶν εἰς Ἐθνικὴν Ἐστίαν καὶ προσπάθεια εὐρύτερας συμμετοχῆς τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων εἰς ἐπιμορφωτικὰς ἐκδηλώσεις.

10. Παροχὴ ὑποτροφιῶν διὰ κατάρτησιν στελεχῶν ἐπιμορφώσεως καὶ Κ. Α.

11. Ἀνάθεσις τοῦ ἔργου τῆς ἐποπτείας κατὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα, εἰς τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς.

12. Ἀνάληψις νέας «Ἐθνικῆς Σταυροφορίας» διὰ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ καὶ καταπολέμησιν τοῦ ἡμιαναλφαβητισμοῦ.

13. 'Αξιολόγησις τοῦ ἔξωσχολικοῦ ἔργου τοῦ δ)λου ἐπὶ προκαθορισμένων κριτηρίων.

14. Μύησις τῶν μαθητῶν ὄλων τῶν βαθμίδων ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν ἰδέαν τῆς Κ. Α. διὰ τῶν μαθητικῶν κοινοτήτων καὶ κινητοποιήσεως κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν τῆς γυμνασιακῆς καὶ φοιτητικῆς νεολαίας δι' ἐκτέλεσιν ἔργων Κ. Α. διὰ συμμετοχῆς τῆς εἰς τὰς 'Ομάδας Βοηθείας 'Τπαιδρου (Ο.Β.Τ.).

15. 'Αναδιοργάνωσις τῆς 'Τπηρεσίας Λαϊκῆς 'Επιμορφώσεως τοῦ 'Τπουργείου Παιδείας διὰ νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὸ βαρὺ καὶ ἐθνοφελὲς τοῦτο ἔργον.

16. Σύστασις ἐνὸς 'Εθνικοῦ Συνδέσμου Λαϊκῆς 'Επιμορφώσεως δι' ἐκπροσωπήσεως ὄλων τῶν ἀρμοδίων δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἐπιμορφώσεως καὶ ἀνεγνωρισμένων Συλλόγων καὶ 'Οργανισμῶν.

★ ★

'Επὶ τοῦ τρίτου κατ' ἀκολουθίαν θέματος, τὸ ὁποῖον εἰσηγήθη λίαν ἐπιτυχῶς ὁ 'Επιθεωρητὴς Πύργου κ. Δημ. Καρατζίνης, κατόπιν συζητήσεως, ἐπρωτάθησαν τὰ κάτωθι μέτρα :

1. Διαίρεσις τῶν μεγάλων Περιφερειῶν.

2. Αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βοηθῶν τοῦ Γραφείου καὶ ὁρισμὸς ὑπευθύνου Διευθυντοῦ Γραφείου.

3. Τακτοποιήσις τοῦ 'Αρχείου ὄλων τῶν 'Επιθεωρήσεων κατὰ ὁμοιόμορφον τρόπον.

4. 'Εκτύπωσις ὑπὸ τοῦ 'Εθνικοῦ Τυπογραφείου ὁμοίων βιβλίων Μητρώου καὶ Ποιότητος Διδασκάλων, Διδακτηρίων, Οἰκονομικῶν ἐνισχύσεων, 'Εσόδων καὶ 'Εξόδων Σχολικῶν Ταμείων κτλ.

5. Καθορισμὸς ὁμοίων τύπων διαφόρων ἐντύπων π.χ. χορηγήσεως ἀδειῶν, διορισμοῦ προσ. ἀναπληρωτῶν, περιοδικῶν ὑποβαλλομένων πινάκων κλπ.

6. Καθορισμὸς ὁμοιομόρφου σχεδίου ἐκθέσεως ἐπιθεωρήσεως τῶν Διδασκάλων ὥστε νὰ δίδονται ἀπαντήσεις εἰς ὠρισμένα ἐρωτήματα, δι' ὧν θὰ ἀξιολογῆται κατὰ πάντα ὁ ἐπιθεωρούμενος.

7. Κωδικοποίησις τῶν σχετικῶν Νόμων καὶ Διαταγμάτων καὶ καταβολὴ προσπαθείας περιορισμοῦ τῆς πολυνομίας καὶ πολυτυπίας.

8. Καθορισμὸς ὁμοιομόρφου Δελτίου (καρτέλλας) Διδασκάλου, ὅπερ θὰ ἐνημεροῦται συνεχῶς.

'Οσάκις συζητοῦνται θέματα τοῦ ὑπαλλήλου (προαγωγή, τριετία, μετάθεσις κτλ.) θὰ κατατίθεται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου εισηγητοῦ φωτοαντίγραφον τούτου. Οὕτω δὲν θὰ δαπανᾶται τόσος χρόνος διὰ τὴν δακτυλογράφησιν Φ.Μ. καὶ Ποιότητος. 'Η μικρὰ σχετικὴ δαπάνη θὰ βαρύνῃ τὸν ἐνδιαφερόμενον.

9. Χορήγησις τῶν κανονικῶν ἀδειῶν ὑπὸ τοῦ 'Επιθεωρητοῦ μέχρι καὶ τοῦ 4ου βαθμοῦ δι' ἀπλοῦ ἐγγράφου, ἄνευ πράξεως.

'Ομοίως καὶ τῶν ἀδειῶν κηύσεως καὶ τοκετοῦ, δι' ἐγγράφου κατόπιν θεβαιώσεως τοῦ ἀρ-

μοδίου σχολιάτρου. 'Ομοίως καὶ τῶν ἀναρρωτικῶν τοιούτων, κατόπιν γνωματεύσεως τῆς 'Τγειον. 'Επιτροπῆς.

10. 'Εγκρισίς τῶν ἀπολογισμῶν τῶν Σχολικῶν 'Εφορειῶν μέχρι ποσοῦ 50.000 δραχμῶν δι' ἀποφάσεως τοῦ 'Επιθεωρητοῦ.

11. Χορήγησις ἐπιδομάτων πολυετίας καὶ τριετιῶν διὰ μόνης πράξεως τοῦ 'Επιθεωρητοῦ, τηρουμένης ἀπαρεγκλίτως τῆς κειμένης νομοθεσίας.

★ ★

'Ακολουθῶς, ὁ Γενικὸς κ. Μαντᾶς εἰσηγήθη τὸ θέμα : «'Η 'Επιθεώρησις τῶν σχολείων». 'Ο κ. Μαντᾶς, ἐγκύμων τῆς Παιδαγωγικῆς θεωρίας καὶ σχολικῆς πράξεως, ἐξήρε τὴν ἀποστολὴν τῶν 'Επιθεωρητῶν καὶ καθώρισε σαφῶς τὸ ἔργον των, ὅσον ἀφορᾷ τὴν 'Επιθεώρησιν τῶν σχολείων. 'Εκ τῆς ὁμιλίας καὶ συζητήσεως διεπιστώθη ὅτι ὁ 'Επιθεωρητὴς δέον :

1. Νὰ ἐπιθεωρῆ ἅπαντας τοὺς διδασκάλους ἅπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους καὶ ἐν ἀδυναμίᾳ, ἐντὸς διετίας, νὰ διέρχεται ὅμως ὀπωσδήποτε ἐξ ὄλων τῶν σχολείων ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον ἐπισκέψεως.

2. Νὰ μεριμνᾷ διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀνύψωσιν τῶν Διδασκάλων (τοπικὰ συνέδρια - καθοδηγητικαὶ ἐγκύκλιοι - ὑποδειγματικαὶ διδασκαλίαι - ἀνάλυσις Παιδαγωγικῶν βιβλίων κλπ.).

3. Νὰ ἐρευνᾷ τὰ προβλήματα τῶν μεθόδων διδασκαλίας, συμφώνως πρὸς τὰ πορίσματα τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Ψυχολογίας.

4. Νὰ ἐρευνᾷ τὴν παιδευτικὴν πραγματικότητα τῆς περιφέρειας του, ἐξάγει συμπεράσματα καὶ εισηγεῖται τὴν λήψιν τῶν ἐπιβεβλημένων μέτρων.

5. Νὰ καθορίξῃ καὶ εισηγεῖται ἀρμοδίως τὴν χρῆσιν ἀντικειμενικῶν κριτηρίων διὰ τὴν ἀκριβοῦς ἐκτίμησιν τῆς ἐργασίας τῶν Διδασκάλων.

6. Νὰ συγκρίνῃ τὰ ἀποτελέσματα ἐπιθεωρήσεως ἐκάστου ἔτους.

7. Νὰ ἐδραιώσῃ εἰς τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τὴν πίστιν καὶ θέλησιν πρὸς αὐτοβελτίωσιν διὰ τῆς μελέτης ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων καὶ παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διδασκαλίας.

8. Νὰ συνεργάζεται μετὰ τοῦ ἐπιθεωρουμένου, δεδομένου ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιθεωρήσεως εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ὄλου σχολικοῦ περιβάλλοντος. Πρὸς τοῦτο ἡ παρουσία του εἰς τὸ σχολεῖον πρέπει ν' ἀποτελῇ εὐχάριστον ἐκπληξιν διὰ τοὺς Διδασκάλους καὶ μαθητάς. 'Επιθεωρητὴς μὴ εὐπροσῆγορος, οὐδέποτε θὰ κατορθώσῃ νὰ σχηματίσῃ σαφῆ εἰκόνα τοῦ ἐπιθεωρουμένου σχολείου. «Οὐδαμοῦ πρέπει νὰ καθίσταται ἡ ἐπιθεώρησις αἰσθητὴ ὡς πίεσις ἂν αὕτη θέλει νὰ τελεσφορῇ, ἀλλὰ ὡς φιλικὴ ὑπηρεσία, παρεχομένη πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς προσωπικῆς δράσεως τοῦ Διδασκάλου χάριν τῆς ἀγωγῆς τῆς νεολαίας», λέγει ὁ Ράιν.

9. Κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ εἰς τὴν αἰθουσαν διδασκαλίας νὰ μὴ συνοδεύηται ἀπὸ ξένα πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν πρόσωπα.

10. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν νὰ ἀντιληφθῆ ὅχι ἂν ὁ διδάσκαλος διδάσκη καλῶς, ἀλλὰ ἂν οἱ μαθηταὶ ἔχουν καλλιιεργήσει τὴν ἱκανότητα τῆς σκέψεως καὶ τὴν ἱκανότητα τῆς μαθήσεως. Ἡ ἱκανότης τῶν μαθητῶν πρὸς μάθησιν καὶ ὅχι ἢ ἱκανότης τοῦ διδασκάλου πρὸς διδασκαλίαν ἔχει μεγαλύτεραν ἀξίαν διὰ τὸν Ἐπιθεωρητὴν. Θὰ παρατηρῆ διδάσκαλον καὶ μαθητὰς. Θὰ σπουδάξῃ ἀκόμη καὶ τὸ ὕλικόν τοῦ μαθήματος, ἂν ἢ διδασκαλία εἶχεν ὀρθὴν καθ' ὅλην διάρθρωσιν καὶ ἐποπτικότητα καὶ ἂν ὑπῆρξε διαφέρουσα καὶ ἀποδοτικὴ. Τὸ πνεῦμα τοῦ σχολείου τὸ διαβάξῃ κανεὶς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μαθητῶν.

11. Νὰ προσέρχεται ὡς συνεργάτης, συνεπιζῶν καὶ συναισθανόμενος καὶ ὅχι ὡς ἀπλοῦς ὑπάλληλος διατάσων καὶ ἐλέγχων καὶ ἀπαριθμῶν λογιστικὰ βιβλία.

12. Νὰ κατατάσῃ τὰς παρατηρήσεις εἰς τρεῖς κατηγορίας :

α) Ἐπιθεώρησις τοῦ σχολείου (διδακτήριον - ἐπιπλα - ὕλικόν διδασκαλίας - ὀργάνωσις Γραφείου καὶ αἰθουσῶν - σχολικὸς κήπος καὶ παραρτήματα - ἐργαστήρια).

β) Ἐπιθεώρησις τῶν μαθητῶν (φοίτησις - ὑγεία - συμπεριφορὰ - τοποθέτησις θρανίων - συμμετοχὴ εἰς διδασκαλίαν - ἔκφρασις κτλ.).

γ) Ἐπιθεώρησις τοῦ Διδασκάλου (ἐπιστημονικὴ ἱκανότης κτλ.).

13. Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν νὰ συζητῆ μετὰ τοῦ ἐπιθεωρουμένου εἰς ἀτμόσφαιραν φιλικὴν πᾶν ὅ,τι παρετήρησε κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν. Ἡ συζήτησις αὕτη δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἔμπροσθεν τῶν μαθητῶν.

14. Νὰ μὴ λησμονῆ νὰ βλέπῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς ἓνα δημιουργικὸν Διδάσκαλον, ὅστις δὲν

ἔχει ἀποστολὴν μόνον νὰ ἐλέγξῃ, ἀλλὰ νὰ ἀνυψώσῃ.

15. Νὰ δίδῃ τὸν λόγον πρῶτον εἰς τὸν διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναλύσῃ τὸ σχέδιον τῆς διδασκαλίας τοῦ.

16. Κατὰ τὴν κρίσιν τῆς διδασκαλίας νὰ ἐπιδιώξῃ διαπιστῶσιν καὶ ἐπιδοκιμασίαν τῶν καλῶν καὶ ἐπισήμανσιν τῶν ἀδυνάτων σημείων τῆς διδασκαλίας καὶ τὴν παροχὴν συγκεκριμένων ὑποδείξεων, διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ Διδασκάλου.

17. Εἰς τὸν ἀποδεδειγμένως φυγόπονον Διδάσκαλον νὰ μὴ διστάσῃ νὰ κάμῃ κρίσιν θετικὴν, σαφῆ, ἀλλὰ καὶ ἔντονον.

18. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς συζητήσεως νὰ διατηρῆ διάθεσιν ἐπιστημονικὴν, ἀντικειμενικὴν καὶ ἀπόσωπον, ἀποφεύγων ὑπερβολὰς καὶ γενικὸς ἀορίστους χαρακτηρισμούς.

19. Νὰ ἐπιδιώκῃ νὰ διδάσκη ὑποδιεγματοικῶς, ὥστε, ἀντὶ κριτικῆς διὰ λόγων, νὰ δεικνύονται πῶς θὰ ἠδύναντο νὰ γίνονιν καλύτερον τὰ πράγματα εἰς τὴν τάξιν.

20. Νὰ κρίνῃ ἕκαστον τῶν Διδ)λων, ἀναλόγως τῆς σχολικῆς του πραγματικότητος, τὴν ἱκανότητά του καὶ λοιπῶν προϋποθέσεων.

21. Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν, ὅλων τῶν διδασκάλων, ἂν πρόκειται περὶ πολυθεσίου, ἢ μικρᾶς περιοχῆς ἕκαστου τῶν ὀμητηρίων του, νὰ καλῆ πάντας τοὺς Διδασκάλους καὶ νὰ ἀνακοινῶνῃ εἰς αὐτοὺς γενικῶς καὶ ἀπροσώπως τὰς παρατηρήσεις του, χαρίζων εἰς αὐτοὺς καὶ μίαν ὥραν ψυχικῆς συναντήσεως, καὶ

22. Ἐπειδὴ ἀσκεῖ ἐξουσίαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπόκειται εἰς τὸν κίνδυνον νὰ καταληφθῆ ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς δυνάμεως, νὰ προσέχῃ νὰ μὴ ἄγεται εἰς κατάχρησιν ἐξουσίας, ἀλλὰ νὰ ἐπιδιώκῃ νὰ εἶναι πάντοτε προσγειωμένος, ἰδιαίτερος δὲ οἱ νέοι νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν τὸ τοῦ Αἰσχύλου λόγοντος εἰπας δὲ τραχὺς ὅστις ἂν νέον κρατῆ.

Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ Ο ΕΚΣΥΓΓΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ

ὑπὸ Μιχ. Μιχαλοπούλου

Τ. Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Αἱ Παιδαγωγικαὶ Ἀκαδημίαι (Π. Α.) περιλαμβάνουν, ὡς γνωστὸν, μαθητὰς συμπληρώσαντας τὴν γυμνασιακὴν μόρφωσιν καὶ μετὰ διετὴ κύκλον σπουδῶν, ἀναδεικνύουσιν αὐτοὺς δημοδιδασκάλους.

Οἱ ποικίλοι λόγοι, οἱ ὅποιοι ἐπέβαλον τὴν διὰ τῶν Π. Α. μόρφωσιν τῶν δημοδιδασκάλων παραμένουν εἰσέτι ἰσχυροί, ἡ δὲ ἐπακολουθήσασα ἀνύψωσις τῆς θέσεως τοῦ δημοδιδασκάλου εἰς τὴν διὰ τοῦ Ν. 5082)1933 ἴδρυσιν τῶν Π. Α. ἐδικαίωσε τὸ ἔργον τοῦ Νομοθέτου. Καθῆκον λοιπὸν δικαιοσύνης εἶναι νὰ ἀναγνωρισθῇ παρὰ πάντων ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῶν ἰδρυμάτων τούτων ἐπὶ τὴν ἀνιούσαν ἐξέλιξιν τοῦ διδασκαλικοῦ λειτουργήματος, ἐξ ἧς κατ' εὐθὺν λόγον ἤρτηται ἡ μόρφωσις τοῦ λαοῦ μας, τὴν ὁποίαν πάντως ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων θέλομεν πολυμερεστέραν.

Ἀφ' οὗτος ὁμοῦ ἰδρύθησαν (1933) αἱ διτάξιοι Π. Α. παρήλθεν ὀλόκληρος 35ετία, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας κοσμοϊστορικὰ γεγονότα συνετελέσθησαν καὶ συντελοῦνται εἰσέτι ἀνὰ τὴν ὑφήλιον, αἱ ἐπιστήμαι ἐπὶ τοῦ τεχνικοῦ ἰδίως πεδίου προώδευσαν καταπληκτικῶς, ἐν πολλοῖς δὲ ἀνετράπη ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς, πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ὁποίου ἐλέγχεται πάντῃ ἀνεπαρκῆς ὁ προπολεμικὸς ἐξοπλισμὸς τοῦ καθ' ἕκαστον ἀτόμου. Νέοι ὀρίζοντες διηνοίγησαν, νέα ἰδανικὰ διαμορφοῦνται καὶ ἡ πρὸς μάθησιν ὁρμὴ τῶν ἀνθρώπων ἐπεκτείνεται ἀπαύστως εἰς μεγαλυτέρους τομεῖς. Τὴν ἀνάγκην ταύτην πρὸς πλατυτέραν μόρφωσιν πιστοποιοῦμεν διὰ πλειόνων σημείων ἐνυπάρχουσαν παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ λαῷ, ὅστις, βαρυνόμενος ἐπὶ πλέον καὶ ὑπὸ ἐξόχου πολιτισμοῦ χιλιετηρίδων ὄλων, πάσαν καταβάλλει προσπάθειαν νὰ φανῇ συνεχιστικῆς τῆς μεγάλης κληρονομίας, τὴν ὁποίαν εὐλογία Θεοῦ ἐπεδαμίλευσεν εἰς αὐτόν.

Ἐξ ἄλλου πάλιν δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυριζώμεθα, ὅτι, ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὴν δεδικαιολογημένην ἔφεσιν τοῦ λαοῦ μας καὶ μάλιστα τὴν ἰδιαίτεραν ἀνάγκην πρὸς πληρεστέραν παιδείαν τῶν ἀτόμων ἐκείνων — παιδιῶν τῶν λαϊκῶν στρωμάτων κατὰ τὸ πλεῖστον — τὰ ὁποῖα δι' οἰονδήποτε λόγον δὲν πρόκειται νὰ φοιτήσουν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐπλήρωσε τὸ κατὰ τὸ 1967 συνταχθὲν Ἀναλυτικὸν καὶ Ὁρολόγιον

Πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον περιέλαβεν ἐν ἑαυτῷ μαθήματα τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων οὐ μόνον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀξιόλογον εἶναι, ἀλλὰ καὶ προσφυκῶς ἔχει πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν Π. Ἀκ., ὡς Ἀνωτάτων Ἰδρυμάτων μορφώσεως Ἑλλήνων διδασκάλων κατὰ τὴν παρούσαν ἐποχὴν τῆς ἀλματώδους ἐπιστημονικῆς προόδου.

Τὰ μαθήματα ταῦτα εἶναι 17 διὰ τὸ πρῶτον καὶ 20 διὰ τὸ δεύτερον ἔτος· ἀπαιτοῦν δὲ ὥρας διδασκαλίας ἐν τῷ σχολεῖῳ 42 διὰ τὸ πρῶτον καὶ 45 διὰ τὸ δεύτερον, ἤτοι 87 ὥρας δι' ἀμφοτέρα τὰ ἔτη σπουδῶν εἰς τὴν Παιδ. Ἀκαδημίαν. (Σημείωσις : Εἰς τὸν ὠρολόγιον πίνακα τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων διὰ τὸ Β' ἔτος ἀναγράφονται κατ' ἀθροιστικὸν λάθος 42 ἀντὶ 45 ὥρων).

Ἄν ἤδη λάβωμεν ὡς βάσιν τὸ πρόγραμμα τῶν διταξίων Π. Ἀκ. τοῦ Ν. 5082)1933 (1), τὸ ὁποῖον περιέχει δι' ἀμφοτέρας τὰς τάξεις 68 ὥρας ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας ἐν τῷ σχολεῖῳ (32 διὰ τὴν Α + 36 διὰ τὴν Β), βλέπομεν ὅτι εἰς τὰς σημερινὰς Π. Ἀκ. τοῦ Α.Ν. 129)1967, διετούς φοιτήσεως καὶ ταύτας, μετὰ 87 ὥρας ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας, ἐπῆλθε προσαύξησις ὥρων 19 ἐβδομαδιαίως, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀρχικοῦ Β. Δ. τοῦ 1934 καθορισθείσας εἰς τὰς διταξίους Π. Ἀκ. 68 ὥρας ἐν συνόλῳ (32 + 36).

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο προῆλθεν : α) ἐκ τῆς ἀναγκαίας προσθήκης νέων μαθημάτων παρὰ τὰ εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν διταξίων Π. Ἀκ. τοῦ Ν. 5082 ὀριζόμενα, β) ἐκ τῆς αὐξήσεως διδακτικῶν ὥρων, δικαιολογημένης καὶ ταύτης, εἰς μαθήματα περιλαμβανόμενα εἰς τὰς Π. Ἀκ. τοῦ ἀρχικοῦ τύπου καὶ γ) ἐκ γενναίας περικοπῆς ὥρων διδασκαλίας ὠρισμένων μαθημάτων, ὅσα εἶναι τὰ τεχνικὰ (Ἰχνογραφία καὶ Χειροτεχνία) καὶ ἡ Μουσικὴ μετὰ τοὺς ποικίλους καὶ σπουδαίους κλάδους αὐτῶν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ περικοπὴ αὕτη ὀλίγον ὠφέλησε διότι καὶ οὕτως ὑπελείφθη χρόνος ἐργασίας ἐν τῷ σχολεῖῳ πολὺ βαρὺς (87, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ὥραι ἐβδομαδιαίως δι' ἀμφοτέρας τὰς τάξεις), τὸν ὁποῖον καθιστοῦν ἐπαχθέστερον

(1) Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἔχει δημοσιεύσει ὁ μακαρίτης Γεώργιος Παλαιολόγος εἰς τὴν σελ. 52 τοῦ βιβλίου του : Ὁ θεσμὸς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ ἡ Μαράσλειος Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία, ἔκδοσις 1939 τοῦ Δημ. Δημητράου.

αί από τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος ὀρθῶς ἐπιβαλλόμενα ἀξιώσεις περὶ διαπραγματεύσεως τῆς ὕλης διὰ τρόπου τὰ μάλιστα αὐτενεργοῦ ἀπαιτοῦντος σοβαρὰν κατ' οἶκον καὶ ἐντὸς βιβλιοθηκῶν ἐργασίαν, ὡς θὰ ἴδωμεν λεπτομερέστερον κατωτέρω.

Παραθέτω ἐξ ἐκάστης κατηγορίας ὀλίγα δείγματα, ἄνευ τῶν ἀναγκαίων αἰτιολογιῶν, διότι ἡ πλήρης ἀνάπτυξις τοῦ θέματος ἀπαιτεῖ χῶρον καὶ χρόνον πολὺν.

Α'

α) Καταφανὴς εἶναι ἡ ἀνεπάρκεια χρόνου πρὸς τὴν ἐνδεικνυομένην διδασκαλίαν τῶν τεχνικῶν (Ἰχνογραφίας καὶ Χειροτεχνίας) μαθημάτων ὑψίστης καὶ πολλαπλῆς σημασίας δυναμένης νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς Ψυχολογίας καὶ τῶν Παιδαγωγικῶν, τῶν βασικῶν δηλ. μαθημάτων διὰ τὴν δημοδιδασκαλικὴν μόρφωσιν.

Τὰ Τριτάξια Διδασκαλεία τοῦ Ν. 381)1914 διέθετον ἑβδομαδιαίως 6 ὥρας διδασκαλίας διὰ τὴν Χειροτεχνίαν καὶ 5 ὥρας διὰ τὴν Ἰχνογραφίαν ἤτοι 11 ἐν συνόλῳ ὥρας ἑβδομαδιαίως διὰ τὰ τεχνικὰ (διὰ τὴν Καλλιγραφίαν ὠρίζον ἰδίας ὥρας).

Τὰ Μονοτάξια Διδασκαλεία τοῦ Ν.Δ. τῆς 27.7.1923, τὰ ὁποῖα ὠδοποίησαν ἐν Ἑλλάδι πρὸς ἴδρυσιν τῶν Παιδ. Ἀκαδημιῶν, ἀφιέρωνον ἑβδομαδιαίως 12 ὥρας (6 Ἰχν. + 6 Χειρ.) διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν τεχνικῶν. Περαιτέρω τὰ Πεντατάξια Διδασκαλεία τοῦ Ν. 3182) 1924, τὰ ὁποῖα ἐδέχοντο μαθητὰς ἀποφοίτους τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων ἡλικίας 13—14 ἐτῶν, διέθετον 19 ὥρας ἑβδομαδιαίως (9½ Χειρ. + 8½ Ἰχνογρ.) διὰ τὰς 5 τάξεις των, ἐνῶ αἱ διτάξιαι Π. Ἀκ. τοῦ Ν. 5082)1933 διέθεσαν ὥρας ἑβδομαδιαίως (3½ Χειρ. + 2½ Ἰχνογρ.) ἤτοι 6 δι' ἀμφοτέρας τὰς τάξεις (βλέπε κατωτέρω περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς περικοπήσης), αἱ δὲ ἐπίσης διτάξιαι Π. Ἀκ. τοῦ Α.Ν. 129)1967 διαθέτουν διὰ τοῦ ἐν χρήσει προγράμματος ἀκόμη ὀλιγωτέρας (3 Χειρ. + 2 Ἰχνογρ.), ἢτοι 5 ὥρας δι' ἀμφοτέρας τὰς τάξεις. Πρόδηλον λοιπὸν εἶναι, ὅτι ἐπιβάλλεται γενναία αὐξήσις 5—6 ὥρῶν τοῦλάχιστον ἑβδομαδιαίως διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τούτων.

β) Τὸ αὐτὸ ἰσχύει (ἔλλειψις ἐπαρκῶς χρόνου διδασκαλίας) καὶ περὶ τοῦ μαθήματος τῆς Μουσικῆς. Δὲν θὰ ἐπιχειρήσω νὰ καταδείξω τὴν σπουδαιότητα τῆς μουσικῆς διὰ τὰς Π. Ἀκ., Ἀνώτατα Ἰδρύματα παρασκευῆς διδασκάλων τοῦ λαοῦ. Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μὲ τὰς μεγάλας ἀπαιτήσεις του ἐπὶ ὅλων τῶν κλάδων τοῦ μουσικοῦ μαθήματος ἰδία δὲ ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, ἀναπληροῖ μὲ τὸ πάρα πάνω τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Ἄρκομαι μόνον εἰς τὰς ἐξῆς διαπιστώσεις: Τὰ Τριτάξια Διδασκαλεία τοῦ Ν. 381)1914 διέθεσαν ἑβδομαδιαίως διὰ τὰς τρεῖς τάξεις αὐτῶν 17 ὥρας διδασκαλίας, ἢτοι διὰ τὴν ὠδι-

κὴν 6 (2 + 2 + 2), διὰ τὴν ἐνὸργανον μουσικὴν ἐπίσης 6 (2 + 2 + 2) καὶ διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν 5 (2 + 2 + 1). Τὰ Πεντατάξια τοῦ Ν. 3182)1924 διέθετον πρὸς διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς διὰ τὰ 5 ἔτη σπουδῶν 16½ ὥρας ἑβδομαδιαίως μὲ τὸ ἐξῆς ἰδιαιτέρον πλεονέκτημα, καὶ ἐνταῦθα ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν, ὅτι ἀπὸ μικροτέρας ἡλικίας (13—14 ἐτῶν) καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον (5 ἔτη) —πλεονεκτικὸν καὶ τοῦτο— οἱ μαθηταὶ ἠσυχολοῦντο ποικίλως μὲ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ μουσικοῦ ὄργανου. Διὰ τὸ αὐτὸ μάθημα, εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν, (φωνητικὴν καὶ ὄργανικὴν) καὶ βυζαντινὴν, αἱ διτάξιαι Π. Ἀκ. τοῦ Ν. 5802)1933 διέθεσαν δι' ἀμφοτέρας τὰς τάξεις 11 ὥρας ἑβδομαδιαίως, αἱ ὁποῖαι ἠλαττώθησαν ἀκόμη εἰς 9 ἑβδομαδιαίως διὰ τὰς Π. Ἀκ., διετούς φοιτήσεως καὶ ταύτας, τοῦ Α.Ν. 129)1967.

Ἐκ τῆς ἄνω βραχείας ἐπισκοπήσεως δύο μαθημάτων, ἀξιολόγου ἀληθῶς σημασίας, τῶν Τεχνικῶν καὶ τῆς Μουσικῆς ἀπεδείχθη ὅτι τὰ μαθήματα ταῦτα ἔτυχον τῆς πρεπούσης προσοχῆς ὑπὸ τοῦ προγράμματος ἀπὸ χρόνου μακροῦ, ἀφ' ὅτου δηλαδὴ ταῦτα ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς στοιχεῖα μορφώσεως τῶν Ἑλλήνων δημοδιδασκάλων, παρεχωρήθη δὲ συγχρόνως καὶ ὁ ἀναγκαῖος εἰς αὐτὰ χρόνος πρὸς ἐπιτεῦξιν τοῦ μορφωτικοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπαγγέλλονται. Σήμερον ὁμως συνελθίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τοῦ προγράμματος καταδικασθέντα νὰ πληρώσουν, αὐτὰ κυρίως, τὸν ἐλλείποντα χρόνον πρὸς τὴν ἐπιβαλλομένη ἀνάπτυξιν ἄλλων μαθημάτων, σπουδαιῶν καὶ τούτων, ἀσφυκτιῶντων ἐντὸς τοῦ στενοῦ χαρακματος τῶν διετούς φοιτήσεως Παιδ. Ἀκαδημιῶν. Καὶ ὁ χρόνος οὗτος, 12—15 ἑβδομαδιαίως, πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὰ Τεχνικὰ καὶ τὴν Μουσικὴν. Δέον δὲ νὰ σημειωθῇ καὶ τοῦτο. Τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος μαθήματα μετὰ τῆς Γυμναστικῆς ἐκτὸς τῆς μορφωτικῆς ἀξίας, τὴν ὁποῖαν ἔχουν καθ' ἑαυτὰ, χρησιμεύουν συγχρόνως, μάλιστα δὲ εἰς τὴν ὑπαιθρον, ὡς μέσα ἐπιδείξεως τοῦ ἔργου τοῦ σχολείου καὶ τὴν αὐξήσιν τοῦ κύρους αὐτοῦ μὲ δλα τὰ ἀκολουθοῦντα ἐπιθυμητὰ ἀποτελέσματα.

Β'.

Ἦδη ἐξετάζομεν μαθήματα τῶν ὁποίων ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας ἠυξήθη εἰς τὸ ἐν χρήσει πρόγραμμα ἐν συγκρίσει πάντοτε πρὸς τὸ ἀρχικὸν πρόγραμμα τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν τοῦ Ν. 5082)1933. Τοιαῦτα μαθήματα εἶναι ἡ Ψυχολογία, τὰ Παιδαγωγικὰ γενικῶς, ἡ Γυμναστικὴ, τὰ Ἑλληνικὰ κ.λ.π.

α) Ἡ Ψυχολογία μὲ τὰς ποικίλας κατευθύνσεις της καὶ τὰς ἐφαρμογὰς της εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ ἀγωγήν, ὡς καὶ εἰς τὴν ψυχικὴν ὑγείαν τῶν μαθητῶν ἀπαιτεῖ καὶ αὕτη προσθήκην τινὰ χρόνου. Ἐξ ἄλλου ἐπιβάλλεται νὰ διατεθῇ εἰς αὐτὴν καὶ χρόνος τις διὰ πρακτικὰς ἐφαρμογὰς τῶν διὰ τῆς διδασκα-

λιας παρεχομένων ψυχολογικών γνώσεων, οὗτω δὲ ἐθισθῶν οἱ σπουδασταὶ εἰς τὴν χρῆσιν πρακτικῶν μεθόδων πρὸς παρατήρησιν καὶ κατάλληλον ἐκμετάλλευσιν ἀπλῶν ψυχικῶν φαινομένων. Ἀνεξαρτήτως δὲ τούτων ἐνδείκνυται ὑπὸ τῶν πραγμάτων νὰ διορίζεται εἰς τὰς Παιδ. Ἀκαδημίας παρὰ τοὺς Παιδαγωγικοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Καθηγητὰς καὶ Ψυχολόγους Καθηγητὴς εἰδικῶς τὴν Ψυχολογίαν σπουδάζσας. Εἶναι τόσον καταφανὴς εἰς τοὺς σημερινοὺς καιροὺς ἢ ἀνάγκη διορισμοῦ Ψυχολόγου Καθηγητοῦ εἰς Ἀνώτατον Παιδαγωγικὸν Ἰδρυμα παρασκευῆς διδασκάλων, ὥστε περιττεύει πᾶσα περαιτέρω συζήτησις περὶ τοιοῦτου θέματος.

β) Περὶ τῶν Παιδαγωγικῶν γενικῶς, Παιδαγωγικῆς, Ἱστορίας τῆς Παιδείας, Διδακτικῆς (γενικῆς καὶ εἰδικῆς) θὰ δμιλήσων ἄλλα πρόσωπα νεώτερα τοῦ γράφοντος ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ σχετικοῦ διδακτικοῦ ἔργου. Πάντως δὲν πρέπει νὰ παραμείνη ἀπαρατήρητον τὸ ἔξης: Αἱ ὥραι τῶν διδακτικῶν ἀσκήσεων εἰς τὰ Διδασκαλεῖα εἶχον ὀρισθῆ διὰ μὲν τοῦ Νόμου ΧΘ' (1878 εἰς 12 ἑβδομαδιαίως, διὰ δὲ τοῦ Ν. 381) 1914 εἰς 10. Ἦδη, ὅτε ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν τῶν Π. Ἀκαδ. ὑπερβαίνει τὸ ἡμίλιον τοῦ τῶν Διδασκαλείων κατὰ τάξιν, αἱ ὥραι τῶν διδακτικῶν ἀσκήσεων ὑπεβιβάσθησαν εἰς 8 μόνον ἑβδομαδιαίως. Καὶ ἐξηγεῖται μὲν ὁ ὑποβιβασμὸς οὗτος τῶν ὥρῶν τῶν διδακτικῶν ἀσκήσεων, διότι δὲν ὑπάρχει χρόνος εἰς τὸ πρόγραμμα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου τομέως τῶν Παιδαγωγικῶν, ἀμφισβητεῖται ὅμως ζωηρῶς, ἂν ἀποδοιμῆ ἢ περικοπῆ αὕτη πρὸς ὄφελος τῆς ἐπαγγελματικῆς κατάρτισεως τῶν Ἀκαδημιῶν.

γ) Ἐπιφόρτισις ὕλης χαρακτηρίζει καὶ τὸ μάθημα τῶν Ἑλληνικῶν, διδασκόμενον ἤδη ἐπὶ 5 ὥρας ἑβδομαδιαίως εἰς ἀμφότερας τὰς τάξεις τῆς Π. Ἀκαδ., εἶναι δὲ ἡ διδακτέα ὕλη τῶν Ἑλληνικῶν εἰς τὰς Π. Ἀκαδημίας λίαν ἐκτεταμένη ἀλλὰ καὶ λίαν σπουδαία, διὰ τοῦτο δὲ πολὺ χρήσιμος καὶ ἀπαραίτητος ἢ οἰκείωσις αὐτῆς ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν ὡς καὶ παντὸς Ἑλλήνου. Δὲν ὑλοποιεῖται ὅμως ὡς θὰ ἔπρεπε τὸ πολῦτιμον τοῦτο ὑλικόν, διότι δὲν ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τῶν σπουδαστῶν ὁ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖον χρόνος, ἵνα δι' ἀναλόγου κατ' ἴδιαν ἐργασίας συντελέσουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν τελεσφόρησιν τῶν ὀρθῶν ἐπιδιώξεων τοῦ προγράμματος· τὸ δὲ πρόγραμμα ἀπαιτεῖ οὐ μόνον Καθηγητὴν πολυμερέστατα (φιλολογικῶς, λογοτεχνικῶς καὶ παιδαγωγικῶς) μορφωμένον ἀλλὰ καὶ διδακτικῆς πείρας ἐμπλεων, ἐπιζητεῖ δὲ ἐπὶ συγκεκριμένων θεμάτων σοβαρὰν τῶν σπουδαστῶν παρασκευὴν οἴκοι, ἐνεργὸν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς φροντιστήρια ἀναλύσεως ἔργων μετὰ προηγουμένην μάλιστα μελέτην τοῦ ἀναλυομένου ἔργου κ.λ.π. Εἰς τὸν σπουδαστὴν ὅμως διαθέτουντα 7½ ὥρας ἐργασίας ἐντὸς τοῦ σχολείου

δὲν ἀπομένει περιθώριον χρόνου δι' ἄλλας αὐτὰς τὰς ἐπιπόνους ἀλλὰ καὶ χρήσιμους ἀσχολίας.

δ) Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τῆς Γυμναστικῆς προκειμένου. Εἰς τὴν Γυμναστικὴν προσετέθη μία ὥρα ἑβδομαδιαίως ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς παραχωρηθείσας 4 ὥρας ὑπὸ τοῦ προγράμματος τῶν Π. Ἀκαδημιῶν τοῦ Ν. 5082) 1933. Ἄλλ' ὅμως τὸ ἴσχυον πρόγραμμα ἐν τῇ ἐπαινετικῇ προσπάθειά του νὰ καταστήσῃ τὸν σπουδαστὴν τῶν Π. Ἀκαδημιῶν ὠλοκληρωμένον «παιδοτρίβην» (φωτισμένον ὁδηγὸν καὶ φύλακα τῆς σωματικῆς, ψυχικῆς, ἐθνικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ) ἀπέβη ἐν τῇ πληρότητι αὐτοῦ βαρὺ καὶ θὰ καταπονήσῃ διδασκόμενους καὶ διδάσκοντας, ἂν οὗτοι ἤθελον ἐπιμείνειν νὰ ὤθησιν μέχρι πέρατος τὰς ἐπιβαλλομένας πρὸς αὐτοὺς γυμναστικὰς δραστηριότητας. Δὲν ὑπάρχει καὶ ἐδῶ διαθέσιμος χρόνος πρὸς τοῦτο διότι οἱ σπουδασταὶ ἑκατέρας τάξεως τῶν Π. Ἀκαδ. βαρύνονται, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ λέγεται, μὲ 43—45 ὥρας ἑβδομαδιαίας ἐργασίας ἐν τῷ σχολεῖῳ. Ἀπλοῦν βλέμμα εἰς τὰς λεπτομερεῖς ἀπαιτήσεις τοῦ προγράμματος πείθει περὶ τοῦ πράγματος.

Σημ.: Περὶ ἄλλων μαθημάτων, ἀσφυκτικῶν τῶν ἐντὸς τοῦ προγράμματος ἐλλείψει ἐπαρκούς χρόνου διὰ τὴν πλήρη ἀρτίωσίν των, θὰ γίνῃ εὐθὺς κατωτέρω λόγος.

Γ'.

Τὸ ἐφαρμοζόμενον ἤδη ἀναλυτικὸν καὶ ὠρολόγιον πρόγραμμα τῶν Παιδ. Ἀκαδημιῶν, ὡς ἐμνημονεύθη ἀνωτέρω, περιλαμβάνει ὥρας διδασκαλίας διὰ μὲν τὴν Α' τάξιν 42, διὰ δὲ τὴν Β' 45, ὅπερ σημαίνει, ὅτι ἑκατέρα τάξις τῶν Π. Ἀκαδημιῶν ἐργάζεται μόνον ἐντὸς τοῦ σχολείου 42—45 ὥρας ἑβδομαδιαίως, ἤτοι ἢ ἐν τῷ σχολεῖῳ ἐργασία ἐὰν μὲν εἶναι συνεχῆς θὰ διαρκῆ ἀπὸ τῆς 8ης πρωϊνῆς μέχρι τῆς 15ης ἢ τῆς 15½ ὥρας καθ' ἡμέραν, ἐὰν δὲ διακοπτομένη τὴν μεσημβρίαν, θὰ ἀναγκάζῃ τοὺς σπουδαστὰς νὰ προσέρχωνται εἰς τὸ σχολεῖον, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὥρῶν τῆς ἐργασίας των, καὶ ἐν ἢ δύο εἰσέτι ἀπογεύματα. Ὅσοτέρως ὅμως καὶ ἂν συμβῆ, οὐδὲν θετικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἔχη, εἰμὴ τὸν κάματον καὶ τὴν δυσανασχέτησιν τῶν σπουδαστῶν, τοὺς ὁποίους θὰ στερῆσιν τοῦ ἀναγκαίου χρόνου διὰ τὴν κατ' ἴδιαν παρασκευὴν, διότι πρέπει νὰ προστεθῆ καὶ ὁ χρόνος 1—2 ὥρῶν ἡμερησίως διὰ τὴν μετάβασιν καὶ ἀποχώρησιν τῶν σπουδαστῶν ἐκ τῆς Παιδ. Ἀκαδημίας.

Τὸ ἐν χρῆσει ὅμως πρόγραμμα φιλοδοξεῖ καὶ ὀρθῶς, νὰ καλλιεργήσῃ τὴν πρὸς ἔρευναν ἐφεσιν τῶν σπουδαστῶν — οὐσιώδες γνώρισμα τῶν Παιδ. Ἀκαδημιῶν ὡς τῶν κατ' ἔξοχὴν Ἰδρυμάτων, θεραπευόντων τὴν παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην συνακλούθως καὶ ἐν ἐφαρμογαῖς.

Οὕτως ἀναμένει, ἵνα οἱ σπουδασταὶ βάσει βιβλιογραφίας ὑποδεικνυομένης ὑπὸ τοῦ Κα-

θηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν καταγίνονται «εἰς εὐρυτέραν μελέτην», ἥτις ὁμως ἀπαιτεῖ χρόνον μὴ ὑπάρχοντα.

«Μελέτην ἐγκυκλοπαιδειῶν καὶ σύνταξιν διβλαιογραφικῶν καταλόγων ἐπὶ διαφόρων ἐπιστημονικῶν θεμάτων» ἀπαιτεῖ τὸ πρόγραμμα περὶ διδασκαλίας ξένης γλώσσης προκειμένου.

«Ἐπισκέψεις ἐγκαταστάσεων γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν» συνιστᾷ ὀρθῶς τὸ πρόγραμμα τῶν γεωπαιδικῶν, χωρὶς ὁμως νὰ ὑπάρχη ὁ διαθέσιμος πρὸς τοῦτο χρόνος.

«Μορφωτικὰς ἐκδρομάς, ὀρειβάσις καὶ χιονοδρομίαις» ζητεῖ καὶ τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς «ὡς καὶ τὴν διάθεσιν ἐνὸς ἀπογεύματος δι' ἀθλοπαιδίας καὶ ὠργανωμένην ψυχαγωγίαν», ἀλλ' ὁ ἀναγκαῖος χρόνος δὲν ὑπάρχει, ὅπως δὲν ὑπάρχει καὶ «διὰ τὴν κολύμβησιν, τὰ θαλάσσια σπῶρ», τὴν σκοποβολίαν διὰ τοὺς ἄρρενας (μὴ περιλαμβανομένην εἰς τὸ πρόγραμμα) κ.λ.π. «Ἀτομικὰς μελέτας καὶ ἐρευνας τῶν σπουδαστῶν, προμήθειαν καὶ κατασκευὴν ὑλικῶν καὶ ἐργαλείων, ἐποπτικῶν ὑλικῶν, ἐπισκέψεις εἰς ἐργαστήρια συγχρόνων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν καὶ εἰς καλλιτεχνικὰς ἐκθέσεις» ζητεῖ, καὶ πολὺ ὀρθῶς, τὸ πρόγραμμα τῶν τεχνικῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἔλλειπει ὁ χρόνος δι' ὅλας αὐτὰς τὰς δραστηριότητας, ὡς ἐδείχθη ἀνωτέρω λόγου γενομένου περὶ τῶν τεχνικῶν μαθημάτων.

Ὅπερ δὲ σπουδαιότατον, δὲν καταλείπεται εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς τελευταίας τάξεως τῶν Παιδ. Ἀκαδημιῶν κενὸς χρόνος, 10—12 ὡρῶν ἐβδομαδιαίως, ἵνα χρησιμοποιηθῇ οὗτος ὑπὸ σπουδαστῶν τῆς τάξεως ταύτης, ἐπιθυμούντων νὰ εἰδικευθοῦν εἰς κλάδον μαθημάτων τῆς ἐκλογῆς τῶν. Καὶ μᾶς χρειάζεται ἡ εἰδικεῖσις οὐ μόνον εἰς τινὰ τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τεχνικὰ καὶ τὴν μουσικὴν πρὸ πάντων. Ἡ εἰδικεῖσις αὕτη συνδυασμένη μετὰ τὴν ἀτομικὴν ἐρευναν, τὴν βάσιν τῆς ἐπιστημονικῆς συγκροτήσεως, εἶναι τόσον ἀπαραίτητος, ὥστε δὲν χρήζει ἄλλης αἰτιολογήσεως. Ἄς σημειωθῇ, δοθείσης εὐκαιρίας, ὅτι παρόμοιον μέτρον, κλάδον δηλ. μαθημάτων πρὸς εἰδικεῖσιν, τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν μετεκπαιδευομένων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δημοδιδασκάλων, εἶχε καθιερώσει ὁ μακαρίτης Καθηγητὴς Νικόλαος Ἐξαρχόπουλος πρὸ 45 καὶ πλέον ἐτῶν.

Λήγει ἐνταῦθα ἓν μέρος τῆς προκειμένης ἐργασίας στηριχθὲν κυρίως ἐπὶ δεδομένων τοῦ προγράμματος πλαισιουμένων κατὰ περιστάσιν ὑπὸ τῶν σχετικῶν ἐπιστημονικῶν λόγων.

Ἐκ τῆς συνόλης δὲ θεωρήσεως τῶν προεκτεθέντων στοιχείων συνάγεται τρανῶς καὶ ἀμαχῆτως τὸ κάτωθι συμπέρασμα: Ἀπὸ τῶν διταξίων Π. Ἀκαδημιῶν ἔλλειπει εἰς μέγαν βαθμὸν ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος, καὶ διὰ τὴν στοιχειωδῶς ἐπιτυχή διεξαγωγὴν τοῦ πολυπλεύρου ἔργου, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ Πολιτεία παρ' αὐτῶν.

Ἄμεσα ἀποτελέσματα τοῦ ἀναμφηρίστου τούτου γεγονότος εἶναι τὰ ἑξῆς:

α) Ἡ ὑλικὴ μὀρφωσις τῶν σπουδαστῶν δὲν ἐπιτυγχάνεται εἰς τὸν ἐπιθυμητὸν βαθμὸν, διότι ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ἐξάντλησις τῆς διδακτέας ὕλης καὶ ἡ ἐκμάθησις αὐτῆς ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν.

β) Ἡ εἰδολογικὴ μὀρφωσις αὐτῶν (ἀπαραίτητον ἐφόδιον τῆς καθ' ἑκαστον Ἐπιστήμης καὶ τῆς Παιδαγωγικῆς) μένει ἀνανάπτукτος, διότι δὲν παρέχονται εὐκαιρίαι, ἔλλειπει χρόνου, εἰς τὸν σπουδαστὴν νὰ παρατηρῇ συστηματικῶς, νὰ ἐρευνᾷ, νὰ ἐξορύττῃ, ἐν ἰδρῶτι, τοῦ προσώπου του, ἐκ τῶν βιβλίων ἢ ἀλλαχόθεν γνώσεις, νὰ ὀργανώῃ καὶ διατάσῃ ταύτας πρὸς ἐξυπηρέτησιν τεθέντος σκοποῦ (π.χ. νὰ καταρτίξῃ πραγματείαν).

γ) Ὁ κάματος τῶν σπουδαστῶν ὑπὸ τὰς προεκτεθείσας συνθήκας ἐργασίας εἶναι ἀναπόφευκτος, ἀν οὗτοι ὑπὸ φιλοτιμίας ἀγόμενοι ἤθελον ἐπιχειρήσει νὰ ἐπιτελέσουν εἰς τὸ ἀκέραιον τὰ καθήκοντα αὐτῶν, τὰ ὁποῖα εἶδομεν πόσον βαρῆα εἶναι. Τοιαύτη λύσις ὁμως φευκτὴ ἀποτυγχάνει διὰ λόγους πολλοὺς. Καὶ τὸ γενικὸν συμπέρασμα ἀναπηδᾷ αὐτομάτως: Ἐπιβállεται ἀναντιλέκτως ἡ ἐπαύξεισις τῶν ἐτῶν φοιτήσεως εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας ἀπο δύο εἰς τρία ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαπιστώσεων παρέχεται καὶ ποιὰ τις ἐξήγησις τοῦ μεγάλου ποσοστοῦ τῶν κατὰ τὰς θερινὰς ἐξετάσεις ἀποτυχόντων σπουδαστῶν.

Τὰ μὲν οὖν κυριώτατα καὶ μέγιστα πρὸς εὐδαιμονίαν πόλεως καὶ ἀρετὴν ἐν τοῖς ἡθεσιν ὤετο καὶ ταῖς ἀγωγαῖς τῶν πολιτῶν ἐγκατεστοιχειωμένα μένειν ἀκίνητα, καὶ βέβαια, ἔχοντα τὴν προαίρεσιν δεσμὸν ἰσχυρότερον τὴν ἀνάγκη, ἣν ἡ παιδείσις ἐμποιεῖ τοὺς νέους, νομοθέτου διαθέσιν ἀπεργαζομένη περὶ ἕκαστον αὐτῶν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

«... "Ανθρωπος δὲ ὡς φαμεν, ἡμερον ὁμως μὴ παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχόν καὶ φύσεως εὐτυχούς θειότατον, ἡμερώρατόν τε ζῶον γίνεσθαι φιλεῖ, μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφέν ἀγριώτατον ὅποσα φύει γῆ. Ὡν ἔνεκα οὐ δειτέρον οὐδὲ πάρεργον δεῖ τὴν παίδων τροφὴν τὸν νομοθέτην ἔαν γίνεσθαι...»

ΠΛΑΤΩΝ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΝ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΝ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Σπύρου Β. Εὐαγγελοπούλου

Μετεκπαιδευθέντος Διδασκάλου

Δ/ντοῦ 6/θεσίου Δημ. Σχ. Καπαρελλίου Θηβῶν

Ὁ Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς εἶναι ἰδιαίτερος κλάδος τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Ψυχολογίας μὲ κύριον σκοπὸν τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος, τὸ ὁποῖον δὲ ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν ζωὴν.

Διὰ τοῦ ὡς ἄνω σκοποῦ καὶ δι' ἄλλων ἐπιδιώξεων ὁ Ε. Π. συμβάλλει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀτόμων καὶ τῆς κοινωνίας, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὄλων τῶν ἐπαγγελμάτων.

Ἡ μέγιστη συμβολὴ τοῦ Ε. Π. εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἐπαγγελμάτων ὀφείλεται εἰς τὴν ἄμεσον ἢ ἔμμεσον σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τοὺς διαφόρους παράγοντας καὶ προϋποθέσεις τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐξελίξεως τῶν ἐπαγγελμάτων :

Α') Τὰ ἐπαγγέλματα ἀναπτύσσονται ὅταν οἱ ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι τὰ ὑπηρετοῦν εἶναι ἱκανοὶ καὶ κατάλληλοι δι' αὐτά. Ἀπεδείχθη ὅτι διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος βασικὴ προϋπόθεσις εἶναι ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν, ἢ κατάλληλος δηλαδὴ σύζευξις (1) ἀνθρώπου καὶ ἐπαγγέλματος.

Τὴν ἀπαιτήσιν αὐτὴν ἱκανοποιεῖ ἄριστα ὁ Ε. Π. μὲ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς προσπαθείας του, καθ' ὅσον, ἐρευνῶν πάντα τὰ ἀναγκαζοῦντα στοιχεῖα, τοποθετεῖ τὸν κατάλληλον ἄνθρωπον εἰς ἐκάστην θέσιν. Πρὸς τοῦτο βοηθεῖ τὰ μέγιστα τὸν νέον εἰς τὴν κατάστρωσιν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ του σχεδίου (γνώσιν ἑαυτοῦ, ἐπαγγελμάτων, σχολείων μορφώσεως, ἐπαγγελματικῶν εἰσόδων, βασικῶν στοιχείων καλῆς σταδιοδρομίας) καὶ τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τῆς ἐπαγγελματικῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος εἰδικώτερον, διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι κατάλληλος ἀναλόγως τῶν σωματικῶν, ψυχολογικῶν καὶ κοινωνικῶν δεδομένων.

Ἐφοδιάζων ὁ Ε. Π. ἕκαστον ἐπάγγελμα διὰ τοῦ καταλλήλου ἐμφύχου ὕλικου, προικισμένου διὰ σωματικῶν δεξιοτήτων, εὐφυΐας, εἰδικῶν ἱκανοτήτων, διαφερόντων καὶ τῶν καταλλήλων χαρακτηριστικῶν τῆς προσωπικότητος συντελεῖ εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν ἑκάστου ἐπαγγέλματος. Ἡ ἀντιστοιχία σωματικῶν δεδομένων καὶ ἀπαιτήσεων τὴν ὁποίαν ἐπιζητεῖ ὁ Ε. Π., εἶναι ἀπαραίτητος. Τὸ ἀσυμβίβαστον αὐτῶν καθίσταται ἑκατέρωθεν ἐπιζήμιον. Ὡσαύτως περισσοτέρα ἢ ὀλιγωτέρα τῆς ἀπαιτουμένης εὐφυΐα κωλύει τὴν ἀποδοτικότητα τοῦ ἐπαγγέλματος (2).

Ἐνεκα τούτου ὁ Ε. Π. μεριμνᾷ, ὥστε τὸ ἄτομον νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ὑπερτίμησιν ἢ ὑποτίμησιν τῶν δυνάμεών του καὶ τὸ ἐπάγγελμά του νὰ μὴ εἶναι οὔτε ἀνώτερον, οὔτε κατώτερον ἀλλὰ ἀνάλογον αὐτῶν (3). Ὅταν εἶναι κατώτερον δὲν εὐρίσκει εὐχαρίστησιν εἰς αὐτό, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶναι ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του ἀντιμετωπίζει δυσκολίας καὶ κατωτερότητα, φθείρεται, ἀσθενεῖ, καταστρέφεται ἐνῶ ταυτοχρόνως ἀποδιοργανοῦται (4) καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας του. Διὰ τοῦ Ε. Π. ἀποφεύγεται ἡ ἀποδιοργάνωσις αὐτῆ, ὡς καὶ τὰ συναισθήματα μειονεξίας, αἱ συγκρούσεις, αἱ νευρώσεις καὶ τὰ ἄλλα ἀνασταλτικὰ τῆς δημιουργικότητος τῆς ἐργασίας, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ζημίαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπαγγελμάτων «διασπάθισιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος, ζημίαν δι' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα» (5).

Ὅταν, συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιδιώξεις τοῦ Ε. Π., τὸ ἄτομον ἐργάζεται εἰς τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ καὶ τὸν ἐνδιαφέρει, τότε δὲν τὸ θεωρεῖ ὡς καταδίκην καὶ ἀγχαρείαν, ἀλλὰ συμμετέχει ὀλοφύχως καὶ οὐγὶ κατ' ἐπίφασιν.

Θεωρεῖ τὸ ἐπάγγελμα ὡς κλήσιν καὶ ἀποστολήν· ἡ ἐργασία τότε τοῦ παρέχει ἱκανο-

ποίησιν, τοῦ δίδει τὸ συναίσθημα τῆς εὐτυχίας, τὸ πλεόν εὐχάριστον, τὸ ὁποῖον δύναται κανεῖς νὰ δοκιμάσῃ (6).

Μία τοιαύτη ἐργασία, ἡ ὁποία διεξάγεται εἰς ἀτμόσφαιραν διαφέροντος καὶ ἐνθουσιασμοῦ συνεπάγεται ὄχι μόνον ὑλικὴν καὶ ψυχικὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἰδίου ἀτόμου ἀλλὰ καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός του, καθ' ὅσον τὸ διαφέρον πρὸς τὸ ἐπάγγελμα γεννᾷ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν στοργὴν πρὸς αὐτὸ (7) καὶ συντελεῖ εἰς τὴν καλύτεραν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας, τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ πρόοδον τοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἀντιθέτως χωρὶς τὸν Ε. Π. συμβαίνει ἄτομα ἐπηρεαζόμενα ἀπὸ ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις (8) νὰ ἐργάζονται εἰς ἐτερόκλητα ἐπαγγέλματα χωρὶς ἐνδιαφέρον, ἀνάπν, κλίσεις δι' αὐτὰ καὶ ἱκανότητα προσαρμογῆς εἰς τὸ ἐπαγγελματικὸν των περιβάλλον. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἐπαγγελματικὴ προσφορά κακῆς ποιότητος (9), δυσκολία εἰς τὴν κοινωνικὴν προσαρμογὴν πτωχὴ ἀτομικὴ παραγωγικότης με ἀνάλογον ἀντίκτυπον εἰς τὴν οικονομικὴν, ἠθικὴν καὶ πολιτιστικὴν ἀποδοτικότητα καὶ προκοπὴν τῆς κοινωνίας (10).

Με τὸν Ε. Π. ἀποφεύγεται ὁ ἐξωτερικὸς προκαθορισμὸς τοῦ ἀτόμου, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ εἰς στασιμότητα ἢ βραδείαν ἐξέλιξιν καὶ εἰς δαπάνας πολλὰς φορές διὰ τὴν καλλιέργειαν ἀνυπάρχτων (11) ταλέντων, καὶ οὕτως ἔχομεν δι' αὐτοῦ οὐχὶ τυχαίως ἀσχολουμένους, ἀλλὰ κατανομὴν καταλλήλων, ἐκλεκτῶν, ταλέντων εἰς ἕκαστον ἐπάγγελμα· ἔχομεν καλύτεραν κατανομὴν (12) δυνάμεων εἰς τὴν κοινωνικὴν μηχανὴν με συνέπειαν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων.

Β') Εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπαγγελμάτων συντελοῦν τὰ μέγιστα ἡ μόρφωσις, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ εἰδίκευσις.

Ἡ μόρφωσις γενικῶς ἀποτελεῖ βασικὴν ἀνάγκην (13) τῆς ψυχῆς καὶ πρέπει νὰ ἱκανοποιῆται εἰς οἰανδήποτε ἐργασίαν καὶ ἐπάγγελμα καὶ εἰάν ἐργάζεται τὸ ἄτομον.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητος δι' ὅλας τὰς βαθμίδας τῶν ἐπαγγελμάτων· προπαρασκευάζει τὸ ἄτομον διὰ τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἀποβαίνει σημαντικὸς παράγων ἐπιτυχίας καὶ καλῆς προσαρμογῆς (14). Προμηθεύει (15) ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα με ἡσχημένους ἐπαγγελματίας, οἱ ὁποῖοι ὀδηγοῦν εἰς νέους καὶ καλύτερους τρόπους ἐκτελέσεως τῆς ἐργασίας με ἐκδήλους ἐπιπτώσεις εἰς τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις δημιουργεῖ ἀκόμη καὶ τὸ ἐπαγγελματικὸν ἦθος (16).

Ἡ εἰδίκευσις πλὴν τῆς ἀμέσου συμβολῆς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπαγγελμάτων, δημιουργεῖ καὶ τὴν σταθερότητα τοῦ ἐπαγ-

γέλματος. Μίαν ἀσταθῆ ἐπαγγελματικὴν προσφορὰν (σήμερον ἰατρός, αὔριον μηχανοργός, μεθ' αὔριον ἔμπορος) καὶ ἡ Κοινωνία δὲν τὴν ἀποδέχεται, διότι εἶναι ἐπιβλαβὴς καὶ ἐπικίνδυνος, καὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτῶν ἐμποδίζει.

Στενῶς συνδεδεμένος με τὴν μόρφωσιν, τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν ἐξασφάλισιν συνεχούς προσαρμογῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαγγελματικῆς ζωῆς καὶ με τὴν εἰδίκευσιν εἶναι ὁ Ε. Π., ὁ ὁποῖος βοηθεῖ αὐτὰς σημαντικῶς.

Ὁ Ε. Π. ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας καὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως (17). Ὁ Ε. Π. παρέχει εἰς τὴν Ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν τὸ κατάλληλον ὑλικὸν διὰ τὴν κατάλληλον ἐπεξεργασίαν· παρέχει εἰς τὰ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα ἄτομα με ἰσχυρὸν διαφέρον καὶ με τὰς ἀναγκαιούσας διὰ τὸ ἐπάγγελμα εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐκπαιδευθῶν δυνάμεις, ἄτομα τὰ ὁποῖα λαμβάνοντα τὸ πτυχίον θὰ ἔχουν ἀρίστας προϋποθέσεις δι' ἐπιτυχεστέραν εἰσόδον καὶ εὐδοκίμησιν εἰς τὸ ἐπάγγελμα.

Ἀπαιτῶν καὶ βοηθῶν ὁ Ε. Π. τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, μόρφωσιν καὶ εἰδίκευσιν, βοηθεῖ κατ' ἀκολουθίαν καὶ συμβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῶν ἐπαγγελμάτων.

Γ') Σημαντικὸς παράγων ἀναπτύξεως τῶν ἐπαγγελμάτων εἶναι ἡ οικονομικὴ εὐεξία, τὸ κεφάλαιον τῆς χώρας. Ἡ καλὴ οικονομικὴ κατάστασις δημιουργεῖ (18) ὅλας τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων. Προκαλεῖ προσφορὰν καὶ ζήτησιν ἐργασίας, παρέχει δυνατότητας μορφώσεως καὶ ἐπιμορφώσεως, λειτουργίας ἐπαγγελματικῶν καὶ ἄλλων σχολῶν, δημιουργίας ἐπιχειρήσεων, λειτουργίας ἐργαστηρίων, ἀγορᾶς ὀργάνων κλπ.

Εἰς τὴν οικονομικὴν ὁμως εὐεξίαν τὰ μέγιστα συντελεῖ, Ε. Π. θεωρούμενος σήμερον σπουδαιότατος οικονομικὸς παράγων. Ὁ Ε. Π. ἐφοδιάζει, ὡς ἀνεφερόντη, ἕκαστον ἐπάγγελμα με τὸν κατάλληλον ἄνθρωπον, τὸν εἰδικῶς ἐκπαιδευθέντα, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος ἱκανὸς παράγων ἵνα δώσῃ ζωὴν, κινήσῃ καὶ ἀξιοποιήσῃ τοὺς κυρίους συντελεστὰς τῆς βελτιώσεως τῆς παραγωγῆς ἦτοι: Τὸ κεφάλαιον, τὴν ἐργασίαν, τὴν ποιότητα τῶν ὑλικῶν καὶ μηχανημάτων, τὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς κλπ.

Με τὸν κατάλληλον εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν ἔχομεν με μικρὰν ἀτομικὴν φθορὰν μεγαλύτεραν ἀποδοτικότητα ἀλλὰ καὶ καλύτεραν ποιότητα ἀγαθῶν, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὴν προτίμησιν αὐτῶν ἔναντι ξενικῶν καὶ εἰς τὴν ἀΐξισιν τῆς ἀνταγωνιστικῆς ἱκανότητος αὐτῶν ἔναντι τῶν ξενικῶν εἰς τὴν διεθνή ἀγορὰν καὶ με ἐπακόλουθον ἀμφοτέρων (ἀποδοτικότητος καὶ ποιότητος), τὴν βελτίωσιν καὶ πρόοδον τῆς οἰκονομίας.

Ὁ Ε. Π. λαμβάνει σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν, πλὴν τοῦ ἀτόμου, τὸ σύνολον καὶ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Συνδέεται στενῶς μετὰ τὸν οἰκονομικὸν προγραμματισμὸν τῆς χώρας. Μελετᾷ τὰς μελλοντικὰς ἀνάγκας ἐργασίας καὶ ἐπηρεάζει τοὺς νέους εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀπαιτηθησομένων καταλλήλων ἐιδικοτήτων. Ἐφοδιάζει τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν χώραν διὰ τοῦ ἀναγκαίου εἰς ποιότητα καὶ ποσότητα ἐργατικῆς, ἐπιστημονικῆς, ὀργανωτικῆς, διοικητικῆς προσωπικῆς, ἢ ὑπαρξίς τοῦ ὁποίου ὁδηγεῖ εἰς τὴν ὀρθολογικὴν λειτουργίαν τῶν ἐπιχειρήσεων, τὴν διάθεσιν κεφαλαίων καὶ ἐπομένως τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν (19).

Συντελῶν ὁ Ε. Π. διὰ τῆς κατανομῆς τῶν ἐκλεκτῶν - καταλλήλων εἰς ὄλους τοὺς τομείς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, διὰ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως, τῆς ἐιδίκευσως, τῆς δημιουργίας στελεχῶν, τῆς ἐπαγγελματικῆς σταθερότητος κλπ., τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ἐπιδιώξεις τοῦ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν, συντελεῖ κατὰ συνέπειαν καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπαγγελμάτων.

Δ') Ἄλλος παράγων ἀναπτύξεως τῶν ἐπαγγελμάτων εἶναι ἡ κοινωνικὴ ὁμαλότης, ἡ εἰρήνη καὶ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνικῶν τάξεων.

Ὅταν δὲν ὑπάρχουν κοινωνικαὶ ἀντιθέσεις, κοινωνικαὶ ἀνωμαλίαι καὶ προβλήματα, συγκρούσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων καὶ κλάδων τῆς οἰκονομίας, ἔχομεν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἐπαγγελμάτων.

«Ἡ εἰρήνη εἶναι ζωοδότρα καὶ πλουτοδότρα» παρέχει εἰς ὄλους τὸ συναίσθημα τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀπερισπάστου ἐπιδόσεως εἰς τὸ ἔργον τῶν.

Τῆς κοινωνικῆς ὁμοῦ ὁμαλότητος σπουδαῖος συντελεστὴς εἶναι ὁ Ε. Π. καθ' ὅσον :

α) Κατανέμει τοὺς ἐπαγγελματίας ἀνάλογως εἰς ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ μαρασμοῦ ἢ κορεσμοῦ τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ τῆς δημιουργίας ὡς ἐκ τούτου κοινωνικοῦ προβλήματος.

β) Τοποθετεῖ ἕκαστον ἐπαγγελματίαν εἰς τὸ ἀνάλογον περιβάλλον ἐργασίας εἰς τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ ἀποδεκτὸς ὑπὸ τῶν ἄλλων συναδέλφων καὶ θὰ δυνηθῇ νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ συνεργασθῇ ἐπιτυχῶς, χωρὶς τὴν δημιουργίαν πνεύματος ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἐχθρικοῦ εἰς τὴν κοινωνικὴν κοινίστραν.

γ' Θεωρεῖ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα ἰσάξια καὶ ἀπαραίτητα διὰ μίαν ὀργανωμένην κοινωνίαν, ὅπου ἕκαστον ἐπάγγελμα παίζει τὸν ἰδικόν του ρόλον, ὥστε νὰ κινήται αὐτὴ ἡ μεγάλη σφαῖρα (20) τοῦ κόσμου τῶν ἐπαγγελμάτων.

Συντελῶν ὁ Ε. Π. εἰς τὴν ἀποφυγὴν ὑπερτιμῆσεως διαφόρων ἐπαγγελμάτων καὶ ὑποτιμῆσεως ἄλλων συντελεῖ κατὰ συνέπειαν καὶ εἰς τὴν ἀποφυγὴν συγκρούσεων μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ δημιουργίας διανοητικοῦ προλεταριάτου καὶ πνεύματος ἀστυφιλίας. Συντελεῖ εἰς τὴν ἀλληλοὑποστήριξιν τῶν διαφόρων τάξεων καὶ κλάδων οἰκονομίας μετὰ συνέπειαν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας, τὴν ἀνοδὸν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ, τὴν εὐτυχίαν καὶ γαλήνην αὐτοῦ.

δ) Συνδεδεμένος, ὡς εἶναι, μετὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἐιδίκευσιν ἐξασφαλίζει μεγαλυτέρας πιθανότητας εὐρέσεως ἐργασίας, βοηθεῖ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ἐπιχεινδύου προβλήματος τῆς ἀνεργίας, εἰς τὴν ἀποφυγὴν ψυχικῶν συγκρούσεων εἰς τοὺς νέους, λόγῳ τῆς ἀνεργίας, εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς μεταναστεύσεως, παρέχων καὶ εἰς τοὺς τυφλοὺς καὶ ἀναπήρους ἐν γένει συνδρομήν (21), ὥστε νὰ ἀποδοῦν ἐπωφελεῖς διὰ τὸ ἄτομόν τῶν καὶ τὴν Κοινωνίαν διὰ ἐιδίκτης μορφώσεως.

ε) Ἐπιλύει τέλος καὶ τὸ πρόβλημα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης· προσφέρει δυνατότητα, ὥστε ἕκαστον ἄτομον νὰ προσφέρῃ ἔργον ἀνάλογον τῶν δυνάμεών του· προσφέρει ἴσας δυνατότητας μορφώσεως εἰς τοὺς νέους, ὥστε οὐδὲν τάλαντον νὰ καταστρέφεται, οὐδεμία κλίσις νὰ παραμερίζεται, ἡ ἐπιστήμη νὰ εἶναι προσιτὴ εἰς τοὺς πραγματικῶς ἱκανοὺς νὰ τὴν ὑπηρετήσουν καὶ νὰ εὐρίσκη ἐφαρμογὴν τὸ αἶτημα : Ἰσότης εὐκαιριῶν καὶ ἐλευθέρᾳ ἐκλογῇ τοῦ ἐπαγγέλματος (22).

Τὰ λεγθέντα καὶ ἄλλα ἀποδεικνύουν, ὅτι ὁ Ε. Π. συντελεῖ ἀμέσως καὶ ἐμμέσως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ ἀποτελεῖ σπουδαιότατον οἰκονομικὸν καὶ κοινωνικὸν παράγοντα.

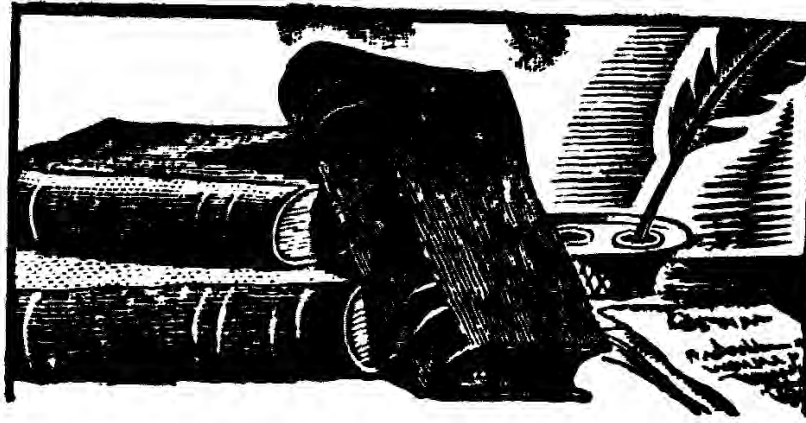
Διὰ τὴν προσφορὰν τοῦ αὐτῆν πρὸς τὰ ἐπαγγέλματα, τὸ ἄτομον καὶ τὴν κοινωνίαν ἀποβαίνει σημαντικὸν αἶτημα τοῦ παρόντος καὶ πρόβλημα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μελετηθῇ περισσότερον καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ εὐρύτερον εἰς τὴν Πατρίδα μας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΑΙ :

1. Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή, Φεβρουάριος 1961, σελὶς 39—40.
2. Ἀρ. Ἀσπιώτη : Ὁ Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, σελὶς 42.
3. Ἀθανασίου Παπακωνσταντίνου : Ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος, σελὶς 22.
4. Κεχαγιᾶ — Ράμου : Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς, σελὶς 31.
5. Ἀρ. Ἀσπιώτη : ἐνθ, ἀνωτ., σελὶς 51.
6. Ἀθαν. Παπακωνσταντίνου : ἐνθ' ἀνωτ., σελὶς 12.

7. Κεχαγιᾶ — Ράμου : ἔνθ' ἄνωτ., σελίς 30.
8. Ἄρ. Ἀσπιώτη : ἔνθ' ἄνωτ., σελίς 47.
9. Νικ. Μποχλόγουρου : Μαθήματα ἐπαγγελμ. προσανατολισμοῦ, σελίς 7.
10. ROGER GAL, μετ. Ἡλ. Ξηροτύρη : Σχολικός προσ)σμός, σελ. 8.
11. Ἄρ. Ἀσπιώτη : ἔνθ' ἄνωτ., σελίς 43.
12. ROGER GAL : ἔνθ' ἄνωτ., σελίς 24.
13. Ἄρ. Ἀσπιώτη : ἔνθ' ἄνωτ., σελίς 78.
14. Ἑλληνοχριστιανική Ἀγωγή, Ἰανουάριος 1961, σελίς 8.
15. Ἄθων. Παπακωνσταντίνου : Ἡ ἐπαγγελματική ἐκπαίδευσις, σελίς 9, 10, 13, 20
16. Τσίριμπα — Κωνσταντοπούλου : Στοιχεῖα ἐπαγγελ)κοῦ προσ)σμοῦ, σελίς 41.
17. Ἄθων. Παπακωνσταντίνου : Ἡ ἐπαγγελμ. ἐκπαίδευσις, σελίς 82.
18. Τσίριμπα — Κωνσταντοπούλου : ἔνθ, ἄνωτ., σελίς 21.
19. Ξεν. Ζολώτα : Οἰκονομική ἀνάπτυξις καὶ τεχνική ἐκπαίδευσις, σελίς 29.
20. Νικ. Μποχλόγουρου : ἔνθ' ἄνωτ., σελίς 31.
21. Ἰωάννου Κιτσαρᾶ : Ἐπαγγελματικός Προσανατολισμός, σελίς 157.
22. Ἄθων. Παπακωνσταντίνου : Ἡ ἐπαγγελματική ἐκπαίδευσις,, σελίς 94.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ
Βασιλείου Παντελοπούλου

«ΘΕΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗΣ»
Μαρίας Μαθιουδάκη — Δραγασάκη.

Μεταξύ τῶν ἄλλων βοηθημάτων τὰ ὁποῖα κυκλοφοροῦν καὶ εἶναι χρήσιμα δι' ἕναν διδάσκαλον εἶναι καὶ τὸ ἐκδοθὲν προσφάτως ὑπὸ τοῦ Βασιλείου Παντελοπούλου ὑπὸ τὸν τίτλον: ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ.

Κατόπιν προσεκτικῆς μελέτης διαπιστώνει κανεὶς τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν τοῦ συγγραφέως καὶ ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἀποτελεῖ προῖόν μελέτης καὶ καταστάλαγμα πολυετῶν προσπαθειῶν, ὅπως παρουσιάσῃ ὁ συγγραφεὺς εἰς γενικὰς γραμμὰς τρόπους ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει πᾶς διδάσκαλος κατὰ τὴν διδακτικὴν του πορείαν.

Τὸ ἔργον ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ διακρίνει ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιμέλεια, ἡ ὁποία βασίζεται εἰς τὴν ὀξυδέρκειαν, τὴν ἀπλότητα, τὴν μέθοδον καὶ τὸ κυριώτερον εἰς τὴν μεγάλην πείραν τὴν ὁποίαν διαθέτει ὁ συγγραφεὺς, ἀποτελεῖ προσέτι καὶ ἕναν ἀπαραίτητον διὰ κάθε διδάσκαλον ὁδηγόν, διότι ἐπιτυγχάνει νὰ δώσῃ εἰς τὰς ὀλίγας σελίδας τοῦ βιβλίου του καὶ εἰς γλῶσσαν πλήρως κατανοητὴν, μίαν ἀπάντησιν διὰ κάθε πρόβλημα, τὸ ὁποῖον δυνατόν νὰ παρουσιασθῇ εἰς ἕναν ἐκπαιδευτικόν.

Κατατοπίζει πλήρως αὐτὸν διὰ τὰ παιδαγωγικὰ θέματα, τὸν εἰσάγει εἰς τὸν σκοπὸν ἐκάστου μαθήματος καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον διδασκαλίας, βάσει τῶν τελευταίων πορισμάτων τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ψυχολογίας.

Ἀξίζει ἰδιαιτέρας μνείας ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων Ἱστορίας, Ἐρησκειτικῶν, καὶ Γεωγραφίας. Ἐδῶ ὁ συγγραφεὺς δίδει πλήρεις τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὁρισμοὺς καὶ τὸν σκοπὸν ἐνὸς ἐκάστου τῶν μαθημάτων, γίνεται πῶς μεθοδικὸς καὶ φέρει τὴν θεωρίαν πολὺ κοντὰ εἰς τὴν πραγματικότητα.

Ἡ ἔκδοσις τιμᾷ τὸν συγγραφέα καὶ τὸν διδασκαλικὸν κόσμον. Ἀξίζει τὸν κόπον νὰ προσεχθῇ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τοὺς συναδέλφους, διότι πολλὰ ἔχουν νὰ ὠφεληθοῦν.

Ράπτης Ἀπόστολος
Διδάσκαλος

Ἡ παιδαγωγικὴ μας βιβλιογραφία καθημερινῶς ἐμπλουτίζεται. Φωτισμένοι συνάδελφοι, ἀπὸ καθαρῶς ἰδεολογικὰ κίνητρα ὠθούμενοι, σκύβουν μὲ ἀγάπην καὶ στοργὴν ἐπάνω ἀπὸ τὸ Ἑλληνόπουλον, συλλαμβάνουν τοὺς παλμοὺς τῆς ψυχῆς του, τὴν μελετοῦν μὲ ἐνδιαφέρον καὶ φέρουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὰς ἀνησυχίας του. Ἐπειτα παίρνουν τὴν γραφίδα καὶ ἀποτυπώνουν εἰς τὸ χαρτὶ τὴν πίστιν των εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀγωγῆς, τοὺς δραματισμοὺς των διὰ μίαν παιδαγωγικὴν ἐργασίαν περισσότερον καρποφόρον καὶ κυρίως τὴν ἀγάπην των πρὸς τὸ παιδί, τὸ τρυφερὸν λουλούδι τοῦ ἡ Πολιτεία τοὺς ἐνεπιστεύθη νὰ φωτίσουν καὶ νὰ φρονηματίσουν.

Ἐν μέσῳ τῆς πλειάδος τῶν διδασκάλων, τῶν διακονούντων μὲ συνέπειαν τὴν Ἐπιστήμην τῆς ἀγωγῆς, ξεχωριστὴν θέσιν κατέχει ἡ κ. Μαρία Μαθιουδάκη — Δραγασάκη. Τὴν διακρίνει ἡ πλουσία παιδαγωγικὴ συγκρότησις καὶ ἡ εὐαισθησία της διὰ τὴν πρόδοον καὶ τὴν ἑλληνοπρεπῆ ἀγωγὴν τῶν παιδιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐκλεκτὸν προῖόν τῆς ἀδιαλείπτου ἀναστροφῆς της μὲ τὰ προβλήματα τῆς ἀγωγῆς, εἶναι καὶ τὸ νέον της βιβλίον «Θέματα Ἀγωγῆς».

Ἐξαίρετα δείγματα γραφῆς τῆς συναδέλφου ἔχομεν ἀπὸ τὸ πρῶτον της βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὅμιλιες γιὰ σχολικὰς γιορτές», μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως ἠθέλησεν νὰ βοηθήσῃ τὸν νέον διδάσκαλον εἰς τὸ ἐπίπονον ἔργον του καὶ δι' αὐτὸ ὁ διδασκαλικὸς κόσμος τὸ ἀγκάλιασε μὲ στοργὴν ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς ἐκδόσεώς του.

Τὸ νέον της βιβλίον, ἡ συγγραφεὺς, «θέματα ἀγωγῆς», τὸ ἀπευθύνει τόσον πρὸς τὸν διδάσκαλον ὅσον καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς. Πρόκειται διὰ μίαν ἐπιτυχεῖ ἐκλαϊκευσιν τῶν προβλημάτων τῆς ἀγωγῆς. Τὰ «θέματα ἀγωγῆς» ἔχουν ἐπιλεγεῖ μὲ προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν. Καὶ ἀπασχολοῦν πάντοτε τὸν διδάσκαλον καὶ τὴν ἑλληνικὴν οἰκογένειαν. Ἀναφέρω τινὰ ἐκ τούτων: «Ἡθικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀγωγή τοῦ παιδιοῦ». «Παιδικὰ ἑλαττώματα». «Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἑλληνίδος μητέρας». «Ἡ ἀγάπη βασικὸς παράγων τῆς ὁμαλῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ». «Ἡ ψυχικὴ ὑγεία τοῦ

παιδιοῦ». «Ἑλληνισμός — Χριστιανισμός, ἡ βάση τῆς ἀγωγῆς τῶν Ἑλληνοπαίδων».

Εἰς τὰς 174 σελίδας τοῦ βιβλίου ξεδιπλώνεται ὁ πλούσιος ψυχικὸς κόσμος τῆς συγγραφέως, τὸ παιδαγωγικόν τῆς πιστεύω καὶ ἡ θέλησις νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἕλληνα διδάσκαλον, τὸν ἀφανῆ αὐτὸν ἥρωα τοῦ Λαϊκοῦ μας Σχολείου, τὸν σκαπανέα ἑνὸς τελειότερου μέλλοντος. Γνώστης τῆς ψυχῆς τοῦ παιδιοῦ ἀφήνῃ τὴν γραφίδα τῆς νὰ πλημμυρίζῃ τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου ἀπὸ ἀγάπῃ εἰς τὸ παιδί, πίστιν εἰς τὰ πεπωμένα τῆς φυλῆς σεβασμὸν πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὸν ἄνθρωπον.

Μὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Θεμάτων Ἀγωγῆς» δάσκαλον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς γονεῖς ἕνα πολῦτιμον βοήθημα. Τὸ ἀνέγνωσα μονοπατιᾶς καὶ εἰς τοῦτο μὲ ἐβοήθησε ἡ γλωσσικὴ του ἀπλότης, ἡ γλαφυρότης τοῦ ὕφους καὶ τὸ μεστὸν εἰς νοήματα περιεχόμενον. Τὸ συστήνω ἀνεπιφυλάκτως εἰς ὅλους τοὺς συναδέλφους καὶ ἀφοῦ τὸ μελέτησούν εὐελπιστῶ ὅτι θὰ σπεύσουν νὰ τὲ συστήσουν καὶ εἰς τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν των. Θὰ ἀποτελέσῃ ἀνεκτίμητον θησαυρὸν καὶ στολίδι κάθε Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης.

Ζαχαράκης Σπῦρος
Ἱεράπετρα

«ΑΠΟ ΤΗ ΔΥΣΗ ΜΕ ΔΕΗΣΗ»
Περ. Μαυρογιάννη

Ἡ Μυτιλήνη ἔχει λογοτεχνικὸ παρελθὸν ἀξιόλογο. Στὸν ποιητικὸ στίβο ἔχει κατακτήσει

πολλὰς φορές τὴν πρωτοπορία. Τὴ σκυτάλη τῆς ποιητικῆς Λεσβιακῆς δημιουργίας πῆρε τώρα στὰ χέρια του ὁ ἐμπνευσμένος ἐργάτης τοῦ πνεύματος Περ. Μαυρογιάννης.

Ἦταν γνωστὸς ἀπ' τὰ σκόρπια τοῦ δημοσιεύματα σ' ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Καὶ ξαφνικὰ ἔδωσε τὸ μεγάλο, τὸ ἐπίσημο, τὸ καταπληκτικὸ παρῶν μὲ τὴν πρώτη συγκροτημένη ποιητικὴ δημιουργία του «Ἀπὸ τῆ δύση μὲ δέηση».

Εἶναι ἕνα βιβλιαράκι καλαίσθητο καὶ συμπαθητικὸ, ποὺ κλείνει μέσα του τίς λαχτάρεις καὶ τὰ σκιρτήματα τῶν καλλιτεχνικῶν ἐμπνεύσεων τοῦ ποιητῆ. Ὁ ἀναγνώστης τὸ διεξέρχεται ἀνετα κι εὐχάριστα. Κι ὅταν τελειώσῃ, δοκιμάζει τὴν αἴσθησι μίᾳ ἀπαισιόδοξης ἀλήθειας ποὺ εἶναι μαζί ἔντονο βίωμα ἀνέφικτης ἀναζήτησης καὶ νοσταλγικῆς δνειροπόλησης.

Καὶ ἀποροῦμε, πῶς ὁ ποιητῆς τόσο νέος καὶ δημιουργικὸς, προτιμᾷ τὰ μονοπάτια τῆς ἀναίτιας μελαγχολίας στὴν ποιητικὴ του αὐτὴ παραγωγή; Κι ἀκόμα πῶς, ἀφοῦ εἶναι δεμένος μὲ τὸν τόπο του μὲ τόσες καλλιτεχνικὲς ἐπιτυχίες του, προβάλλει ἐπανεπιλημένως τὴν ἀποδημητικὴ του διάθεση;

Ὡστόσο παραμένει πάντα μιὰ ἡ ἀλήθεια, σταθερὴ κι ἀναμφισβήτητη. Εἶναι τεχνίτης τοῦ στίχου καὶ τῆς ἔκφρασης καὶ μὲ τὴ «Δύση...» του μᾶς φέρνει τὴν ἀνατολὴ τοῦ ποιητικοῦ ἀστεριοῦ του, ποὺ προοιωνίζει μιὰ λαμπρὴ τροχιά στὸ Λεσβιακὸ ποιητικὸ στερέωμα.

Στρατῆς Μισγίρης
Διδ/λος Λέσβου

Ό,τι περίμεναν οι Έλληνες Εκπαιδευτικοί 145 χρόνια ελεύθερου βίου

* ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

- 3 έτη συνετάσσετο τὸ λημματολόγιον τοῦ ἔργου. Τὸ ἐπεξεργάσθησαν 4 ἐπιτροπαὶ ἀπὸ τοὺς ἀριστεῖς τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης.
 - Κι ἀνὲν αὐτὸ λεξικό δὲν ἔχει ξεκινήσει μὲ πλήρη ἀρχικὴ σύνταξιν τοῦ λημματολογίου. ΜΟΝΟΝ ἡ «ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ» συνέταξε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέχρι τέλους λημματολόγιον καὶ προσδιώρισε τὴν ἔκτασιν ἐκάστου λήμματος.
 - 8500 λήμματα (πλήρης καὶ ἀπόλυτος κωδικοποίησις τῶν ἔρων καὶ ἐννοιῶν τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ψυχολογίας).
 - 2000 Ἀκαδημαϊκοί, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, Σχολῶν, Ἀκαδημιῶν, Σχολείων, Ἰδρυμάτων ΟΛΟῦ τοῦ Κόσμου καὶ οἱ Ἀριστεῖς τῶν Ἑλλήνων συνειργάσθησαν διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς καλλιτέρας Παιδαγωγικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ κόσμου.
 - Δὲν ὑπάρχει κλάδος, περιοχὴ, θεσμός, ἀποψη, μορφή, ἀπόχρωσις, εἰς τὸν χώρον τῆς παιδαγωγικῆς τοῦ νὰ μὴ ἐξετάζεται καὶ ἀναπτύσσεται εἰς ἐμπειριστατωμένα ἄρθρα. Ὁμοίως καὶ ἡ Ψυχολογία ἐξετάζεται εἰς ὅλας τὰς ἀποχρώσεις, ὅλας τὰς περιοχάς εἰς τὰς ὁποίας ἐπεκτείνεται ἢ τείνει νὰ ἐπεκταθῆ.
 - Ἡ Ἐγκυκλοπαιδεὶα προσφέρει μὲ ἀλφαθητικὴν διάταξιν πλῆρες σύστημα ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως.
- Ἡ «Μ.Π.Ε.» Εἶναι ἓνα μέγαλον ἐθνικὸν ἔργον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἑλληνικῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, ἐργαλεῖον καὶ ὄπλον εἰς τὰ χερσὶ τῶν εκπαιδευτικῶν.

★ Τὸ ἔργον ἀπὸ 4100 σελ. εἰς 5 πολυτελῶς βιβλιοδετημένους χρυσοδερματοδέτους τόμους, τιμᾶται δρχ. 1700. Ἡ αὐτὴ τιμὴ μετρητοῖς ἢ με εὐκολίας πληρωμῆς (200 δρχ. προκαταβολή, 150 μηνιαίως ἐν συνεχείᾳ. Ἡ παραλαβὴ ἄμεσος).

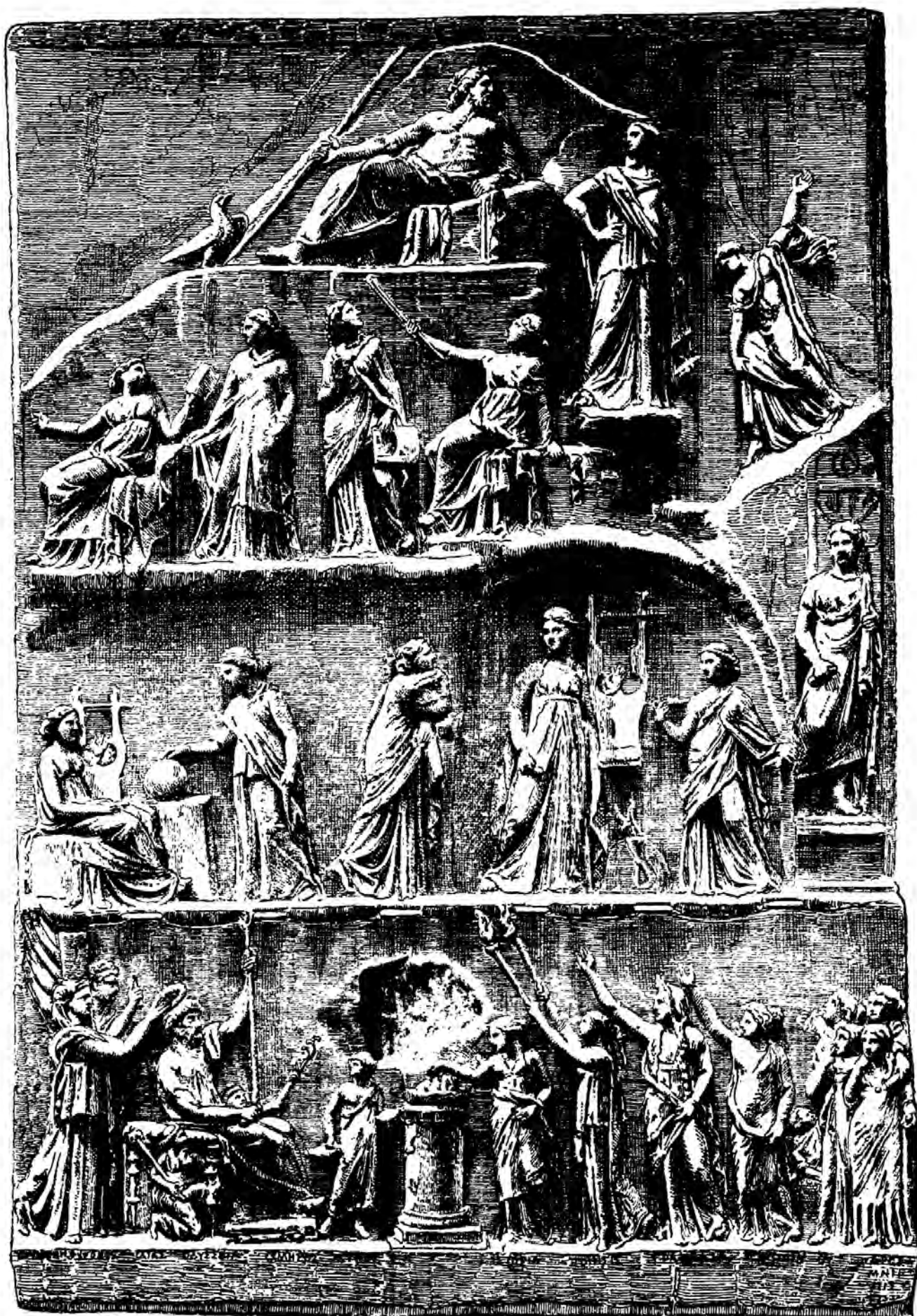
Διὰ τὰς Σχολικὰς βιβλιοθήκας δρχ. 1750 — τὰ πλέον διὰ Μ.Τ.Π.Υ. καὶ ἔξοδα ἀποστολῆς τῶν χρημάτων διότι τὰ ἔξοδα ἀποστολῆς τῶν βιβλίων βαρύνουν ἡμᾶς.

(ΠΡΟΣΟΧΗ: Ἀριθ. Συστατικῆς Ἐγκυκλίου Ὑπουργείου 136330)27.9.67).

- ΜΗ ΣΤΕΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΣΧΟΛΙΚΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΣ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΜΗΜΕΙΩΔΟΥΣ ΕΡΓΟΥ.
 - Εἶναι τὸ πλέον ἐγκυρον καὶ ὑπευθύνον ὄργανον σπουδῆς τῶν παιδαγωγικῶν θεμάτων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἑλλήνων εκπ/κῶν.
 - ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΚΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.
 - ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ: Οἱ ἀριστοὶ τῶν ἑλλήνων παιδαγωγῶν.
- Ἡ «ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ» Εἶναι ἓνα μέγαλον ἐθνικὸν ἔργον ποὺ ὀλοκληρῶναι εἰς πλάτος καὶ βάθος τὰς γνώσεις τῶν ἑλλήνων εκπαιδευτικῶν.

Γράμματα, ἐμβάσματα, πληροφορίες: «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ», Στρέιτ 1

— παραπλευρῶς Κεντρικοῦ Ταχ. Ἀθηνῶν (Τ.Τ. 111) — Τηλέφ. 318.341

Η ΑΠΟΘΕΩΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ